中　觀　根　本　慧　論

༄༅། །དབུ་མ་རྩ་བའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

怙主龍樹 菩薩 造論
姚秦三藏法師 鳩摩羅什 譯
葉少勇 依梵文翻譯

歸敬頌

།གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་།	།འགག་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ།	།ཆད་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ།	།འོང་བ་མེད་པ་འགྲོ་མེད་པ།
01 **不生亦不滅**	**不常亦不斷**	**不一亦不異**	**不來亦不出**
無有滅亦無有生，	無有常亦無有斷，	無有一亦無有多，	無有來亦無有去。
།ཐ་དད་དོན་མིན་དོན་གཅིག་མིན།	།སྤྲོས་པ་ཉེར་ཞི་ཞི་བསྟན་པ།	།རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སྨྲ་རྣམས་ཀྱི།	།དམ་པ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།
02 **能說是因緣**	**善滅諸戲論**	**我稽首禮佛**	**諸說中第一**
佛說(如是之)緣起，	戲論息滅而妙善，	是諸說者中最勝，	與彼我致恭敬禮。

正文

།བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན།	།གཉིས་ལས་མ་ཡིན་རྒྱུ་མེད་མིན།	།དངོས་པོ་གང་དག་གང་ན་ཡང་།	།སྐྱེ་བ་ནམ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།
1-01 **諸法不自生**	**亦不從他生**	**不共不無因**	**是故知無生**
從自生或從他生，	從兩者或無因生，	所生事物皆無有，	無論何者於何處。
།རྐྱེན་རྣམ་བཞི་སྟེ་རྒྱུ་དང་ནི།	།དམིགས་པ་དང་ནི་དེ་མ་ཐག	།བདག་པོ་ཡང་ནི་དེ་བཞིན་ཏེ།	།རྐྱེན་ལྔ་པ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།
1-02 **因緣次第緣**	**緣緣增上緣**	**四緣生諸法**	**更無第五緣**
有四種緣即因緣、	所緣(緣)及無間(緣)。	如是亦有增上(緣)，	更無有第五種緣。

།དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི། །རྐྱེན་ལ་སོགས་ལ་ཡོད་མ་ཡིན། །བདག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་མིན་ན། །གཞན་དངོས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

1-03 **如諸法自性　不在於緣中　以無自性故　他性亦復無**

因為事物之自性，於緣等中不可得，自性若是不可得，他性亦是不可得。

།བྱ་བ་རྐྱེན་དང་ལྡན་མ་ཡིན། །རྐྱེན་དང་མི་ལྡན་བྱ་བ་མེད། །བྱ་བ་མི་ལྡན་རྐྱེན་མ་ཡིན། །བྱ་བ་ལྡན་ཡོད་འོན་ཏེ་ན།

1-04 **果為從緣生　為從非緣生　是緣為有果　是緣為無果**

擁有緣之事非有，無有緣之事非有。無有事者非諸緣，擁有事者亦如此。

།འདི་དག་ལ་བརྟེན་སྐྱེ་བས་ན། །དེ་ཕྱིར་འདི་དག་རྐྱེན་ཅེས་གྲག །ཇི་སྲིད་མི་སྐྱེ་དེ་སྲིད་དུ། །འདི་དག་རྐྱེན་མིན་ཇི་ལྟར་མིན།

1-05 **因是法生果　是法名為緣　若是果未生　何不名非緣**

有謂緣彼等生(果)，彼等方可稱為緣，當(果)尚未生起時，彼等豈不是非緣？

།མེད་དམ་ཡོད་པའི་དོན་ལ་ཡང་། །རྐྱེན་ནི་རུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། །མེད་ན་གང་གི་རྐྱེན་དུ་འགྱུར། །ཡོད་ན་རྐྱེན་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ།

1-06 **果先於緣中　有無俱不可　先無為誰緣　先有何用緣**

實體或有或為無，彼之緣皆不合理。無則緣為誰所有？有則緣又有何用？

།གང་ཚེ་ཆོས་ནི་ཡོད་པ་དང་། །མེད་དང་ཡོད་མེད་མི་འགྲུབ་པ། །ཇི་ལྟར་སྒྲུབ་བྱེད་རྒྱུ་ཞེས་བྱ། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་མི་རིགས་སོ།

1-07 **若果非有生　亦復非無生　亦非有無生　何得言有緣**

有無有亦無之法，此時皆不得生成，如是使生者是因，又如何能合道理？

།ཡོད་པའི་ཆོས་འདི་དམིགས་པ་ནི། །མེད་པ་ཁོ་ན་ཉེ་བར་བསྟན། །ཅི་སྟེ་ཆོས་ནི་དམིགས་མེད་ན། །དམིགས་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

1-08 **果若未生時　則不應有滅　滅法何能緣　故無次第緣**

此凡法者無所緣，即是(佛之)所解說。是則法既無所緣，又復何來所緣(緣)？

།ཆོས་རྣམས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ན། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ཕྱིར་དེ་མ་ཐག་མི་རིགས། །འགགས་ན་རྐྱེན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན།

1-09 **如諸佛所說　真實微妙法　於此無緣法　云何有緣緣**

諸法未生起之時，則不可能容有滅。故無間(緣)不合理。又已滅則誰為緣？

།དངོས་པོ་རང་བཞིན་མེད་རྣམས་ཀྱི། །ཡོད་པ་གང་ཕྱིར་ཡོད་མིན་ན། །འདི་ཡོད་པས་ན་འདི་འབྱུང་ཞེས། །བྱ་བ་འདི་ནི་འཐད་མ་ཡིན།

1-10 **諸法無自性　故無有有相　說有是事故　是事有不然**

於無自性諸事物，存在性即不可得。因此此有故彼起，此說即是不容有。

།རྐྱེན་རྣམས་སོ་སོ་འདུས་པ་ལ། །འབྲས་བུ་དེ་ནི་མེད་པ་ཉིད། །རྐྱེན་རྣམས་ལ་ནི་གང་མེད་པ། །དེ་ནི་རྐྱེན་ལས་ཇི་ལྟར་སྐྱེ།

1-11 **略廣因緣中　求果不可得　因緣中若無　云何從緣出**

諸緣若散若聚合，其中亦無有彼果。彼於諸緣中無有，云何得從緣(生起)？

།ཅི་སྟེ་དེ་ནི་མེད་པར་ཡང་། །རྐྱེན་དེ་དག་ལས་སྐྱེ་འགྱུར་ན། །རྐྱེན་མ་ཡིན་པ་དག་ལས་ཀྱང་། །ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་སྐྱེ་མི་འགྱུར།

1-12 **若謂緣無果　而從緣中出　是果何不從　非緣中而出**

若此(果)者雖無有，而從諸緣得生起，以何原故此果者不從非緣得生起。

།འབྲས་བུ་རྐྱེན་གྱི་རང་བཞིན་ན། །རྐྱེན་རྣམས་བདག་གི་རང་བཞིན་མིན། །བདག་དངོས་མིན་ལས་འབྲས་བུ་གང་། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་རྐྱེན་རང་བཞིན།

1-13 **若果從緣生　是緣無自性　從無自性生　何得從緣生**

(若)果亦由緣組成，緣亦非由自組成。非自成者所生果，彼如何為緣所成？

།དེ་ཕྱིར་རྐྱེན་གྱི་རང་བཞིན་མིན། །རྐྱེན་མིན་རང་བཞིན་འབྲས་བུ་ནི། །ཡོད་མིན་འབྲས་བུ་མེད་པས་ན། །རྐྱེན་མིན་རྐྱེན་དུ་ག་ལ་འགྱུར།

1-14 **果不從緣生　不從非緣生　以果無有故　緣非緣亦無**

是故無緣所成果，亦無非緣所成果。由於無有果之故，何得諸緣與非緣？

རྐྱེན་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དང་པོ། **第一品謂為觀因緣品**

།རེ་ཞིག་སོང་ལ་མི་འགྲོ་སྟེ།
2-01 **已去無有去**
已行處且無行動，

།མ་སོང་བ་ལའང་འགྲོ་བ་མིན།
未去亦無去
未行處亦無行動，

།སོང་དང་མ་སོང་མ་གཏོགས་པར།
離已去未去
離已行及未行處，

།བགོམ་པ་ཤེས་པར་མི་འགྱུར་རོ།
去時亦無去
正行處即不可知。

།གང་ན་གཡོ་བ་དེ་ན་འགྲོ།
2-02 **動處則有去**
因為有動處有行，

།དེ་ཡང་གང་གི་བགོམ་པ་ལ།
此中有去時
與正行處有此(動)，

།གཡོ་བ་སོང་མིན་མ་སོང་མིན།
非已去未去
已行未行處無有，

།དེ་ཕྱིར་བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད།
是故去時去
是故正行處有行。

།བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡིན་པར་ནི།
2-03 **云何於去時**
正行之處有行動，

།ཇི་ལྟ་བུར་ན་འཐད་པར་འགྱུར།
而當有去法
如何能成為可能？

།གང་ཚེ་འགྲོ་བ་མེད་པ་ཡི།
若離於去法
此時正行處無行，

།བགོམ་པ་འཐད་པ་མེད་ཕྱིར་རོ།
去時不可得
是則即是不可能。

།གང་གི་བགོམ་པ་ལ་འགྲོ་བ།
2-04 **若言去時去**
若言正行處有行，

།དེ་ཡི་བགོམ་ལ་འགྲོ་མེད་པར།
是人則有咎
於此人則有過失。

།ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ་གང་གི་ཕྱིར།
離去有去時
離行動有正行處，

།བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཕྱིར་རོ།
去時獨去故
正行處被解知故。

།བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་ན་ནི།
2-05 **若去時有去**
如果正行處有行，

། འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ཏེ།
則有二種去
則有二行之過失，

།གང་གིས་དེ་བགོམ་འགྱུར་བ་དང་།
一謂為去時
此正行處用其一，

།དེ་ལ་འགྲོ་བ་གང་ཡིན་པའོ།
二謂去時去
此處之行是另一。

།འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ན།
2-06 **若有二去法**
若有二行動之失，

།འགྲོ་བོ་ཡང་ནི་གཉིས་སུ་འགྱུར།
則有二去者
則有二行者之失。

།གང་ཕྱིར་འགྲོ་བོ་མེད་པར་ནི།
以離於去者
因為若離於行者，

།འགྲོ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཕྱིར།
去法不可得
行動即是不容有。

།གལ་ཏེ་འགྲོ་བོ་མེད་གྱུར་ན།
2-07 **若離於去者**
如果離開了行者，

།འགྲོ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ།
去法不可得
行動即是不容有。

།འགྲོ་བ་མེད་ན་འགྲོ་བ་པོ།
以無去法故
是則行動若無有，

།ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ག་ལ་འགྱུར།
何得有去者
行者從何而得有？

།རེ་ཞིག་འགྲོ་བོ་མི་འགྲོ་སྟེ། །འགྲོ་བ་པོ་མིན་འགྲོ་བ་མིན། །འགྲོ་བོ་འགྲོ་བོ་མིན་ལས་གཞན། །གསུམ་པ་གང་ཞིག་འགྲོ་བར་འགྱུར།

2-08 **去者則不去**　**不去者不去**　**離去不去者**　**無第三去者**

且說行者不行走，非行者亦不行走，異於行者非行者，誰是第三者行走？

།གང་ཚེ་འགྲོ་བ་མེད་པར་ནི། །འགྲོ་བོ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ན། །རེ་ཞིག་འགྲོ་བོ་འགྲོའོ་ཞེས། །ཇི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

2-09 **若言去者去**　**云何有此義**　**若離於去法**　**去者不可得**

且說行者當行走，如何能成為可能？當時離開了行動，行者即是不容有。

།གང་གི་ཕྱོགས་ལ་འགྲོ་བ་པོ། །འགྲོ་བ་དེ་ལ་འགྲོ་མེད་པའི། །འགྲོ་བོ་ཡིན་པར་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། །འགྲོ་བོ་འགྲོ་བར་འདོད་ཕྱིར་རོ།

2-10 **若謂去者去**　**是人則有咎**　**離去有去者**　**說去者有去**

認為行者在行走，於此觀點則會有，行者離行動之失，認為行者有行(故)。

།གལ་ཏེ་འགྲོ་བོ་འགྲོ་གྱུར་ན། །འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ཏེ། །གང་གིས་འགྲོ་བོར་མངོན་པ་དང་། །འགྲོ་བོར་གྱུར་ནས་གང་འགྲོ་བའོ།

2-11 **若去者有去**　**則有二種去**　**一謂去者去**　**二謂去法去**

如果行者在行走，則致二行動之失，促顯行者用其一，行者又行其另一。

།སོང་ལ་འགྲོ་བའི་རྩོམ་མེད་དེ། །མ་སོང་བ་ལའང་འགྲོ་རྩོམ་མེད། །བགོམ་ལ་རྩོམ་པ་ཡོད་མིན་ན། །གང་དུ་འགྲོ་བ་རྩོམ་པར་བྱེད།

2-12 **已去中無發**　**未去中無發**　**去時中無發**　**何處當有發**

已行處行不發動，未行處行不發動，於正行處不發動，在何處能發動行？

།འགྲོ་བ་རྩོམ་པའི་སྔ་རོལ་ན། །གང་དུ་འགྲོ་བ་རྩོམ་འགྱུར་བ། །བགོམ་པ་མེད་ཅིང་སོང་བ་མེད། །མ་སོང་འགྲོ་བ་ག་ལ་ཡོད།

2-13 **未發無去時**　**亦無有已去**　**是二應有發**　**未去何有發**

於行發動之先前，無有正行已行處，於彼處行可發動，未行之處何有行？

།འགྲོ་རྩོམ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ། །སྣང་བ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་ན། །སོང་བ་ཅི་ཞིག་བགོམ་པ་ཅི། །མ་སོང་ཅི་ཞིག་རྣམ་པར་བརྟག

2-14 **無去無未去**　**亦復無去時**　**一切無有發**　**何故而分別**

為何計執已行處，以及正行未行處？既然行動之發動，一切形式不得見。

།རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་མི་སྡོད་དེ། །འགྲོ་བ་པོ་མིན་སྡོད་པ་མིན། །འགྲོ་པོ་འགྲོ་པོ་མིན་ལས་གཞན། །གསུམ་པ་གང་ཞིག་སྡོད་པར་འགྱུར།

2-15 **去者則不住** **不去者不住** **離去不去者** **何有第三住**
首先行者不駐立，非行者亦不駐立，異於行者非行者，誰是第三者駐立？

།གང་ཚེ་འགྲོ་བ་མེད་པར་ནི། །འགྲོ་པོ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ན། །རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་སྡོད་དོ་ཞེས། །ཇི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

2-16 **去者若當住** **云何有此義** **若當離於去** **去者不可得**
且說行者之駐立，如何能成為可能？當時行者若無行，行者即是不容有。

།བཟློག་ལས་ལྡོག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །སོང་དང་མ་སོང་ལས་ཀྱང་མིན། །འགྲོ་བ་དང་ནི་འཇུག་པ་དང་། །ལྡོག་པ་ཡང་ནི་འགྲོ་དང་མཚུངས།

2-17 **去未去無住** **去時亦無住** **所有行止法** **皆同於去義**
從正行處不駐立，亦不從已未行處。行與開始及停止，(悉皆)等同於行動。

།འགྲོ་བ་དེ་དང་འགྲོ་བ་པོ། །དེ་ཉིད་ཅེས་ཀྱང་བྱར་མི་རུང་། །འགྲོ་བ་དང་ནི་འགྲོ་བ་པོ། །གཞན་ཉིད་ཅེས་ཀྱང་བྱར་མི་རུང་།

2-18 **去法即去者** **是事則不然** **去法異去者** **是事亦不然**
彼行動即此行者，此說當是不合理。異於行動有行者，此說亦是不合理。

།གལ་ཏེ་འགྲོ་བ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ཉིད་འགྲོ་པོ་ཡིན་གྱུར་ན། །བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་ཉིད་ཀྱང་། །གཅིག་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར།

2-19 **若謂於去法** **即為是去者** **作者及作業** **是事則為一**
因為如果彼行動，本身就是此行者，將致作者所作業成為同一之過失。

།གལ་ཏེ་འགྲོ་དང་འགྲོ་བ་པོ། །གཞན་པ་ཉིད་དུ་རྣམ་བརྟག་ན། །འགྲོ་པོ་མེད་པའི་འགྲོ་བ་དང་། །འགྲོ་བ་མེད་པའི་འགྲོ་པོར་འགྱུར།

2-20 **若謂於去法** **有異於去者** **離去者有去** **離去有去者**
若復計執(彼)行動，與(此)行者相別異，將離行者有行動，離行動亦有行者。

།གང་དག་དངོས་པོ་གཅིག་པ་དང་། །དངོས་པོ་གཞན་པ་ཉིད་དུ་ནི། །གྲུབ་པར་འགྱུར་བ་ཡོད་མིན་ན། །དེ་གཉིས་གྲུབ་པ་ཇི་ལྟར་ཡོད།

2-21 **去去者是二** **若一異法成** **二門俱不成** **云何當有成**
彼二者以一實體，抑或異體之方式，是即皆不得成立，二者如何可成立？

།འགྲོ་པ་གང་གིས་འགྲོ་པོར་མངོན། །འགྲོ་བ་དེ་ནི་དེ་འགྲོ་མིན། །གང་ཕྱིར་འགྲོ་བའི་སྔ་རོལ་མེད། །གང་ཞིག་གང་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར།

2-22 **因去知去者　不能用是去　先無有去法　故無去者去**

行動促顯之行者，彼不能行此行動。因為行前無(行者)，某處方為某人行。

།འགྲོ་བ་གང་གི་འགྲོ་པོར་མངོན། །དེ་ལས་གཞན་པ་དེ་འགྲོ་མིན། །གང་ཕྱིར་འགྲོ་པོ་གཅིག་པུ་ལ། །འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་མི་འཐད་དོ།

2-23 **因去知去者　不能用異去　於一去者中　不得二去故**

行動促顯之行者，彼不能行他(行動)。因為唯於一行者，即不可有二行動。

།འགྲོ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ནི། །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད། །མ་ཡིན་པར་ནི་གྱུར་དེ་ཡང་། །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད།

2-24 **決定有去者　不能用三去　不決定去者　亦不用三去**

成為實有之行者。不行三種之行動，成非實有(之行者)，亦不能行三行動。

།ཡིན་དང་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ཡང་། །འགྲོ་རྣམ་གསུམ་དུ་འགྲོ་མི་བྱེད། །དེ་ཕྱིར་འགྲོ་དང་འགྲོ་པོ་དང་། །བགྲོད་པར་བྱ་བའང་ཡོད་མ་ཡིན།

2-25 **去法定不定　去者不用三　是故去去者　所去處皆無**

實有亦非實有者，不行三種之行動。因此行動與行者，以及所行皆無有。

འགྲོ་བ་དང་འོང་བ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་གཉིས་པའོ།།།།

觀去來品第二

།ལྟ་དང་ཉན་དང་སྣོམ་པ་དང་། །མྱོང་བར་བྱེད་དང་རེག་བྱེད་ཡིད། །དབང་པོ་དྲུག་སྟེ་དེ་དག་གི། །སྤྱོད་ཡུལ་བལྟ་བར་བྱ་ལ་སོགས།

3-01 **眼耳及鼻舌　身意等六情　此眼等六情　行色等六塵**

能見能聽能嗅嚐，能觸及意是六根，彼等所形之對象，即是所見諸等等。

།ལྟ་དེ་རང་གི་བདག་ཉིད་ནི། །དེ་ལ་ལྟ་བ་མ་ཡིན་ཉིད། །གང་ཞིག་བདག་ལ་མི་ལྟ་བ། །དེ་དག་གཞན་ལ་ཇི་ལྟར་ལྟ།

3-02 **是眼則不能　自見其己體　若不能自見　云何見餘物**

彼能觀見(之根)者，不能觀見彼自體。彼若不能見自體，如何能見其他者？

།ལྟ་བ་རབ་ཏུ་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། ।མེ་ཡི་དཔེས་ནི་ནུས་མ་ཡིན། ।སོང་དང་མ་སོང་བགོམ་པ་ཡིས། ।དེ་ནི་ལྟ་བཅས་ལན་བཏབ་པོ།

3-03 **火喻則不能　成於眼見法　去未去去時　已總答是事**

火之比喻不足以　成立能見(之眼根)。　正已未行(之考察)，　已駁此(喻)與能見。

།གང་ཚེ་ཅུང་ཟད་མི་ལྟ་བ། ।ལྟ་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། ।ལྟ་བས་ལྟ་བར་བྱེད་ཅེས་བྱར། ।དེ་ནི་ཇི་ལྟར་རིགས་པར་འགྱུར།

3-04 **見若未見時　則不名為見　而言見能見　是事則不然**

若不觀看任何者，　此時即非是能見。　說由能見來觀看，　此說如何應道理？

།ལྟ་བ་ལྟ་ཉིད་མ་ཡིན་ཏེ། ।ལྟ་བ་མིན་པ་མི་ལྟ་ཉིད། ।ལྟ་བ་ཉིད་ཀྱིས་ལྟ་བ་པོའང་། ।རྣམ་པར་བཤད་པར་ཤེས་པར་བྱ།

3-05 **見不能有見　非見亦不見　若已破於見　則為破見者**

能見是即不觀看，　非能見亦不觀看。　由此能見(之考察)，　當知見者可解明。

།མ་སྤངས་ལྟ་པོ་ཡོད་མིན་ཏེ། ।ལྟ་བ་སྤངས་པར་གྱུར་ཀྱང་ངོ་། ।ལྟ་པོ་མེད་ན་བལྟ་བྱ་དང་། ।ལྟ་བ་དེ་དག་ག་ལ་ཡོད།

3-06 **離見不離見　見者不可得　以無見者故　何有見可見**

無論離不離能見，　見者皆不可存在。　如果見者不存在，　何來汝之能所見？

།བལྟ་བྱ་ལྟ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ।རྣམ་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་བཞི། ।ཡོད་མིན་ཉེ་བར་ལེན་ལ་སོགས། ।ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་འགྱུར།

3-07 **見可見無故　識等四法無　四取等諸緣　云何當得有**

所見能見無有故，　即說識等四者無，　則又如何會出現，　取等等(之諸支分)？

།ལྟ་བས་ཉན་དང་སྣོམ་པ་དང་། ।མྱོང་བར་བྱེད་དང་རེག་བྱེད་ཡིད། ।ཉན་པ་པོ་དང་མཉན་ལ་སོགས། ।རྣམ་པར་བཤད་པར་ཤེས་པར་བྱ།

3-08 **耳鼻舌身意　聲及聞者等　當知如是義　皆同於上說**

能聽嗅嚐觸與意，　以及聽者所聽等，　皆由能見(之考察)，　當知即可得解明。

དབང་པོ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་གསུམ་པའོ།། ।།

觀六情品第三

།གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་མ་གཏོགས་པར།	།གཟུགས་ནི་དམིགས་པར་མི་འགྱུར་རོ།	།གཟུགས་ཞེས་བྱ་བ་མ་གཏོགས་པར།	།གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡང་མི་སྣང་ངོ་།
4-01 **若離於色因**	**色則不可得**	**若當離於色**	**色因不可得**
色若離開色之因，	即不可能被獲得。	色之因若離開色，	即不可能被觀見。
།གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ནི་མ་གཏོགས་པར།	།གཟུགས་ན་གཟུགས་ནི་རྒྱུ་མེད་པར།	།ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ་དོན་གང་ཡང་།	།རྒྱུ་མེད་པ་ནི་གང་ནའང་མེད།
4-02 **離色因有色**	**是色則無因**	**無因而有法**	**是事則不然**
色若離開色之因，	則致色無因之失。	無因之體不存在，	無論何者於何處。
།གལ་ཏེ་གཟུགས་ནི་མ་གཏོགས་པར།	།གཟུགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཞིག་ཡོད་ན་ནི།	།འབྲས་བུ་མེད་པའི་རྒྱུར་འགྱུར་ཏེ།	།འབྲས་བུ་མེད་པའི་རྒྱུ་མེད་དོ།
4-03 **若離色有因**	**則是無果因**	**若言無果因**	**則無有是處**
如果與色已分離，	還有色之因存在，	因則成為無果者，	而無果因不存在。
།གཟུགས་ཡོད་ན་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་ནི།	།རྒྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཉིད།	།གཟུགས་མེད་ན་ཡང་གཟུགས་ཀྱི་ནི།	།རྒྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཉིད།
4-04 **若已有色者**	**則不用色因**	**若無有色者**	**亦不用色因**
若色已經是存在，	即不容有色之因。	如果沒有色存在，	亦不容有色之因。
།རྒྱུ་མེད་པ་ཡི་གཟུགས་དག་ནི།	།འཐད་པར་མི་རུང་རུང་མིན་ཉིད།	།དེ་ཕྱིར་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག	།འགའ་ཡང་རྣམ་པར་བརྟག་མི་བྱ།
4-05 **無因而有色**	**是事終不然**	**是故有智者**	**不應分別色**
而且無有因之色，	的的確確不容有。	因此不應計執於，	任何於色之分別。
།འབྲས་བུ་རྒྱུ་དང་འདྲ་བ་ཞེས།	།བྱ་བ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ཏེ།	།འབྲས་བུ་རྒྱུ་དང་མི་འདྲ་ཞེས།	།བྱ་བའང་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
4-06 **若果似於因**	**是事則不然**	**果若不似因**	**是事亦不然**
說果與因是同樣，	此說即是不容有。	說果與因不同樣，	此說亦是不容有。
།ཚོར་དང་འདུ་ཤེས་འདུ་བྱེད་དང་།	།སེམས་དང་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀུན།	།རྣམ་པ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་དུ།	།གཟུགས་ཉིད་ཀྱིས་ནི་རིམ་པ་མཚུངས།
4-07 **受陰及想陰**	**行陰識陰等**	**其餘一切法**	**皆同於色陰**
受和心識及想(蘊)，	以及行(蘊)諸一切，	所有形式之事物，	(考察)步驟與色同。

།སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་བརྩད་བྱས་ཏེ།	།གང་ཞིག་ལན་འདེབས་སྨྲ་བྱེད་པ།	།དེ་ཡིས་ཐམས་ཅད་ལན་བཏབ་མིན།	།བསྒྲུབ་པར་བྱ་དང་མཚུངས་པར་འགྱུར།
4-08 **若人有問者** 以空性做論爭時，	**離空而欲答** 如果有人出回應，	**是則不成答** 彼之一切非回應，	**俱同於彼疑** 同於(先前彼)所立。
།སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་བཤད་བྱས་ཚེ།	།གང་ཞིག་སྐྱོན་འདོགས་སྨྲ་བྱེད་པ།	།དེ་ཡིས་ཐམས་ཅད་སྐྱོན་བཏགས་མིན།	།བསྒྲུབ་པར་བྱ་དང་མཚུངས་པར་འགྱུར།
4-09 **若人有難問** 以空性做解說時，	**離空說其過** 如果有人出詰難，	**是不成難問** 彼之一切非詰難，	**俱同於彼疑。** 同於(先前彼)所立。

ཕུང་པོ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཞི་པའོ།།།། **觀五陰品第四**

།ནམ་མཁའི་མཚན་ཉིད་སྔ་རོལ་ན།	།ནམ་མཁའ་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིན།	།གལ་ཏེ་མཚན་ལས་སྔ་གྱུར་ན།	།མཚན་ཉིད་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།
5-01 **空相未有時** 在有虛空相之前，	**則無虛空法** 任何虛空不可得。	**若先有虛空** 若相之前有(虛空)，	**即為是無相** (虛空)則成為無相。
།མཚན་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་པོ་ནི།	།འགའ་ཡང་གང་ནའང་ཡོད་མ་ཡིན།	།མཚན་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་མེད་ན།	།མཚན་ཉིད་གང་དུ་འཇུག་པར་འགྱུར།
5-02 **是無相之法** 沒有無相之事物，	**一切處無有** 無論何者於何處。	**於無相法中** 既無無相之事物，	**相則無所相** 則相當行於何處？
།མཚན་ཉིད་མེད་ལ་མཚན་ཉིད་ནི།	།མི་འཇུག་མཚན་ཉིད་བཅས་ལ་མིན།	།མཚན་བཅས་མཚན་ཉིད་མེད་པ་ལས།	།གཞན་ལའང་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་རོ།
5-03 **有相無相中** 相不存於無相者，	**相則無所住** 亦不存於有相者。	**離有相無相** 離有相與無相者，	**餘處亦不住** 相更不存於餘處。
།མཚན་ཉིད་འཇུག་པ་མ་ཡིན་ན།	།མཚན་གཞི་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།	།མཚན་གཞི་འཐད་པ་མ་ཡིན་ན།	།མཚན་ཉིད་ཀྱང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།
5-04 **相法無有故** 如果沒有相存在，	**可相法亦無** 即不可能有所相。	**可相法無故** 如果所相不容有，	**相法亦復無** 相亦即是不存在。

།དེ་ཕྱིར་མཚན་གཞི་ཡོད་མིན་ཏེ། །མཚན་ཉིད་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན། །མཚན་གཞི་མཚན་ཉིད་མ་གཏོགས་པའི། །དངོས་པོ་ཡང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

5-05 **是故今無相　亦無有可相　離相可相已　更亦無有物**

因此所相不可得，　相亦即是不可得。　離相所相之事物，　是即亦是不可得。

།དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །དངོས་མེད་གང་གི་ཡིན་པར་འགྱུར། །དངོས་དང་དངོས་མེད་མི་མཐུན་ཆོས། །གང་གིས་དངོས་དང་དངོས་མེད་ཤེས།

5-06 **若使無有有　云何當有無　有無既已無　知有無者誰**

如果有是不存在，　是則當有誰之無？　又有誰能知有無，　其性卻不落有無？

།དེ་ཕྱིར་ནམ་མཁའ་དངོས་པོ་མིན། །དངོས་མེད་མ་ཡིན་མཚན་གཞི་མིན། །མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་ཁམས་ལྔ་པོ། །གཞན་གང་དག་ཀྱང་ནམ་མཁའ་མཚུངས།

5-07 **是故知虛空　非有亦非無　非相非可相　餘五同虛空**

因此虛空非有無，　非相亦非是所相，　其餘五種諸元素，　亦皆等同於虛空。

།བློ་ཆུང་གང་དག་དངོས་རྣམས་ལ། །ཡོད་པ་ཉིད་དང་མེད་ཉིད་དུ། །ལྟ་བ་དེ་ནི་བལྟ་བྱ་བ། །ཉེ་བར་ཞི་བ་ཞི་མི་མཐོང་།

5-08 **淺智見諸法　若有若無相　是則不能見　滅見安隱法**

少智者見事物有，　存在和不存在性，　是則彼等不得見，　諸所見之妙極滅。

ཁམས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལྔ་པའོ།།།། 觀六種品第五

།གལ་ཏེ་འདོད་ཆགས་སྔ་རོལ་ན། །འདོད་ཆགས་མེད་པའི་ཆགས་ཡོད་ན། །དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འདོད་ཆགས་ཡོད། །ཆགས་ཡོད་འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་འགྱུར།

6-01 **若離於染法　先自有染者　因是染欲者　應生於染法**

若於貪著之先前，　離貪而有貪著者，　則緣貪者而有貪，　有貪著者才有貪。

།ཆགས་པ་ཡོད་པར་མ་གྱུར་ནའང་/ཆགས་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་ནའང་། །འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། །ཆགས་པ་ལ་ཡང་འདོད་ཆགས་ནི། །ཡོད་དམ་མེད་ཀྱང་རིམ་པ་མཚུངས།

6-02 **若無有染者　云何當有染　若有若無染　染者亦如是**

而若已有貪著者，　如何還將有貪著？　貪著若有若無有，　貪者也應如是(觀)。

།འདོད་ཆགས་དང་ནི་ཆགས་པ་དག།

6-03 **染者及染法**

貪與貪者同時起，

།ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་སྐྱེ་མི་རིགས།

俱成則不然

是則不合於道理。

།འདི་ལྟར་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག

染者染法俱

因為貪與貪者二，

།ཕན་ཚུན་ལྟོས་པ་མེད་པར་འགྱུར།

則無有相待

將成相互無觀待。

།གཅིག་ཉིད་ལྷན་ཅིག་ཉིད་མེད་དེ།

6-04 **染者染法一**

若是一性無俱有，

།དེ་ཉིད་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་མིན།

一法云何合

自不與自相俱故。

།ཅི་སྟེ་ཐ་དད་ཉིད་ཡིན་ན།

染者染法異

如果已是別異性，

།ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་ཇི་ལྟར་འགྱུར།

異法云何合

如何還會有俱有？

།གལ་ཏེ་གཅིག་པུ་ལྷན་ཅིག་ན།

6-05 **若一有合者**

若是一性有俱有，

།གྲོགས་མེད་པ་ཡང་དེ་འགྱུར་རོ།

離伴應有合

無伴亦有此(俱有)。

།གལ་ཏེ་ཐ་དད་ལྷན་ཅིག་ན།

若異有合者

若是異性有俱有，

།གྲོགས་མེད་པར་ཡང་དེར་འགྱུར་རོ།

離伴亦應合

無伴亦有此(俱有)。

།གལ་ཏེ་ཐ་དད་ལྷན་ཅིག་ན།

6-06 **若異而有合**

若是異性有俱有，

།ཅི་གོ་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག།

染染者何事

於貪貪者則何有？

།ཐ་དད་ཉིད་དུ་གྲུབ་འགྱུར་རམ།

是二相先異

異有既然已成立，

།དེས་ན་དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་འགྱུར།

然後說合相

卻(執)彼二有俱有。

།གལ་ཏེ་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག།

6-07 **若染及染者**

既然貪與貪者之，

།ཐ་དད་ཉིད་དུ་གྲུབ་གྱུར་ན།

先各成異相

各自異有已成立，

།དེ་དག་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་ནི།

既已成異相

則汝出於何目的，

།ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་ཡོངས་སུ་རྟོག།

云何而言合

執此二者之俱有？

།ཐ་དད་གྲུབ་པར་མ་གྱུར་པས།

6-08 **異相無有成**

認為別異不成立，

།དེ་ཕྱིར་ལྷན་ཅིག་འདོད་བྱེད་ན།

是故汝欲合

如是汝欲求俱有。

།ལྷན་ཅིག་རབ་ཏུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།

合相竟無成

復為成立(此)俱有，

།ཐ་དད་ཉིད་དུ་ཡང་འདོད་དམ།

而復說異相

汝又認許別異性。

།ཐ་དད་དངོས་པོ་མ་གྲུབ་པས།

6-09 **異相不成故**

而若異有不成立，

།ལྷན་ཅིག་དངོས་པོ་འགྲུབ་མི་འགྱུར།

合相則不成

俱有即是不成立。

།ཐ་དད་དངོས་པོ་གང་ཡོད་ན།

於何異相中

須有何等之異有，

།ལྷན་ཅིག་དངོས་པོར་འདོད་པར་བྱེད།

而欲說合相

汝方得許有俱有？

།དེ་ལྟར་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག། །ལྷན་ཅིག་ལྷན་ཅིག་མིན་མི་འགྲུབ། །འདོད་ཆགས་བཞིན་དུ་ཆོས་རྣམས་ཀུན། །ལྷན་ཅིག་ལྷན་ཅིག་མིན་མི་འགྲུབ།

6-10 **如是染染者　非合不合成　諸法亦如是　非合不合成**

如是貪與貪著者，俱與不俱皆不成。一切諸法盡如貪，俱與不俱皆不成。

འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དྲུག་པའོ།།།། **觀染染者品第六**

།གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་འདུས་བྱས་ན། །དེ་ལ་མཚན་ཉིད་གསུམ་ལྡན་འགྱུར། །ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བ་འདུས་མ་བྱས། །ཇི་ལྟར་འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་ཡིན།

7-01 **若生是有為　則應有三相　若生是無為　何名有為相**

如果生是有為法，彼中應有三相聚。而若生是無為法，如何能作有為相？

།སྐྱེ་ལ་སོགས་གསུམ་སོ་སོ་ཡིས། །འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་བྱ་བར་ནི། །ནུས་མིན་གཅིག་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ། །འདུས་པ་ཡང་ནི་ཇི་ལྟར་རུང་།།

7-02 **三相若聚散　不能有所相　云何於一處　一時有三相**

生等三者若分散，不足用作有為相。如果一起共聚合，云何一處及一時？

།སྐྱེ་དང་གནས་དང་འཇིག་རྣམས་ལ། །འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་གཞན་ཞིག་ནི། །གལ་ཏེ་ཡོད་ན་ཐུག་མེད་འགྱུར། །མེད་ན་དེ་དག་འདུས་བྱས་མིན།

7-03 **若謂生住滅　更有有為相　是即為無窮　無即非有為**

如果生住滅等者，也另具有有為相，是則成為無窮盡，若無彼等非有為。

།སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བས་རྩ་བ་ཡི། །སྐྱེ་བ་འབའ་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད། །རྩ་བའི་སྐྱེ་བས་སྐྱེ་བ་ཡི། །སྐྱེ་བའང་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན།

7-04 **生生之所生　生於彼本生　本生之所生　還生於生生**

(此)生之生亦即是，本生所擁有之生，(此)生之生又可以，由(彼)本生來生出。

།གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བའི་སྐྱེས། །རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་སྐྱེད་བྱེད་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་རྩ་བས་མ་བསྐྱེད་དེས། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད།

7-05 **若謂是生生　能生於本生　生生從本生　何能生本生**

若汝(所謂)生之生，即是本生之生者，本生還未生出彼，彼何能生此(本生)？

།གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིས། །བསྐྱེད་པ་དེ་ཡིས་རྩ་སྐྱེད་ན། །དེས་མ་བསྐྱེད་པའི་རྩ་བ་དེས། །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད།

7-06 **若謂是本生**　**能生於生生**　**本生從彼生**　**何能生生生**

彼為本生之所生，　若又能生出本生，　本生還未由彼生，　又如何能生出彼？

།གལ་ཏེ་མ་སྐྱེས་པ་དེ་ཡིས། །དེ་སྐྱེད་པར་ནི་བྱེད་ནུས་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བཞིན་པ་དེ་ཡིས། །དེ་སྐྱེད་པར་ནི་འདོད་ལ་རག

7-07 **若生生生時**　**能生於本生**　**生生尚未有**　**何能生本生**

若本生生時　**能生於生生**　**本生尚未有**　**何能生生生**

汝之正在生起者，　確實能夠生出彼，　如果此雖未被生，　而仍夠能生出彼。

།ཇི་ལྟར་མར་མེ་རང་དང་གཞན། །སྣང་བར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ། །སྐྱེ་བའང་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས། །གཉིས་ཀ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཡིན་ན།

7-08 **如燈能自照**　**亦能照於彼**　**生法亦如是**　**自生亦生彼**

如同燈火能照顯，　自體以及他之體，　如是生也將生起，　自體他體之二者。

།མར་མེ་དང་ནི་གང་དག་ན། །དེ་འདུག་པ་ན་མུན་པ་མེད། །མར་མེས་ཅི་ཞིག་སྣང་བར་བྱེད། །མུན་པ་སེལ་བས་སྣང་བྱེད་ཡིན།

7-09 **燈中自無闇**　**住處亦無闇**　**破闇乃明照**　**無闇則無照**

燈中無有黑暗在，　彼所住處亦無有。　則燈火應何所照？　顯照即是除黑暗。

།གང་ཚེ་མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པ། །མུན་པ་དང་ནི་ཕྲད་མེད་ན། །ཇི་ལྟར་མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པས། །མུན་པ་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན།

7-10 **云何燈生時**　**而能破於闇**　**此燈初生時**　**不能及於闇**

正在生起之燈火，　如何消除彼黑暗？　彼時正生之燈火，　不得及至黑暗處。

།མར་མེ་ཕྲད་པ་མེད་པར་ཡང་། །གལ་ཏེ་མུན་པ་སེལ་བྱེད་ན། །འཇིག་རྟེན་ཀུན་ན་གནས་པའི་མུན། །འདི་ན་གནས་པ་དེས་སེལ་འགྱུར།

7-11 **燈若未及闇**　**而能破闇者**　**燈在於此間**　**則破一切闇**

如果不及至黑暗，　而能消除黑暗者，　一盞(燈火)住此處，　將除一切世間暗。

།མར་མེ་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས། །གལ་ཏེ་སྣང་བར་བྱེད་འགྱུར་ན། །མུན་པའང་རང་དང་གཞན་གྱི་དངོས། །སྒྲིབ་པར་འགྱུར་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད།

7-12 **若燈能自照** **亦能照於彼** **闇亦應自闇** **亦能闇於彼**

如果燈火能顯照，自體以及他之體，黑暗無移亦遮蔽，自體以及他之體。

།སྐྱེ་བ་འདི་ནི་མ་སྐྱེས་པས། །རང་གི་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟར་སྐྱེད། །ཅི་སྟེ་སྐྱེས་པས་སྐྱེད་བྱེད་ན། །སྐྱེས་ན་ཅི་ཞིག་བསྐྱེད་དུ་ཡོད།

7-13 **此生若未生** **云何能自生** **若生已自生** **生已何用生**

此生若是尚未生，如何能生出自體？若已生起又能生，既已生起復何生？

།སྐྱེས་དང་མ་སྐྱེས་སྐྱེ་བཞིན་པ། །ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་མི་སྐྱེད་པ། །དེ་ནི་སོང་དང་མ་སོང་དང་། །བགོམ་པས་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཡིན།

7-14 **生非生已生** **亦非未生生** **生時亦不生** **去來中已答**

正生已生未生者，無論如何不生起，此者已經由正行，已行未行所解明。

།གང་ཚེ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་ན། །སྐྱེ་བཞིན་འདི་འབྱུང་མེད་པའི་ཚེ། །ཇི་ལྟར་སྐྱེ་ལ་བརྟེན་ནས་ནི། ། སྐྱེ་བཞིན་ཞེས་ནི་བརྗོད་པར་བྱ།

7-15 **若謂生時生** **是事已不成** **云何依生法** **爾時而得生？**

生起(之事)存在時，此正生者不出現，此時如何能夠說，正生者緣生起(事)？

།རྟེན་ཅིང་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཞི། །དེ་ཕྱིར་སྐྱེ་བཞིན་ཉིད་དང་ནི། །སྐྱེ་བ་ཡང་ནི་ཞི་བ་ཉིད།

7-16 **若法眾緣生** **即是寂滅性** **是故生生時** **是二俱寂滅**

依於(緣)而彼彼現，彼彼以自性而寂。故正生者為寂滅，生起(之事)亦如此。

།གལ་ཏེ་དངོས་པོ་མ་སྐྱེས་པ། །འགའ་ཞིག་གང་ན་ཡོད་གྱུར་ན། །དེ་ནི་སྐྱེ་འགྱུར་དངོས་པོ་དེ། །མེད་ན་ཅི་ཞིག་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

7-17 **若有未生法** **說言有生者** **可生之彼法** **不成豈可生？**

若某事物尚未生，而於某處為可得，云何彼於此處生？云何已有而(又)生？

།གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་དེ་ཡིས་ནི། །སྐྱེ་བཞིན་པ་ནི་སྐྱེད་བྱེད་ན། །སྐྱེ་བ་དེ་ནི་སྐྱེ་བ་ལྟ། །གང་ཞིག་གིས་ནི་སྐྱེད་པར་བྱེད།

7-18 **若言生時生** **是能有所生** **何得更有生** **而能生是生**

如果即是由此生，能夠生出正生者，另外又由何等生，而能生出這個生？

།གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་གཞན་ཞིག་གིས། །དེ་སྐྱེད་ཐུག་པ་མེད་པར་འགྱུར། །ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བ་མེད་སྐྱེ་ན། །ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

7-19 **若謂更有生　生生則無窮　離生生有生　法皆自能生**

若另有生能生彼，是則成為無窮盡。若是無生得生起，如是一切當生起。

།རེ་ཞིག་ཡོད་དང་མེད་པ་ཡང་། །སྐྱེ་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཞིང་། །ཡོད་མེད་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཞེས། །གོང་དུ་བསྟན་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ།

7-20 **有法不應生　無亦不應生　有無亦不生　此義先已說**

對於有與無(之物)，其生起(事)不合理。既有亦無亦不可，於前已經解說過。

།དངོས་པོ་འགག་བཞིན་ཉིད་ལ་ནི། །སྐྱེ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གང་ཞིག་འགག་བཞིན་མ་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དངོས་པོར་མི་འཐད་དོ།

7-21 **若諸法滅時　是時不應生　法若不滅者　終無有是事**

正在滅去之事物，即不可能有生起。若彼不是正在滅，則彼事物不容有。

།དངོས་པོ་གནས་པ་མི་གནས་ཏེ། །དངོས་པོ་མི་གནས་གནས་པ་མིན། །གནས་བཞིན་པ་ཡང་མི་གནས་ཏེ། །མ་སྐྱེས་གང་ཞིག་གནས་པར་འགྱུར།

7-22 **不住法不住　住法亦不住　住時亦不住　無生云何住**

未住事務不能住，已住事物不能住，正住(事物)不能住，既然無生誰能住？

།དངོས་པོ་འགག་བཞིན་ཉིད་ལ་ནི། །གནས་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གང་ཞིག་འགག་བཞིན་མ་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དངོས་པོར་མི་འཐད་དོ།

7-23 **若諸法滅時　是則不應住　法若不滅者　終無有是事**

對於正滅之事物，其住即是不容有。彼若不是正在滅，則彼事物不容有。

།དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དུས་ཀུན་དུ། །རྒ་དང་འཆི་བའི་ཆོས་ཡིན་ན། །གང་དག་རྒ་དང་འཆི་མེད་པར། །གནས་པའི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ཡོད།

7-24 **所有一切法　皆是老死相　終不見有法　離老死有住**

既然一切之事物，一切時具老死性，則有何等之事物，無有老死而能住？

།གནས་པ་གནས་པ་གཞན་དང་ནི། །དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་གནས་མི་རིགས། །ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་རང་དང་ནི། །གཞན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་བཞིན།

7-25 **住不自相住　亦不異相住　如生不自生　亦不異相生**

住因他住因自住，(二者)皆不合道理。如生不因自有生，亦不因他而有生。

།འགགས་པ་འགག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། །མ་འགགས་པ་ཡང་འགག་མི་འགྱུར། །འགག་བཞིན་པ་ཡང་དེ་བཞིན་མིན། །མ་སྐྱེས་གང་ཞིག་འགག་པར་འགྱུར།

7-26 **法已滅不滅** **未滅亦不滅** **滅時亦不滅** **無生何有滅**

未滅者即不滅去，已滅者亦不滅去，正在滅者亦如是。既然無生誰滅去？

།རེ་ཞིག་དངོས་པོ་གནས་པ་ལ། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དངོས་པོ་མི་གནས་པ་ལ་ཡང་། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

7-27 **法若有住者** **是則不應滅** **法若不住者** **是亦不應滅**

且說已住之事物，既不可能擁有滅。尚未安住之事物，也不可能擁有滅。

།གནས་སྐབས་དེ་ཡིས་གནས་སྐབས་ནི། །དེ་ཉིད་འགག་པ་ཉིད་མི་འགྱུར། །གནས་སྐབས་གཞན་གྱིས་གནས་སྐབས་ནི། །གཞན་ཡང་འགག་པ་ཉིད་མི་འགྱུར།

7-28 **是法於是時** **不於是時滅** **是法於異時** **不於異時滅**

此分位者即不可，還以此分位而滅。此分位者亦不可，以他分位而得滅。

།གང་ཚེ་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྐྱེ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་པ། །དེ་ཚེ་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

7-29 **如一切諸法** **生相不可得** **以無生相故** **即亦無滅相**

若時所有一切法，是不可能擁有生，此時所有一切法，即不可能擁有滅。

།རེ་ཞིག་དངོས་པོ་ཡོད་པ་ལ། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །གཅིག་ཉིད་ན་ནི་དངོས་པོ་དང་། །དངོས་པོ་མེད་པ་འཐད་པ་མེད།

7-30 **若法是有者** **是即無有滅** **不應於一法** **而有有無相**

且說存有之事物，即不可能擁有滅。因為有者與無者，是不可能成一體。

།དངོས་པོ་མེད་པར་གྱུར་པ་ལའང་། །འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །མགོ་གཉིས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་ནི། །གཅད་དུ་མེད་པ་དེ་བཞིན་ནོ།

7-31 **若法是無者** **是即無有滅** **譬如第二頭** **無故不可斷**

不存有之事物者，亦不可能擁有滅。譬如第二個頭顱，其斷即是不可得。

།འགག་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱིས། །ཡོད་མིན་འགག་པ་གཞན་གྱིས་མིན། །ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་རང་དང་ནི། །གཞན་གྱིས་སྐྱེད་པ་མ་ཡིན་བཞིན།

7-32 **法不自相滅** **他相亦不滅** **如自相不生** **他相亦不生**

滅不因自而有滅，亦不因他而有滅。如生不因自有生，也不因他而有生。

།སྐྱེ་དང་གནས་དང་འཇིག་པ་དག །མ་གྲུབ་ཕྱིར་ན་འདུས་བྱས་མེད། །འདུས་བྱས་རབ་ཏུ་མ་གྲུབ་པས། །འདུས་མ་བྱས་ནི་ཇི་ལྟར་འགྲུབ།

7-33 **生住滅不成　故無有有為　有為法無故　何得有無為**
由生住滅不成立，有為法即不存在。有為法若不成立，無為如何可成立？

།རྨི་ལམ་ཇི་བཞིན་སྒྱུ་མ་བཞིན། །དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་ཇི་བཞིན་དུ། །དེ་བཞིན་སྐྱེ་དང་དེ་བཞིན་གནས། །དེ་བཞིན་དུ་ནི་འཇིག་པ་གསུངས།

7-34 **如幻亦如夢　如乾闥婆城　所說生住滅　其相亦如是**
如幻像及如夢境，亦如乾闥婆之城。所宣說之生住滅，同樣亦如彼等者。

སྐྱེ་བ་དང་གནས་པ་དང་འཇིག་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བདུན་པའོ།།།

觀三相品第七

།བྱེད་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དེ། །ལས་སུ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ། །བྱེད་པོ་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ཡང་། །ལས་སུ་མ་གྱུར་མི་བྱེད་དོ།

8-01 **決定有作者　不作決定業　決定無作者　不做無定業**
彼成實有之作者，不作成實有之業。成非實有之作者，不作非實有之業。

།ཡིན་པར་གྱུར་ལ་བྱ་བ་མེད། །བྱེད་པོ་མེད་པའི་ལས་སུའང་འགྱུར། །ཡིན་པའང་གྱུར་ལ་བྱ་བ་མེད། །ལས་མེད་བྱེད་པ་པོར་ཡང་འགྱུར།

8-02 **決定業無作　是業無作者　定作者無作　作者亦無業**
成實者無造作事，業亦將成無作者。成實者無造作事，作者亦將成無業。

།གལ་ཏེ་བྱེད་པོར་མ་གྱུར་པ། །ལས་སུ་མ་གྱུར་བྱེད་ན་ནི། །ལས་ལ་རྒྱུ་ནི་མེད་པར་འགྱུར། །བྱེད་པ་པོ་ཡང་རྒྱུ་མེད་འགྱུར།

8-03 **若定有作者　亦定有作業　作者及作業　即墮於無因**
若非實有之作者，能作非實有之業，業即成為無有因，作者亦成無有因。

།རྒྱུ་མེད་ན་ནི་འབྲས་བུ་དང་། །རྒྱུ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་མེད་ན་ནི་བྱ་བ་དང་། །བྱེད་པ་པོ་དང་བྱེད་མི་རིགས།

8-04 **若墮於無因　則無因無果　無作無作者　無所用作法**
如果無因則果與，助因亦為不可得，此若無則事作者，以及作具不可得。

།བྱ་བ་ལ་སོགས་མི་རིགས་ན། །ཆོས་དང་ཆོས་མིན་ཡོད་མ་ཡིན། །ཆོས་དང་ཆོས་མིན་མེད་ན་ནི། །དེ་ལས་བྱུང་བའི་འབྲས་བུ་མེད།

8-05 **若無作等法　則無有罪福　罪福等無故　罪福報亦無**

造作事等若不成，　法與非法不可得。　法與非法若無有，　則無由彼生之果。

།འབྲས་བུ་མེད་ན་ཐར་པ་དང་། །མཐོ་རིས་འགྲོ་བའི་ལམ་མི་འཐད། །བྱ་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །དོན་མེད་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར།

8-06 **若無罪福報　亦無有涅槃　諸可有所作　皆空無有果**

若無果則不容有，　解脫升天之道路。　一切造作之事業，　亦即成為無意義。

།བྱེད་པ་པོར་གྱུར་མ་གྱུར་པ། །གྱུར་མ་གྱུར་དེ་མི་བྱེད་དེ། །ཡིན་དང་མ་ཡིན་གྱུར་ཅིག་ལ། །ཕན་ཚུན་འགལ་བས་ག་ལ་ཡོད།

8-07 **作者定不定　不能作二業　有無相違故　一處則無二**

實亦非實之作者，　不作實亦非實(業)。　實與非實兩相違，　又如何能成一體？

།བྱེད་པ་པོར་ནི་གྱུར་པ་ཡིས། །མ་གྱུར་ལས་ནི་མི་བྱེད་དེ། །མ་གྱུར་པས་ཀྱང་གྱུར་མི་བྱེད། །འདིར་ཡང་སྔོན་དེར་ཐལ་བར་འགྱུར།

8-08 **有不能作無　無不能作有　若有作作者　其過如先說**

實有作者即不能，　作出非實有之業，　反之無亦不作有，　此有彼等過失故。

།བྱེད་པ་པོར་ནི་གྱུར་པ་དང་། །བཅས་པ་ལས་ནི་མ་གྱུར་དང་། །གྱུར་མ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དེ། །གཏན་ཚིགས་གོང་དུ་བསྟན་ཕྱིར་རོ།

8-09 **作者不作定　亦不作不定　及定不定業　其過如先說**

成為實有之作者，　不作非實有之業，　不作實亦非實業，　由前述之諸因故。

།བྱེད་པ་པོར་ནི་མ་གྱུར་པས། །ལས་ནི་གྱུར་དང་བཅས་པ་དང་། །གྱུར་མ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དེ། །གཏན་ཚིགས་གོང་དུ་བསྟན་ཕྱིར་རོ།

8-10 **作者定不定　亦定亦不定　不能作於業　其過如先說**

成非實有之作者，　亦不能作成實業，　不作實亦非實業，　由前述之諸因故。

།བྱེད་པ་པོར་གྱུར་མ་གྱུར་ནི། །ལས་སུ་གྱུར་དང་མ་གྱུར་པ། །མི་བྱེད་འདི་ཡང་གཏན་ཚིགས་ནི། །གོང་དུ་བསྟན་པས་ཤེས་པར་བྱ།

8-11

實亦非實之作者，　是即不作實有業，　亦不作非實有業，　由前述因故當知。

།བྱེད་པ་པོ་ལས་བརྟེན་བྱས་ཤིང་། །ལས་ཀྱང་བྱེད་པོ་དེ་ཉིད་ལ། །བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་མ་གཏོགས་པ། །འགྲུབ་པའི་རྒྱུ་ནི་མ་མཐོང་ངོ་།

8-12 **因業有作者　因作者有業　成業義如是　更無有餘事**

緣於業而有作者，　緣此作者而有業，　除此之外我不見，　(二者)成立之因由。

།དེ་བཞིན་ཉེར་ལེན་ཤེས་པར་བྱ། །ལས་དང་བྱེད་པོ་བསལ་ཕྱིར་རོ། །བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དག་གིས། །དངོས་པོ་ལྷག་མ་ཤེས་པར་བྱ།

8-13 **如破作作者　受受者亦爾　及一切諸法　亦應如是破**

由業作者之破斥，　取亦如是當了知。　由業作者(之考察)，　其餘事物應了知。

།བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བརྒྱད་པའོ།།།།　觀作作者品第八

།ལྟ་དང་ཉན་ལ་སོགས་པ་དང་། །ཚོར་སོགས་དང་ཡང་དབང་བྱས་པ། །གང་གི་ཡིན་པ་དེ་དག་གི། །སྔ་རོལ་དེ་ཡོད་ཁ་ཅིག་སྨྲ།

9-01 **眼耳等諸根　苦樂等諸法　誰有如是事　是則名本住**

能見能聽等諸根，　以及受等(心所法)，　其擁有者先存在。　有人會做如是說。

།དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །ལྟ་བ་ལ་སོགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར། །དེ་ཕྱིར་དེ་དག་སྔ་རོལ་ན། །དངོས་པོ་གནས་པ་དེ་ཡོད་དོ།

9-02 **若無有本住　誰有眼等法　以是故當知　先已有本住**

若是實體不存在，　其能見等將何有？　因此在彼等之前，　定有實體已安住。

།ལྟ་དང་ཉན་ལ་སོགས་པ་དང་། །ཚོར་བ་ལ་སོགས་ཉིད་ཀྱི་ནི། །སྔ་རོལ་དངོས་པོ་གང་གནས་པ། །དེ་ནི་གང་གིས་གདགས་པར་བྱ།

9-03 **有離眼等根　及苦樂等法　先有本住者　以何而可知**

能見能聽等諸根，　以及受等之先前，　若此實體已安住，　則此依何而施設？

།ལྟ་བ་ལ་སོགས་མེད་པར་ཡང་། །གལ་ཏེ་དེ་ནི་གནས་གྱུར་ན། །དེ་མེད་པར་ཡང་དེ་དག་ནི། །ཡོད་པར་འགྱུར་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད།

9-04 **若離眼耳等　而有本住者　亦應離本住　離人何有法**

如果離開能見等，　有此安住之實體，　是則離開此(實體)，　無疑亦有能見等。

།ཅི་ཡིས་གང་ཞིག་གསལ་བར་བྱེད། །གང་གིས་ཅི་ཞིག་གསལ་བར་བྱེད། །ཅི་མེད་གང་ཞིག་ག་ལ་ཡོད། །གང་མེད་ཅི་ཞིག་ག་ལ་ཡོད།

9-05 **以法知有人** **以人知有法** **離法何有人** **離人何有法**

某(法)促顯某(實體)， 由某(實體)顯某(法)。 離(法)何有某(實體)？ 離某(實體)何有(法)？

།ལྟ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྔ་རོལ་གང་ཞིག་ཡོད་པ་མིན། །ལྟ་སོགས་ནང་ནས་གཞན་ཞིག་གིས། །གཞན་གྱི་ཚེ་ན་གསལ་བར་བྱེད།

9-06 **一切眼等根** **實無有本住** **眼耳等諸根** **異相而分別**

某(實體)非存在於， 一切能見等之前。 不同者於不同時， 方可促顯能見等。

།ལྟ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །སྔ་རོལ་གལ་ཏེ་ཡོད་མིན་ན། །ལྟ་ལ་སོགས་པ་རེ་རེ་ཡི། །སྔ་རོལ་དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ཡོད།

9-07 **若眼等諸根** **無有本住者** **眼等一一根** **云何能知塵**

若此(實體)不存於， 一切能見等之前。 如何能夠存在於， 各個能見等之前？

།ལྟ་པོ་དེ་ཉིད་ཉན་པོ་དེ། །གལ་ཏེ་ཚོར་པོའང་དེ་ཉིད་ན། །རེ་རེའི་སྔ་རོལ་ཡོད་གྱུར་ན། །དེ་ནི་དེ་ལྟར་མི་རིགས་སོ།

9-08 **見者即聞者** **聞者即受者** **如是等諸根** **則應有本住**

若彼見者即聽者， 彼亦即是此受者， 而存在於各個前， 如此即是不合理。

།གལ་ཏེ་ལྟ་པོ་གཞན་ཉིད་ལ། །ཉན་པ་པོ་གཞན་ཚོར་གཞན་ན། །ལྟ་པོ་ཡོད་ཚེ་ཉན་པོར་འགྱུར། །བདག་ཀྱང་མང་པོ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

9-09 **若見聞各異** **受者亦各異** **見時亦應聞** **如是則神多**

如果見者異聽者， 而且異於此受者， 則見聽者同時有， 我亦成為多體性。

།ལྟ་དང་ཉན་ལ་སོགས་པ་དང་། །ཚོར་བ་དག་ལ་སོགས་པ་ཡང་། །གང་ལས་འབྱུང་བའི་འབྱུང་དེ་ལའང་། །དེ་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

9-10 **眼耳等諸根** **苦樂等諸法** **所從生諸大** **彼大亦無神**

能見能聽等(諸根)， 以及受等(心所法)， 若是來自諸元素， 於元素亦無(實體)。

།ལྟ་དང་ཉན་ལ་སོགས་པ་དང་། །ཚོར་བ་དག་ལ་སོགས་པ་ཡང་། །གང་གི་ཡིན་པ་གལ་ཏེ་མེད། །དེ་དག་ཀྱང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

9-11 **若眼耳等根** **苦樂等諸法** **無有本住者** **眼等亦應無**

能見能聽等(諸根)， 以及受等(心所法)， 彼等若無擁有者， 則彼等亦不可得。

།གང་ཞིག་ལྟ་ལ་སོགས་པ་ཡི། །སྔ་རོལ་ད་ལྟ་ཕྱི་ན་མེད། །དེ་ལ་ཡོད་དོ་མེད་དོ་ཞེས། །རྟོག་པ་དག་ནི་ལྡོག་པར་འགྱུར།

9-12 **眼等無本住** **今後亦復無** **以三世無故** **無有無分別**
於能見等前中後，此(實體)皆不可得，謂有謂無之分別，即於此處得止息。

སྔ་རོལ་ན་གནས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དགུ་པའོ།།། **觀本住品第九**

།བུད་ཤིང་གང་དེ་མེ་ཡིན་ན། །བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་གཅིག་འགྱུར། །གལ་ཏེ་ཤིང་ལས་མེ་གཞན་ན། །ཤིང་མེད་པར་ཡང་འབྱུང་བར་འགྱུར།

10-01 **若燃是可燃** **作作者則一** **若燃異可燃** **離可燃有燃**
如果火即是燃料，作者與業成一體。如果火異於燃料，則離燃料而有(火)。

།རྟག་ཏུ་འབར་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར། །འབར་བྱེད་རྒྱུ་ལས་མི་འབྱུང་ཞིང་། །རྩོམ་པ་དོན་མེད་ཉིད་དུ་འགྱུར། །དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ལས་ཀྱང་མེད།

10-02 **如是常應燃** **不因可燃生** **則無燃火功** **亦名無作火**
(火)即成永燃燒，不以燃燒為原因，持續努力無意義，如是(火)成無作用。

།གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། །འབར་བར་བྱེད་རྒྱུ་ལས་མི་འབྱུང་། །རྟག་ཏུ་འབར་བ་ཡིན་ན་ནི། །རྩོམ་པ་དོན་མེད་ཉིད་དུ་འགྱུར།

10-03 **燃不待可燃** **則不從緣生** **火若常燃者** **人功則應空**
由不觀待他者故，即不以燃為原因。若是永遠在燃燒，持續努力則無義。

།དེ་ལ་གལ་ཏེ་འདི་སྙམ་དུ། །སྲེག་བཞིན་བུད་ཤིང་ཡིན་སེམས་ན། །གང་ཚེ་དེ་ཙམ་དེ་ཡིན་ན། །གང་གིས་བུད་ཤིང་དེ་སྲེག་བྱེད།

10-04 **若汝謂燃時** **名為可燃者** **爾時但有薪** **何物燃可燃？**
若於此處作是說，正燃燒者即燃料，應由誰燒筆燃料？彼時唯有燃料故。

།གཞན་ཕྱིར་མི་ཕྲད་ཕྲད་མེད་ན། །སྲེག་པར་མི་འགྱུར་མི་སྲེག་ན། །འཆི་བར་མི་འགྱུར་མི་འཆི་ན། །རང་རྟགས་དང་ཡང་ལྡན་པར་གནས།

10-05 **若異則不至** **不至則不燒** **不燒則不滅** **不滅則常住**
若相異則不相至，不相至則不燃燒，不燃燒則不熄滅，不滅則永住自相。

།ཇི་ལྟར་བུད་མེད་སྐྱེས་པ་དང་། །སྐྱེས་པའང་བུད་མེད་ཕྲད་པ་བཞིན། །གལ་ཏེ་ཤིང་ལས་མེ་གཞན་ན། །ཤིང་དང་ཕྲད་དུ་རུང་བར་འགྱུར།

10-06 **燃與可燃異　而能至可燃　如此至彼人　彼人至此人**

火雖異於彼燃料，　而可至於彼燃料。　如女可與男會合，　男亦可與女會合。

།གལ་ཏེ་མེ་དང་ཤིང་དག་ནི། །གཅིག་གིས་གཅིག་ནི་བསལ་གྱུར་ན། །ཤིང་ལས་མེ་གཞན་ཉིད་ཡིན་ཡང་། །ཤིང་དང་ཕྲད་པར་འདོད་ལ་རག།

10-07 **若謂燃可燃　二俱相離者　如是燃則能　至於彼可燃**

異於燃料之火者，　的確可至於燃料，　如果火及與燃料，　二者彼此相分離。

།གལ་ཏེ་ཤིང་ལྟོས་མེ་ཡིན་ལ། །གལ་ཏེ་མེ་ལྟོས་ཤིང་ཡིན་ན། །གང་ལྟོས་མེ་དང་ཤིང་འགྱུར་བ། །དང་པོར་གྲུབ་པ་གང་ཞིག་ཡིན།

10-08 **若因可燃燃　因燃有可燃　先定有何法　而有燃可燃**

若待燃料而有火，　觀待火而有燃料，　應由何者先成立？　依之有火或燃料。

།གལ་ཏེ་ཤིང་ལྟོས་མེ་ཡིན་ན། །མེ་གྲུབ་པ་ལ་སྒྲུབ་པར་འགྱུར། །བུད་པར་བྱ་བའི་ཤིང་ལ་ཡང་། །མེ་མེད་པར་ནི་འགྱུར་པ་ཡིན།

10-09 **若因可燃燃　則燃成復成　是為可燃中　則為無有燃**

若待燃料而有火，　則火(先前)已成立，　(而又再次)得成立，　燃料亦成離火者。

།གལ་ཏེ་དངོས་པོ་གང་ལྟོས་འགྲུབ། །དེ་ཉིད་ལ་ཡང་ལྟོས་ནས་ནི། །ལྟོས་བྱ་གང་ཡིན་དེ་འགྲུབ་ན། །གང་ལ་ལྟོས་ནས་གང་ཞིག་འགྲུབ།

10-10 **若法因待成　是法還成待　今則無因待　亦無所成法**

此物觀待(彼)而成，　彼物即是所觀待，　卻又觀待此而成，　則誰觀待誰而成？

།དངོས་པོ་ལྟོས་གྲུབ་གང་ཡིན་པ། །དེ་མ་གྲུབ་ན་ཇི་ལྟར་ལྟོས། །ཅི་སྟེ་གྲུབ་པ་ལྟོས་ཤེ་ན། །དེ་ནི་ལྟོས་པར་མི་རིགས་སོ།

10-11 **若法有待成　未成云何待　若成已有待　成已何用待**

此物觀待(他)而成，　此物未成怎觀待？　若是已成而觀待，　此之觀待不合理。

།ཤིང་ལ་ལྟོས་པའི་མེ་མེད་དེ། །ཤིང་ལ་མ་ལྟོས་མེ་ཡང་མེད། །མེ་ལ་ལྟོས་པའི་ཤིང་མེད་དེ། ། མེ་ལ་མ་ལྟོས་ཤིང་ཡང་མེད།

10-12 **因可燃無燃　不因亦可燃　因燃無可燃　不因無可燃**

無有觀待燃料火，　無有不待燃料火。　無觀待火之燃料，　無不待火之燃料。

།མེ་ནི་གཞན་ལས་མི་འོང་སྟེ།	།ཤིང་ལའང་མེ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།	།དེ་བཞིན་ཤིང་གི་ལྷག་མ་ནི།	།སོང་དང་མ་སོང་བགོམ་པས་བསྟན།
10-13 **燃不餘處來**	**燃處亦無燃**	**可燃亦如是**	**餘如去來說**
火不來自於餘處，	火不即在燃料中。	對於燃料餘(亦)同，	由正已未行已說。
།ཤིང་ཉིད་མེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ།	།ཤིང་ལས་གཞན་ལ་མེ་ཡང་མེད།	།མེ་ནི་ཤིང་དང་ལྡན་མ་ཡིན།	།མེ་ལ་ཤིང་མེད་དེར་དེ་མེད།
10-14 **可燃即非然**	**離可燃無燃**	**燃無有可燃**	**燃中無可燃**（**可燃中無燃**）
火者非即是燃料，	非異燃料而別有，	火非具有燃料者，	火中無薪反亦然。
།མེ་དང་ཤིང་གིས་བདག་དང་ནི།	།ཉེ་བར་ལེན་པའི་རིམ་པ་ཀུན།	།བུམ་སྣམ་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ།	།མ་ལུས་པར་ནི་རྣམ་པར་བཤད།
10-15 **以燃可燃法**	**說受受者法**	**及以說瓶衣**	**一切等諸法**
由火燃料(之考察)，	無餘解明諸一切，	(考察)我取之步驟，	以及瓶和布等等。
།གང་དག་བདག་དང་དངོས་པོ་རྣམས།	།དེ་བཅས་ཉིད་དང་ཐ་དད་པར།	།སྟོན་པ་དེ་དག་བསྟན་དོན་ལ།	།མཁས་སོ་སྙམ་དུ་མི་སེམས་སོ།
10-16 **若人說有我**	**諸法各異相**	**當知如是人**	**不得佛法味**
若人說我與事物，	有相即性或異性，	我不認為彼等者，	精通教法之真義。

མེ་དང་བུད་ཤིང་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་པའོ།།།། **觀燃可燃品第十**

།སྔོན་མཐའ་མངོན་ནམ་ཞེས་ཞུས་ཚེ།	།ཐུབ་པ་ཆེན་པོས་མིན་ཞེས་གསུངས།	།འཁོར་བ་ཐོག་མ་མཐའ་མེད་དེ།	།དེ་ལ་སྔོན་མེད་ཕྱི་མ་མེད།
11-01 **大聖之所說**	**本際不可得**	**生死無有始**	**亦復無有終**
先前之際可知否？	大牟尼說不(可知)。	因為輪迴無始終，	彼無初始亦無後。
།གང་ལ་ཐོག་མེད་མཐའ་མེད་པར།	།དེ་ལ་དབུས་ནི་ག་ལ་ཡོད།	།དེ་ཕྱིར་དེ་ལ་སྔ་ཕྱི་དང་།	།ལྷན་ཅིག་རིམ་པ་མི་འཐད་དོ།
11-02 **若無有始終**	**中當云何有**	**是故於此中**	**先後共亦無**
彼若無始亦無終，	(又)如何會有中間？	是故此處不當有，	先後同時諸順序。

།གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་སྔ་གྱུར་ལ།	།རྒ་ཤི་ཕྱི་མ་ཡིན་ན་ནི།	།སྐྱེ་བ་རྒ་ཤི་མེད་པ་དང་།	།མ་ཤི་བར་ཡང་སྐྱེ་བར་འགྱུར།
11-03 **若使先有生**	**後有老死者**	**不老死有生**	**不生有老死**
如果先前有出生，	而後再有老和死，	則生成為離老死，	未死歿者亦將生。

།གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་འཕྱི་འགྱུར་ལ།	།རྒ་ཤི་སྔ་བ་ཡིན་ན་ནི།	།སྐྱེ་བ་མེད་པའི་རྒ་ཤི་ནི།	།རྒྱུ་མེད་པར་ནི་ཇི་ལྟར་འགྱུར།
11-04 **若先有老死**	**而後有生者**	**是則是無因**	**不生有老死**
如果出生在其後，	而老和死在先前，	則未生者如何有，	無有因之老和死？

།སྐྱེ་བ་དང་ནི་རྒ་ཤི་དག	།ལྷན་ཅིག་རུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ།	།སྐྱེ་བཞིན་པ་ན་འཆི་འགྱུར་ཞིང་།	།གཉིས་ཀ་རྒྱུ་མེད་ཅན་དུ་འགྱུར།
11-05 **生及於老死**	**不得一時共**	**生時則有死**	**是二俱無因**
老死與生同時有，	是則亦為不合理。	正生者即成為死，	二者俱成無因性。

།གང་ལ་སྔ་ཕྱི་ལྷན་ཅིག་གི།	།རིམ་པ་དེ་དག་མི་སྲིད་པའི།	།སྐྱེ་བ་དེ་དང་རྒ་ཤི་དེ།	།ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་སྤྲོ་བར་བྱེད།
11-06 **若使初後共**	**是皆不然者**	**何故而戲論**	**謂有生老死**
既然於彼不可有，	先後同時諸順序，	為何還要做戲論，	謂有彼生及老死？

།འཁོར་བ་འབའ་ཞིག་སྔོན་གྱི་མཐའ།	།ཡོད་མ་ཡིན་པར་མ་ཟད་ཀྱི།	།རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་ཉིད་དང་ནི།	།མཚན་ཉིད་དང་ནི་མཚན་གཞི་ཉིད།
11-07 **諸所有因果**	**相及可相法**	**受及受者等**	**所有一切法**
彼或為因或為果，	或為相及其所相，	領受以及領受者，	無論任何之實體。

།ཚོར་དང་ཚོར་པོ་ཉིད་དང་ནི།	།དོན་ཡོད་གང་དག་ཅི་ཡང་རུང་།	།དངོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཉིད་ལ་ཡང་།	།སྔོན་གྱི་མཐའ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།
11-08 **非但於生死**	**本際不可得**	**如是一切法**	**本際皆亦無**
並非只有輪迴之，	先前之際不可得，	所有一切諸事物，	前際亦是不可得。

སྔོན་དང་ཕྱི་མའི་མཐའ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་གཅིག་པའོ།། །།　　**觀本際品第十一**

།ཁ་ཅིག་སྡུག་བསྔལ་བདག་གིས་བྱས། །གཞན་གྱིས་བྱས་དང་གཉི་གས་བྱས། །རྒྱུ་མེད་པ་ལས་འབྱུང་བར་འདོད། །དེ་ནི་བྱ་བར་མི་རུང་ངོ་།

12-01 **自作及他作　共作不因作　如是說諸苦　於果則不然**

有人如是做認許：　苦為自造或他造，　(自他)共造或無因。　此所造(苦)不合理。

།གལ་ཏེ་བདག་གིས་བྱས་གྱུར་ན། ། དེ་ཕྱིར་བརྟེན་ནས་འབྱུང་མི་འགྱུར། །གང་ཕྱིར་ཕུང་པོ་འདི་དག་ལ། །བརྟེན་ནས་ཕུང་པོ་དེ་དག་འབྱུང་།

12-02 **苦若自作者　則不從緣生　因有此陰故　而有彼陰生**

如果(苦)為自所造，　是則非依緣而有。　而以此等蘊為緣，　彼等蘊方生起故。

།གལ་ཏེ་འདི་ལས་དེ་གཞན་ཞིང་། །གལ་ཏེ་དེ་ལས་འདི་གཞན་ན། །སྡུག་བསྔལ་གཞན་གྱིས་བྱས་འགྱུར་ཞིང་། །གཞན་དེ་དག་གིས་དེ་བྱས་འགྱུར།

12-03 **若謂此五陰　異彼五陰者　如是則應言　從他而作苦**

若此等(蘊)異彼等，　彼等(諸蘊)異此等，　彼等即由此等造，　則苦方為他所造。

།གལ་ཏེ་གང་ཟག་བདག་གིས་ནི། ། སྡུག་བསྔལ་བྱས་ན་གང་བདག་གིས། །སྡུག་བསྔལ་བྱས་པའི་གང་ཟག་ནི། །སྡུག་བསྔལ་མ་གཏོགས་གང་ཞིག་ཡིན།

12-04 **若人自作苦　離苦何有人　而謂於彼人　而能自作苦**

若苦是由自人造，　離苦則誰是自人？　(而且)即由此人者，　自己即能造(此)苦。

།གལ་ཏེ་གང་ཟག་གཞན་ལས་ནི། །སྡུག་བསྔལ་འབྱུང་ན་གཞན་ཞིག་གིས། །སྡུག་བསྔལ་དེ་བྱས་གང་སྦྱིན་དེ། །སྡུག་བསྔལ་མ་གཏོགས་ཇི་ལྟར་རུང་།

12-05 **若苦他人作　而與此人者　若當離於苦　何有此人受**

若苦是從他人生，　又何來此無苦人？　苦由他人造之後，　能被交付於此人。

།གལ་ཏེ་གང་ཟག་གཞན་སྡུག་བསྔལ། །འབྱུང་ན་གང་གིས་དེ་བྱས་ནས། །གཞན་ལ་སྟེར་བའི་གང་ཟག་གཞན། །སྡུག་བསྔལ་མ་གཏོགས་གང་ཞིག་ཡིན།

12-06 **若彼人苦作　持與此人者　離苦何有人　而能授於此**

若苦是從他人生，　誰是離苦之他人？　由彼造作苦之後，　復能置之於他人。

།བདག་གིས་བྱས་པར་མ་གྲུབ་པས། །སྡུག་བསྔལ་གཞན་གྱིས་ག་ལ་བྱས། །གཞན་གྱིས་སྡུག་བསྔལ་གང་བྱེད་པ། །དེ་ནི་དེ་ཡི་བདག་བྱས་འགྱུར།

12-07 **自作若不成　云何彼作苦　若彼人作苦　即亦名自作**

若不成立自造(苦)，　又復何來他造苦？　此苦若是他者造，　對他即是自所造。

།རེ་ཞིག་སྡུག་བསྔལ་བདག་བྱས་མིན། །དེ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་དེ་མ་བྱས། །གལ་ཏེ་གཞན་བདག་མ་བྱས་ན། །སྡུག་བསྔལ་གཞན་བྱས་ག་ལ་འགྱུར།

12-08 **苦不名自作　法不自作法　彼無有自體　何有彼作苦**

首先苦不是自造，由自不造自體故，他者自體若未造，何有他者所造苦？

།གལ་ཏེ་རེ་རེས་བྱས་གྱུར་ན། །སྡུག་བསྔལ་གཉིས་ཀས་བྱས་པར་འགྱུར། །བདག་གིས་མ་བྱས་གཞན་མ་བྱས། །སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་མེད་ག་ལ་འགྱུར།

12-09 **若此彼苦成　應有共作苦　此彼尚無作　何況無因作**

如果(自他)能各造，則有二者共造苦。自不造且他不造，何有無因生之苦？

།སྡུག་བསྔལ་འབའ་ཞིག་རྣམ་པ་བཞི། །ཡོད་མ་ཡིན་པར་མ་ཟད་ཀྱི། །ཕྱི་རོལ་དངོས་པོ་དག་ལ་ཡང་། །རྣམ་པ་བཞི་པོ་ཡོད་མ་ཡིན།

12-10 **非但說於苦　四種義不成　一切外萬物　四義亦不成**

不但四種形式之，苦蘊是為不可得，而且四種形式之，外事物亦不可得。

བདག་གིས་བྱས་པ་དང་གཞན་གྱིས་བྱས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་གཉིས་པའོ།།

觀苦品第十二

།བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ཆོས་གང་ཞིག །སླུ་བ་དེ་ནི་བརྫུན་ཞེས་གསུངས། །འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་སླུ་བའི་ཆོས། །དེས་ན་དེ་དག་བརྫུན་པ་ཡིན།

13-01 **如佛經所說　虛誑妄取相　諸行妄取故　是名為虛誑**

性欺誑者即虛妄，是為世尊所宣說。一切有為性欺誑，因為彼等是虛妄。

།གལ་ཏེ་སླུ་ཆོས་གང་ཡིན་པ། །དེ་བརྫུན་དེ་ལ་ཅི་ཞིག་སླུ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་དེ་གསུངས་པ། །སྟོང་ཉིད་ཡོངས་སུ་བསྟན་པ་ཡིན།

13-02 **虛誑妄取者　是中何所取　佛說如是事　欲以示空義**

性欺誑者即虛妄，此中何者成欺誑？世尊如是之言說，即是空性之顯明。

།དངོས་རྣམས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་དེ། །གཞན་དུ་འགྱུར་བ་སྣང་ཕྱིར་རོ། །དངོས་པོ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་མེད། །གང་ཕྱིར་དངོས་རྣམས་སྟོང་པ་ཉིད།

13-03 **諸法有異故　知皆是無性　無性法亦無　一切法空故**

事物離有自性性，因為可見異性故。沒有無自性事物，諸事物有空性故。

	།གལ་ཏེ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ན།	།གཞན་དུ་འགྱུར་བ་གང་གི་ཡིན།	།གལ་ཏེ་ངོ་བོ་ཉིད་ཡོད་ན།	། གཞན་དུ་འགྱུར་བར་ཇི་ལྟར་རུང་།
13-04	**諸法若無性** **若諸法有性** 何者能擁有異性？	**云何說嬰兒** **云何而得異** 如果自性不可得。	**乃至於老年** **若諸法無性** 何者能擁有異性？	**而有種種異** **云何而有異？** 如果自性是可得。
	།དེ་ཉིད་ལ་ནི་གཞན་འགྱུར་མེད།	།གཞན་ཉིད་ལ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།	།གང་ཕྱིར་གཞོན་ནུ་མི་རྒ་སྟེ།	།གང་ཕྱིར་རྒས་པའང་མི་རྒའོ།
13-05	**是法則無異** 此者本身無異性，	**異法亦無異** 異者有亦不合理。	**如壯不作老** 因為青年不變老，	**老亦不作老** 因為老年不變老。
	།གལ་ཏེ་དེ་ཉིད་གཞན་འགྱུར་ན།	།འོ་མ་ཉིད་ནི་ཞོར་འགྱུར་རོ།	།འོ་མ་ལས་གཞན་གང་ཞིག་ནི།	།ཞོ་ཡི་དངོས་པོ་ཡིན་པར་འགྱུར།
13-06	**若是法即異** 若即此者有異性，	**乳應即是酪** 乳者應該即是酪。	**離乳有何法** 離乳之外有何者，	**而能作於酪？** 而將擁有此酪性？
	།གལ་ཏེ་སྟོང་མིན་ཅུང་ཟད་ཡོད།	།སྟོང་པ་ཅུང་ཟད་ཡོད་པར་འགྱུར།	།མི་སྟོང་ཅུང་ཟད་ཡོད་མིན་ན།	།སྟོང་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།
13-07	**若有不空法** 若有任何不空者，	**則應有空法** 是則可以有空者。	**實無不空法** 而無任何不空者，	**何得有空法** 空者從何而得有？
	།རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད།	།ལྟ་ཀུན་ངེས་པར་འབྱུང་བར་གསུངས།	།གང་དག་སྟོང་པ་ཉིད་ལྟ་བ།	།དེ་དག་བསྒྲུབ་ཏུ་མེད་པར་གསུངས།
13-08	**大聖說空法** 勝者所說之空性，	**為離諸見故** 即一切見之出離。	**若復見有空** 彼等抱有空見者，	**諸佛所不化** 即被說為不可救。

འདུ་བྱེད་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་གསུམ་པའོ།།   **觀行品第十三**

།བལྟ་བྱ་ལྟ་བ་ལྟ་བ་པོ། །གསུམ་པོ་དེ་དག་གཉིས་གཉིས་དང་། །ཐམས་ཅད་ཀྱང་ནི་ཕན་ཚུན་དུ། །ཕྲད་པར་འགྱུར་བ་ཡོད་མ་ཡིན།

14-01 **見可見見者　是三各異方　如是三法異　終無有合時**

所見能見與見者，　此三者之兩兩間，　以及全部(三者)間，　相互都不成和合。

།དེ་བཞིན་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དང་། །ཆགས་པར་བྱ་བ་ཉོན་མོངས་པ། །ལྷག་མ་རྣམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི། །ལྷག་མའང་རྣམ་པ་གསུམ་ཉིད་ཀྱིས།

14-02 **染與於可染　染者亦復然　餘入餘煩惱　皆亦復如是**

貪著貪者與所貪，　其餘煩惱其餘處，　即應以此三方式，　同樣如是而看待。

།གཞན་དང་གཞན་དུ་ཕྲད་འགྱུར་ན། །གང་ཕྱིར་བལྟ་བྱ་ལ་སོགས་ལ། །གཞན་དེ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ། །དེ་ཕྱིར་ཕྲད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

14-03 **異法當有合　見等無有異　異相不成故　見等云何合**

兩者相異方有合，　然而所見等之間，　異性即是不可得，　因此不能成和合。

།བལྟ་བྱ་ལ་སོགས་འབའ་ཞིག་ལ། །གཞན་ཉིད་མེད་པར་མ་ཟད་ཀྱི། །གང་ཡང་གང་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། །གཞན་པ་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ།

14-04 **非但見等法　異相不可得　所有一切法　皆亦無異相**

不僅所見等之間，　異性是為不可得，　任何者與任何間，　皆不可能有異性。

།གཞན་ནི་གཞན་ལ་བརྟེན་ཏེ་གཞན། །གཞན་མེད་པར་གཞན་གཞན་མི་འགྱུར། །གང་ལ་བརྟེན་ཏེ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་དེ་ལས་གཞན་མི་འཐད།

14-05 **異因異有異　異離異無異　若法從因出　是法不異因**

此者緣異物成異，　離異物則不成異，　此者既然緣於彼，　即不可能異於彼。

།གལ་ཏེ་གཞན་ནི་གཞན་ལས་གཞན། །དེ་ཚེ་གཞན་མེད་པར་གཞན་འགྱུར། །གཞན་མེད་པར་ནི་གཞན་འགྱུར་བ། །ཡོད་མིན་དེ་ཡི་ཕྱིར་ན་མེད།

14-06 **若離從異異　應無異有異　離從異無異　是故無有異**

若對異物而有異，　離異物亦應有異。　而離異物不成異，　是故此異不存在。

།གཞན་ཉིད་གཞན་ལ་ཡོད་མ་ཡིན། །གཞན་མ་ཡིན་ལའང་ཡོད་མ་ཡིན། །གཞན་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །གཞན་ནམ་དེ་ཉིད་ཡོད་མ་ཡིན།

14-07 **異中無異相　不異中亦無　無有異相故　則無此彼異**

異性不在異者中，　不異者中亦無有，　如果異性不可得，　是則無有異與同。

།དེ་ཉི་དེ་དང་ཕྲད་པ་མེད།	།གཞན་དང་གཞན་ཡང་ཕྲད་མི་འགྱུར།	།ཕྲད་བཞིན་པ་དང་ཕྲད་པ་དང་།	།ཕྲད་པ་པོ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།
14-08 **是法不自合**	**異法亦不合**	**合者及合時**	**合法亦皆無**
自與自及異與異，	其和合皆不應理。	正和合與已和合，	及和合者不可得。

།ཕྲད་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་བཞི་པའོ།།།། **觀合品第十四**

།རང་བཞིན་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལས་ནི།	།འབྱུང་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ།	།རྒྱུ་དང་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བ་ཡི།	།རང་བཞིན་བྱས་པ་ཅན་དུ་འགྱུར།
15-01 **眾緣中有性**	**是事則不然**	**性從眾緣出**	**即名為作法**
由因緣有自性生，	即是不合於道理。	因緣所成之自性，	便會成為所造作。
།རང་བཞིན་བྱས་པ་ཅན་ཞེས་བྱར།	།ཇི་ལྟར་བུར་ན་རུང་བར་འགྱུར།	།རང་བཞིན་དག་ནི་བཅོས་མིན་དང་།	།གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པ་ཡིན།
15-02 **性若是作者**	**云何有此義**	**性名為無作**	**不待異法成**
自性如何又會是，	造作而成(之事物)？	自性即是非造作，	亦不觀待於他者。
།རང་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན།	།གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ག་ལ་ཡོད།	།གཞན་གྱི་དངོས་པོའི་རང་བཞིན་ནི།	།གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད།
15-03 **法若無自性**	**云何有他性**	**自性於他性**	**亦名為他性**
如果自性是無有，	從何而將有他性？	其他事物之自性，	即被說為是他性。
།རང་བཞིན་དང་ནི་གཞན་དངོས་དག	།མ་གཏོགས་དངོས་པོ་ག་ལ་ཡོད།	།རང་བཞིན་དང་ནི་དངོས་པོ་དག	།ཡོད་ན་དངོས་པོ་འགྲུབ་པར་འགྱུར།
15-04 **離自性他性**	**何得更有法**	**若有自他性**	**諸法則得成**
若離自性與他性，	從何而又有事物？	有自性與他性在，	事物才得成立故。
།གལ་ཏེ་དངོས་པོ་མ་གྲུབ་ན།	།དངོས་མེད་འགྲུབ་པར་མི་འགྱུར་རོ།	།དངོས་པོ་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ནི།	།དངོས་མེད་ཡིན་པར་སྐྱེ་བོ་སྨྲ།
15-05 **有若不成者**	**無云何可成**	**因有異法故**	**有壞名為無**
事物之有若不成，	無亦即是不成立。	因為有之變異性，	人們即稱之為無。

།གང་དག་རང་བཞིན་གཞན་དངོས་དང་། །དངོས་དང་དངོས་མེད་ཉིད་ལྟ་བ། །དེ་དག་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ལ། །དེ་ཉིད་མཐོང་བ་མ་ཡིན་ནོ།

15-06 **若人見有無　見自性他性　如是則不見　佛法真實義**

某些人等若觀見，自性他性及有無，彼等人則不觀見，佛陀教法中真實。

།བཅོམ་ལྡན་དངོས་དང་དངོས་མེད་པ། །མཁྱེན་པས་ཀ་ཏ་ཡ་ན་ཡི། །གདམས་ངག་ལས་ནི་ཡོད་པ་དང་། །མེད་པ་གཉིས་ཀ་འང་དགག་པ་མཛད།

15-07 **佛能滅有無　於化迦旃延　經中之所說　離有亦離無**

於教迦旃延經中，能知有無之世尊，對於存在不存在，兩種說法都遮止。

།གལ་ཏེ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན། །དེ་ནི་མེད་ཉིད་མི་འགྱུར་རོ། །རང་བཞིན་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ནི། །ནམ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

15-08 **若法實有性　後則不應異　性若有異相　是事終不然**

彼若以本性存在，不應變為不存在。因為確實不可能，本性還擁有異性。

།རང་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །གཞན་དུ་འགྱུར་བ་གང་གི་ཡིན། །རང་བཞིན་ཡོད་པ་ཡིན་ན་ཡང་། །གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཇི་ལྟར་རུང་།

15-09 **若法實有性　云何而可異　若法實無性　云何而可異**

如果本性不存在，則異性為誰所有？而或本性若存在，則異性為誰所有？

།ཡོད་ཅེས་བྱ་བ་རྟག་པར་འཛིན། །མེད་ཅེས་བྱ་བ་ཆད་པར་ལྟ། །དེ་ཕྱིར་ཡོད་དང་མེད་པ་ལ། །མཁས་པས་གནས་པར་མི་བྱའོ།

15-10 **定有則著常　定無則著斷　是故有智者　不應著有無**

認為存在則執常，說不存在是斷見。因此智者不住於，存在和不存在性。

།གང་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ། །དེ་ནི་མེད་པ་མིན་པས་རྟག །སྔོན་བྱུང་ད་ལྟར་མེད་ཅེས་པ། །དེས་ན་ཆད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

15-11 **若法有定性　非無則是常　先有而今無　是則為斷滅**

謂彼以自性存在，非不存在即是常。認為先前曾出現，而今不存則成斷。

།རང་བཞིན་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅོ་ལྔ་པའོ།། །། **觀有無品第十五**

།གལ་ཏེ་འདུ་བྱེད་འཁོར་ཞེ་ན། །དེ་དག་རྟག་ན་མི་འཁོར་ཏེ། །མི་རྟག་ན་ཡང་འཁོར་མི་འགྱུར། །སེམས་ཅན་ལ་ཡང་རིམ་འདི་མཚུངས།

16-01 **諸行往來者　常不應往來　無常亦不應　眾生亦復然**

諸有為法若輪迴，彼是常則不輪迴。無常亦不能輪迴，對於眾生亦同理。

།གལ་ཏེ་གང་ཟག་འཁོར་ཞེ་ན། །ཕུང་པོ་སྐྱེ་མཆེད་ཁམས་རྣམས་ལ། །དེ་ནི་རྣམ་པ་ལྔས་བཙལ་ན། །མེད་ན་གང་ཞིག་འཁོར་བར་འགྱུར།

16-02 **若眾生往來　陰界諸入中　五種求盡無　誰有往來者**

補特伽羅若輪迴，於諸蘊處界之中，五種推求彼皆無，是則由誰去輪迴？

།ཉེ་བར་ལེན་ནས་ཉེར་ལེན་པར། །འཁོར་ན་སྲིད་པ་མེད་པར་འགྱུར། །སྲིད་མེད་ཉེ་བར་ལེན་མེད་ན། །དེ་གང་ཅི་ཞིག་འཁོར་བར་འགྱུར།

16-03 **若從身至身　往來即無身　若其無有身　則無有往來**

從一取往另一取，輪迴者成無有體，無有體且無有取，誰將於何作輪迴？

།འདུ་བྱེད་མྱ་ངན་འདའ་བར་ནི། །ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་མི་འཐད་དོ། །སེམས་ཅན་མྱ་ངན་འདའ་བར་ཡང་། །ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་འཐད་མི་འགྱུར།

16-04 **諸行若滅者　是事終不然　眾生若滅者　是事亦不然**

諸有為法有涅槃，無論如何不可能。眾生有涅槃亦是，無論如何不可能。

།སྐྱེ་འཇིག་ཆོས་ཅན་འདུ་བྱེད་རྣམས། །མི་འཆིང་གྲོལ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། །སྔ་མ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་ཡང་། །མི་འཆིང་གྲོལ་བར་མི་འགྱུར་རོ།

16-05 **諸行生滅相　不縛亦不解　眾生如先說　不縛亦不解**

具生滅性之有為，不纏縛亦不解脫，眾生亦如前(所說)，不纏縛亦不解脫。

།གལ་ཏེ་ཉེ་བར་ལེན་འཆིང་ན། །ཉེ་བར་ལེན་བཅས་འཆིང་མི་འགྱུར། །ཉེ་བར་ལེན་མེད་མི་འཆིང་སྟེ། །གནས་སྐབས་གང་ཞིག་འཆིང་བར་འགྱུར།

16-06 **若身名為縛　有身則不縛　無身亦不縛　於何而有縛**

如果取即是纏縛，有取者即無纏縛，無取者亦無纏縛，是則何時有纏縛？

།གལ་ཏེ་བཅིང་བྱའི་སྔ་རོལ་ན། །འཆིང་བ་ཡོད་ན་འཆིང་ལ་རག། །དེ་ཡང་མེད་དེ་ལྷག་མ་ནི། །སོང་དང་མ་སོང་བགོམ་པས་བསྟན།

16-07 **若可縛先縛　則應縛可縛　而先實無縛　餘如去來答**

被縛者前若有縛，此縛可縛(被縛者)。然而此前彼無有，餘由正已未行說。

།རེ་ཞིག་བཅིངས་པ་མི་གྲོལ་ཏེ། །མ་བཅིངས་པ་ཡང་གྲོལ་མི་འགྱུར། །བཅིངས་པ་གྲོལ་བཞིན་ཡིན་འགྱུར་ན། །བཅིངས་དང་གྲོལ་བ་དུས་གཅིག་འགྱུར།

16-08 **縛者無有解** **無縛亦無解** **縛時有解者** **縛解則一時**

已纏縛者不解脫，未纏縛者不解脫，若已縛時正解脫，纏縛解脫成同時。

།བདག་ནི་ལེན་མེད་མྱ་ངན་འདའ། །མྱང་འདས་བདག་གིར་འགྱུར་རོ་ཞེས། །དེ་ལྟར་གང་དག་འཛིན་དེ་ཡི། །ཉེར་ལེན་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་ཡིན།

16-09 **若不受諸法** **我當得涅槃** **若人如是者** **還為受所縛**

我將離取入涅槃，涅槃將為我所有。若有如是執著者，彼等有取大執著。

།གང་ལ་མྱ་ངན་འདས་བསྐྱེད་མེད། །འཁོར་བ་བསལ་བའང་ཡོད་མིན་པ། །དེ་ལ་འཁོར་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན། །མྱ་ངན་འདས་པའང་ཅི་ཞིག་བརྟག།

16-10 **不離於生死** **而別有涅槃** **實相義如是** **云何有分別**

此處無涅槃之立，亦無輪迴之除遣，何者執為是輪迴？何者執為是涅槃？

བཅིངས་པ་དང་ཐར་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་དྲུག་པའོ།།།། **觀縛解品第十六**

།བདག་ཉིད་ལེགས་པར་སྡོམ་པ་དང་། །གཞན་ལ་ཕན་འདོགས་བྱམས་སེམས་གང་། །དེ་ཆོས་དེ་ནི་འདི་གཞན་དུ། །འབྲས་བུ་དག་གི་ས་བོན་ཡིན།

17-01 **人能降伏心** **利益於眾生** **是名為慈善** **二世果報種**

克己利他與慈愛，如是之心即(善)法。此世以及後世果，此(心)即是彼種子。

།དྲང་སྲོང་མཆོག་གིས་ལས་རྣམས་ནི། །གསུངས་པ་དེ་ནི་ཡིད་ཀྱིར་འདོད། །ལས་དེ་བདག་གི་བྱེ་བྲག་ནི། །རྣམས་པ་དུ་མར་ཡོངས་སུ་བསྒྲགས།

17-02 **大聖說二業** **思與從思生** **是業別相中** **種種分別說**

最勝仙人曾宣說，思業思已(所造)業。(佛陀也)曾遍解說，種種此業之差別。

།དེ་ལ་ལས་གང་སེམས་པ་ཞེས། །གསུངས་པ་དེ་ནི་ཡི་ཀྱིར་འདོད། །བསམས་པ་ཞེས་ནི་གང་གསུངས་པ། །དེ་ནི་ལུས་དང་ངག་གིར་ཡིན།

17-03 **佛所說思者** **所謂意業是** **所從思生者** **即是身口業**

此中所說之思業，傳承說為是意業。所說已(所造業)，即是身語(所造業)。

།ངག་དང་བསྐྱོད་དང་མི་སྤོང་བའི།

17-04 **身業及口業**
言語(業)及行為(業)，

།རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་ཞེས་བྱ་གང་།

作與無作業
諸不止息無表(業)，

།སྤོང་བའི་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་པ།

如是四事中
及餘止息無表(業)，

།གཞན་དག་ཀྱང་ནི་དེ་བཞིན་འདོད།

亦善亦不善
傳承即是如是說。

།ལོངས་སྤྱོད་ལས་བྱུང་བསོད་ནམས་དང་།

17-05 **從用生福德**
隨受用生之福(業)，

།བསོད་ནམས་མ་ཡིན་ཚུལ་དེ་བཞིན།

罪生亦如是
及如是之非福(業)，

།སེམས་པ་དང་ནི་ཆོས་དེ་བདུན།

及思為七法
連同思(業)共七法，

།ལས་སུ་མངོན་པར་འདོད་པ་ཡིན།

能了諸業相
傳承說為具業相。

།གལ་ཏེ་སྨིན་པའི་དུས་བར་དུ།

17-06 **業住至受報**
業若住於成熟時，

།གནས་ན་ལས་དེ་རྟག་པར་འགྱུར།

是業即為常
則彼恆常而延續，

།གལ་ཏེ་འགགས་ན་འགགས་གྱུར་པ།

若滅即無業
業若已滅既以滅，

།ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

云何生果報
又如何能引生果。

།མྱུ་གུ་ལ་སོགས་རྒྱུན་གང་ནི།

17-07 **如芽等相續**
即從種子而有彼，

།ས་བོན་ལས་ནི་མངོན་པར་འབྱུང་།

皆從種子生
芽等相續得生成，

།དེ་ལས་འབྲས་བུ་ས་བོན་ནི།

從是而生果
(復)從彼有果實生，

། མེད་ན་དེ་ཡང་འབྱུང་མི་འགྱུར།

離種無相續
離種彼(相續)不生。

།གང་ཕྱིར་ས་བོན་ལས་རྒྱུན་དང་།

17-08 **從種有相續**
從種子相續(生)，

།རྒྱུན་ལས་འབྲས་བུ་འབྱུང་འགྱུར་ཞིང་།

從相續有果
從相續有果實生。

།ལས་ནི་འབྲས་བུའི་སྔོན་འགྲོ་བ།

先種後有果
種子處於果之前，

།དེ་ཕྱིར་ཆད་མིན་རྟག་མ་ཡིན།

不斷亦不常
因此非斷亦非常。

།སེམས་ཀྱི་རྒྱུན་ནི་གང་ཡིན་པ།

17-09 **如是從初心**
即從此心而有彼，

།སེམས་ལས་མངོན་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར།

心法相續生
相續之心得生成，

།དེ་ལས་འབྲས་བུ་སེམས་ལྟ་ཞིག

從是而有果
(復)從彼有果報生，

།མེད་ན་དེ་ཡང་འབྱུང་མི་འགྱུར།

離心無相續
離心彼(相續)不生。

།གང་ཕྱིར་སེམས་ལས་རྒྱུན་དང་ནི།

17-10 **從心有相續**
從心即有相續(生)，

།རྒྱུན་ལས་འབྲས་བུ་འབྱུང་འགྱུར་ཞིང་།

從相續有果
從相續有果報生。

།ལས་ནི་འབྲས་བུའི་སྔོན་འགྲོ་བ།

先業後有果
業即處於果之前，

།དེ་ཕྱིར་ཆད་མིན་རྟག་མ་ཡིན།

不斷亦不常
因此非斷亦非常。

།དཀར་པོའི་ལས་ཀྱི་ལམ་བཅུ་པོ། །ཆོས་སྒྲུབ་པ་ཡི་ཐབས་ཡིན་ཏེ། །ཆོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འདི་གཞན་དུ། །འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམ་ལྔ་པོ།

17-11 **能成福德者　是十白業道　二世五欲樂　即是白業報**

成就(善)法之途徑，
即是十種善業道。
此世後世五欲樂，
即是(善)法之果報。

།གལ་ཏེ་བརྟགས་པ་དེར་འགྱུར་ན། །ཉེས་པ་ཆེན་པོ་མང་པོར་འགྱུར། །དེ་ལྟ་བས་ན་བརྟགས་པ་དེ། །འདིར་ནི་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

17-12 **若如汝分別　其過則甚多　是故汝所說　於義則不然**

若有此種構想者，
過失甚多且重大。
以是之故於此處，
此種構想不得有。

།སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་རང་རྒྱལ་དང་། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་གང་གསུངས་པའི། །བརྟག་པ་གང་ཞིག་འདིར་འཐད་པ། །དེ་ནི་རབ་ཏུ་བརྗོད་པར་བྱ།

17-13 **今當復更說　順業果報義　諸佛辟支佛　賢聖所稱歎**

而我將說之構想，
於此即是合於理，
且為諸佛與獨覺，
及諸聲聞所讚許。

།ཇི་ལྟར་དཔང་རྒྱ་དེ་བཞིན་ཆུད། །མི་ཟ་ལས་ནི་བུ་ལོན་བཞིན། །དེ་ནི་ཁམས་ལས་རྣམ་པ་བཞི། །དེ་ཡང་རང་བཞིན་ལུང་མ་བསྟན།

17-14 **不失法如券　業如負財物　此性則無記　分別有四種**

不失法即如債券，
業則如同於債務。
此依諸界分四種，
其本性是無記別。

།སྤོང་བས་སྤང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། །བསྒོམ་པས་སྤང་བ་ཉིད་ཀྱང་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་ཆུད་མི་ཟ་བ་ཡིས། །ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་འགྱུར།

17-15 **見諦所不斷　但思惟所斷　以是不失法　諸業有果報**

(此法)不因斷而斷，
乃由修或(餘)所斷。
因此由於不失法，
業之果報得生起。

།གལ་ཏེ་སྤོང་བས་སྤང་བ་དང་། །ལས་འཕོ་བ་ཡིས་འཇིག་འགྱུར་ན། །དེ་ལ་ལས་འཇིག་ལ་སོགས་པའི། །སྐྱོན་རྣམས་སུ་ནི་ཐལ་བར་འགྱུར།

17-16 **若見諦所斷　而業至相似　則得破業等　如是之過咎**

若(此法)因斷而斷，
或由業渡越而斷，
於此處則會導致，
業遭破壞等過失。

།ཁམས་མཚུངས་ལས་ནི་ཆ་མཚུངས་དང་། །ཆ་མི་མཚུངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །དེ་ནི་ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བའི་ཚེ། །གཅིག་པོ་ཁོ་ན་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

17-17 **一切諸行業　相似不相似　一界初受身　爾時報獨生**

對於同界一切業，
不同類及同類者，
於結生時唯有一，
(不失之法)得生起。

།མཐོང་བའི་ཆོས་ལ་རྣམ་གཉིས་པོ།
17-18 **如是二種業**
一切兩類之諸業，

།ཀུན་གྱི་ལས་དང་ལས་ཀྱི་ནི།
現世受果報
各個業之(不失法)，

།ཐ་དད་པར་ནི་སྐྱེ་འགྱུར་ཞིང་།
或言受報已
即於現世得生起，

།རྣམ་པར་སྨིན་ཀྱང་གནས་པ་ཡིན།
而業猶故在
此法熟後猶安住。

།དེ་ནི་འབྲས་བུ་འཕོ་བ་དང་།
17-19 **若度果已滅**
此由果位之渡越，

།ཤི་བར་གྱུར་ན་འགག་པར་འགྱུར།
若死已而滅
或由死歿而滅去。

།དེ་ཡི་རྣམ་དབྱེ་ཟག་མེད་དང་།
於是中分別
此中差別可表為，

།ཟག་དང་བཅས་པར་ཤེས་པར་བྱ།
有漏及無漏
無漏以及有漏者。

།སྟོང་པ་ཉིད་དང་ཆད་མེད་དང་།
17-20 **雖空亦不斷**
亦有空性而非斷，

།འཁོར་བ་དང་ནི་རྟག་པ་མིན།
雖有亦不常
亦有輪迴而非常。

།ལས་རྣམས་ཆུད་མི་ཟ་བའི་ཆོས།
業果報不失
亦有業之不失法，

།སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ནི་བསྟན་པ་ཡིན།
是名佛所說
此法即是佛所說。

།གང་ཕྱིར་ལས་ནི་སྐྱེ་བ་མེད།
17-21 **諸業本不生**
以何故業不生起？

།འདི་ལྟར་རང་བཞིན་མེད་དེའི་ཕྱིར།
以無定性故
以其無有自性故。

།གང་ཕྱིར་དེ་ནི་མ་སྐྱེས་པ།
諸業亦不滅
復由彼不生起故，

།དེ་ཕྱིར་ཆུད་ཟར་མི་འགྱུར་རོ།
以其不生故
彼亦不會有壞失。

།གལ་ཏེ་ལས་ལ་རང་བཞིན་ཡོད།
17-22 **若業有性者**
如果業是有自性，

།རྟག་པར་འགྱུར་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད།
是即名為常
無疑即成為恆常，

།ལས་ནི་བྱས་པ་མ་ཡིན་འགྱུར།
不作亦名業
業亦成非所作性，

།རྟག་ལ་བྱ་བ་མེད་ཕྱིར་རོ།
常則不可作
因為常者非所作。

།ཅི་སྟེ་ལས་ནི་མ་བྱས་ན།
17-23 **若有不作業**
如果業非造作成，

།མ་བྱས་པ་དང་ཕྲད་འཇིགས་འགྱུར།
不作而有罪
則雖不作而有罪，

།ཚངས་སྤྱོད་གནས་པ་མ་ཡིན་པའང་།
不斷於梵行
於彼不住梵行者，

།དེ་ལ་སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར།
而有不淨過
(卻有梵行)成過失。

།ཐ་སྙད་ཐམས་ཅད་ཉིད་དང་ཡང་།
17-24 **是則破一切**
毫無疑問即違反，

།འགལ་བར་འགྱུར་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད།
世間語言法
(世間)一切諸言說，

།བསོད་ནམས་དང་ནི་སྡིག་བྱེད་པའི།
作罪及作福
作福者與作惡者，

།རྣམ་པ་དབྱེ་བའང་འཐད་མི་འགྱུར།
亦無有差別
亦即不容有區別。

།དེ་ནི་རྣམ་སྨིན་སྨིན་འགྱུར་བ། །ཡང་དང་ཡང་དུ་རྣམ་སྨིན་འགྱུར། །གལ་ཏེ་རང་བཞིན་ཡོད་ན་ནི། །གང་ཕྱིར་ལས་གནས་དེ་ཡི་ཕྱིར།

17-25 **若言業決定** **而自有性者** **受於果報已** **而應更復受**

彼(業)異熟(果)已熟，將會再次得成熟，如果由業安住故，所以即是有自性。

།ལས་འདི་ཉོན་མོངས་བདག་ཉིད་ལ། །ཉོན་མོངས་དེ་དག་ཡང་དག་མིན། །གལ་ཏེ་ཉོན་མོངས་ཡང་དག་མིན། །ལས་ནི་ཡང་དག་ཇི་ལྟར་ཡིན།

17-26 **若諸世間業** **從於煩惱生** **是煩惱非實** **業當何有實**

業即是由煩惱成，而彼煩惱非真實，若彼煩惱非真實，業又如何為真實。

།ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་དག་ནི། །ལུས་རྣམས་ཀྱི་ནི་རྐྱེན་དུ་བསྟན། །གལ་ཏེ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ། །དེ་སྟོང་ལུས་ལ་ཇི་ལྟར་བརྗོད།

17-27 **諸煩惱及業** **是說身因緣** **煩惱諸業空** **何況於諸身**

業行以及諸煩惱，即被稱作身之緣，彼業煩惱若是空，對於身將做何說？

།མ་རིག་བསྒྲིབས་པའི་སྐྱེ་བོ་གང་། །སྲེད་ལྡན་དེ་ནི་ཟ་བ་པོ། །དེ་ཡང་བྱེད་ལས་གཞན་མིན་ཞིང་། །དེ་ཉིད་དེ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ།

17-28 **無明之所蔽** **愛結之所縛** **而於本作者** **不即亦不異**

彼人為無明所覆，亦為渴愛所結縛，彼即受者與作者，非別異亦非同一。

།གང་གི་ཕྱིར་ན་ལས་འདི་ནི། །རྐྱེན་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ཞིང་། །རྐྱེན་མིན་ལས་བྱུང་ཡོད་མིན་པ། །དེ་ཕྱིར་བྱེད་པ་པོ་ཡང་མེད།

17-29 **業不從緣生** **不從非緣生** **是故則無有** **能起於業者**

無論是從緣生起，還是無緣而生起，此業皆不可存在，是故作者亦無有。

།གལ་ཏེ་ལས་དང་བྱེད་མེད་ན། །ལས་སྐྱེས་འབྲས་བུ་ག་ལས་ཡོད། །ཅི་སྟེ་འབྲས་བུ་ཡོད་མིན་ན། །ཟ་བ་པོ་ལྟ་ག་ལ་ཡོད།

17-30 **無業無作者** **何有業生果** **若其無有果** **何有受果者**

若無有業和作者，何有業所生之果？而若果是無所有，又如何會有受者？

།ཇི་ལྟར་སྟོན་པས་སྤྲུལ་པ་ནི། །རྫུ་འཕྲུལ་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་སྤྲུལ་ཞིང་། །སྤྲུལ་པ་དེ་ཡང་སྤྲུལ་པ་ན། །སླར་ཡང་གཞན་ནི་སྤྲུལ་པ་ལྟར།

17-31 **如世尊神通** **所作變化人** **如是變化人** **復變作化人**

如師以具足神通，而幻化出幻化人，此幻化之所成(人)，又復幻化出他者。

།དེ་བཞིན་བྱེད་པོ་དེ་ལས་གང་། །བྱས་པའང་སྤྲུལ་པའི་རྣམ་པ་བཞིན། །དཔེར་ན་སྤྲུལ་པས་སྤྲུལ་གཞན་ཞིག །སྤྲུལ་པ་མཛད་པ་དེ་བཞིན་ནོ།

17-32 **如初變化人 是名為作者 變化人所作 是則名為業**

如是作者所作業，行相即如所幻化，喻如幻化所成(人)，而幻化出餘幻化。

།ཉོན་མོངས་ལས་དང་ལུས་རྣམས་དང་། །བྱེད་པ་པོ་དང་འབྲས་བུ་དག །དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་བུ་དང་། །སྨིག་རྒྱུ་རྨི་ལམ་འདྲ་བ་ཡིན།

17-33 **諸煩惱及業 作者及果報 皆如幻與夢 如炎亦如響**

諸煩惱業以及身，諸作者及諸果報，其行相如尋香城，如同蜃景與夢境。

ལས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་བདུན་པའོ།། ། **觀業品第十七**

།གལ་ཏེ་ཕུང་པོ་བདག་ཡིན་ན། །སྐྱེ་དང་འཇིག་པ་ཅན་དུ་འགྱུར། །གལ་ཏེ་ཕུང་པོ་རྣམས་ལས་གཞན། །ཕུང་པོའི་མཚན་ཉིད་མེད་པར་འགྱུར།

18-01 **若我是五陰 我即為生滅 若我異五陰 則非五陰相**

若我即是諸蘊者，我則具有生與滅。若我異諸蘊別有，是則無有諸蘊相。

།བདག་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །བདག་གི་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། །བདག་དང་བདག་གི་ཞི་བའི་ཕྱིར། །ངར་འཛིན་ང་ཡིར་འཛིན་མེད་འགྱུར།

18-02 **若無有我者 何得有我所 滅我我所故 名得無我智**

如果我是不存在，如何還有我所有？止息我與我所有，即無我所執我執。

།ངར་འཛིན་ང་ཡིར་འཛིན་མེད་གང་། །དེ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། །ངར་འཛིན་ང་ཡིར་འཛིན་མེད་པར། །གང་གིས་མཐོང་བས་མི་མཐོང་ངོ་།

18-03 **得無我智者 是則名實觀 得無我智者 是人為希有**

若見無我所我執之人亦是不可得。若見無我所我執，彼即不見(真實性)。

།ནང་དང་ཕྱི་རོལ་ཉིད་དག་ལ། །བདག་དང་བདག་གི་སྙམ་ཟད་ན། །ཉེ་བར་ལེན་པ་འགག་འགྱུར་ཞིང་། །དེ་ཟད་པས་ན་སྐྱེ་བ་ཟད།

18-04 **內外我我所 盡滅無有故 諸受即為滅 受滅則身滅**

我所有執與我執，外內皆得滅盡時，是則取亦得消滅，由彼滅故生亦滅。

།ལས་དང་ཉོན་མོངས་ཟད་པས་ཐར། །ལས་དང་ཉོན་མོངས་རྣམ་རྟོག་ལས། །དེ་དག་སྤྲོས་ལས་སྤྲོས་པ་ནི། །སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་འགག་པར་འགྱུར།

18-05 **業煩惱滅故　名之為解脫　業煩惱非實　入空戲論滅**

業煩惱滅故解脫，從計執有業煩惱，從戲論有彼等(執)，於空性中戲論滅。

།བདག་གོ་ཞེས་ཀྱང་བཏགས་གྱུར་ཅིང་། །བདག་མེད་ཅེས་ཀྱང་བསྟན་པར་གྱུར། །སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་བདག་དང་ནི། །བདག་མེད་འགའ་མེད་ཅེས་ཀྱང་བསྟན།

18-06 **諸佛或說我　或說於無我　諸法實相中　無我無非我**

亦有有我之施設，亦有無我之解說，佛陀也曾宣說過，我無我皆無所有。

།བརྗོད་པར་བྱ་བ་ལྡོག་པ་སྟེ། །སེམས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ལྡོག་པས་སོ། །མ་སྐྱེས་པ་དང་མ་འགགས་པ། །ཆོས་ཉིད་མྱ་ངན་འདས་དང་མཚུངས།

18-07 **諸法實相者　心行言語斷　無生亦無滅　寂滅如涅槃**

名言所詮當止息，心所行境當止息，因為法性如涅槃，無有生亦無有滅。

།ཐམས་ཅད་ཡང་དག་ཡང་དག་མིན། །ཡང་དག་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཉིད། །ཡང་དག་མིན་མིན་ཡང་དག་མིན། །དེ་ནི་སངས་རྒྱས་རྗེས་བསྟན་པའོ།

18-08 **一切實非實　亦實亦非實　非實非非實　是名諸佛法**

一切是實或不實，或既是實又不實，既非不實又非實，此即佛陀之教法。

།གཞན་ལས་ཤེས་མིན་ཞི་བ་དང་། །སྤྲོས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་སྤྲོས་པ། །རྣམ་རྟོག་མེད་དོན་ཐ་དད་མེད། །དེ་ནི་དེ་ཉིད་མཚན་ཉིད་དོ།

18-09 **自知不隨他　寂滅無戲論　無異無分別　是則名實相**

不從他知是寂滅，不為戲論所表述，無分別亦無多種，此即真實性之相。

།གང་ལ་བརྟེན་ཏེ་གང་འབྱུང་བ། །དེ་ནི་རེ་ཞིག་དེ་ཉིད་མིན། །དེ་ལས་གཞན་པའང་མ་ཡིན་ཕྱིར། །དེ་ཕྱིར་ཆད་མིན་རྟག་མ་ཡིན།

18-10 **若法從緣生　不即不異因　是故名實相　不斷亦不常**

依於彼而彼現起，首先彼彼非同一，彼彼亦非是別異，因此無斷亦無常。

།སངས་རྒྱས་འཇིག་རྟེན་མགོན་རྣམས་ཀྱི། །བསྟན་པ་བདུད་རྩིར་གྱུར་པ་དེ། །དོན་གཅིག་མ་ཡིན་ཐ་དད་མིན། །ཆད་པ་མ་ཡིན་རྟག་མ་ཡིན།

18-11 **不一亦不異　不常亦不斷　是名諸世尊　教化甘露味**

無有一亦無有多，無有斷亦無有常，佛乃世間之依怙，此即諸佛甘露法。

།རྫོགས་སངས་རྒྱས་རྣམས་མ་བྱུང་ཞིང་། །ཉན་ཐོས་རྣམས་ནི་ཟད་གྱུར་ཀྱང་། །རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ནི། །སྟོན་པ་མེད་ལས་རབ་ཏུ་སྐྱེ།

18-12 **若佛不出世　佛法已滅盡　諸辟支佛智　從於遠離生**

若諸佛陀未出世，若諸聲聞已滅盡，諸獨覺等之智慧，即從遠離而生起。

བདག་དང་ཆོས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་བརྒྱད་པའོ།།།། 觀法品第十八

།ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ། །གལ་ཏེ་འདས་ལ་ལྟོས་གྱུར་ན། །ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ། །འདས་པའི་དུས་ན་ཡོད་པར་འགྱུར།

19-01 **若因過去時　有未來現在　未來及現在　應有過去時**

如果觀待於過去，而有現在與未來，是則現在與未來，應於過去時存在。

།ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ། །གལ་ཏེ་དེ་ན་མེད་གྱུར་ན། །ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ། །ཇི་ལྟར་དེ་ལ་ལྟོས་པར་འགྱུར།

19-02 **若過去時中　無未來現在　未來現在時　云何因過去**

如果現在與未來，於(過去)時尚無有，云何現在與未來，能夠觀待彼(過去)？

།འདས་པ་ལ་ནི་མ་ལྟོས་པར། །དེ་གཉིས་གྲུབ་པ་ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་ད་ལྟར་བྱུང་བ་དང་། །མ་འོངས་དུས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།

19-03 **不因過去時　則無未來時　亦無現在時　是故無二時**

若不觀待於過去，彼二即不得成立，現在時與未來時，因此即是不可得。

།རིམ་པའི་ཚུལ་ནི་འདི་ཉིད་ཀྱིས། །ལྷག་མ་གཉིས་པོ་བསྐོར་བ་དང་། །མཆོག་དང་ཐ་མ་འབྲིང་ལ་སོགས། །གཅིག་ལ་སོགས་པའང་ཤེས་པར་བྱ།

19-04 **以如是義故　則知餘二時　上中下一異　是等法皆無**

因此(考察)之步驟，當知餘二支輪轉，及上中下等(事物)，單(雙復)等皆明了。

།མི་གནས་དུས་ནི་འཛིན་མི་བྱེད། །གང་ཞིག་གཟུང་བར་བྱ་བའི་དུས། །གནས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས། །མ་བཟུང་དུས་ནི་ཇི་ལྟར་གདགས།

19-05 **時住不可得　時去亦叵得　時若不可得　云何說時相**

不住之時不可取，無有安住可取時，而若不可取(其相)，時間如何可施設？

།གལ་ཏེ་དུས་ནི་དངོས་བརྟེན་ཏེ།	།དངོས་མེད་དུས་ནི་ག་ལ་ཡོད།	།དངོས་པོ་འགའ་ཡང་ཡོད་མིན་ན།	།དུས་ལྟ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།
19-06 **因物故有時**	**離物何有時**	**物尚無所有**	**何況當有時**
緣於事物而有時，	離事物則何有時？	事物既然無所有，	時間又將從何有？

། དུས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་དགུ་པའོ།།།། **觀時品第十九**

།གལ་ཏེ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་རྣམས་ཀྱི།	།ཚོགས་པ་ཉིད་ལས་སྐྱེ་འགྱུར་ཞིང་།	།ཚོགས་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་ན་ནི།	།ཇི་ལྟར་ཚོགས་པ་ཉིད་ལས་སྐྱེ།
20-01 **若眾緣和合**	**而有果生者**	**和合中已有**	**何須和合生**
從因與緣之和合，	若有(果)得生起者，	於和合中果已有，	云何還從和合生？
།གལ་ཏེ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་རྣམས་ཀྱི།	།ཚོགས་པ་ཉིད་ལས་སྐྱེ་འགྱུར་ཞིང་།	།ཚོགས་ལ་འབྲས་བུ་མེད་ན་ནི།	།ཇི་ལྟར་ཚོགས་པ་ཉིད་ལས་སྐྱེ།
20-02 **若眾緣和合**	**是中無果者**	**云何從眾緣**	**和合而果生**
從因與緣之和合，	若有(果)得生起者，	於和合中果無有，	云何能從和合生？
།གལ་ཏེ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་རྣམས་ཀྱི།	།ཚོགས་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་ན་ནི།	།ཚོགས་ལ་གཟུང་དུ་ཡོད་རིགས་ན།	།ཚོགས་པ་ཉིད་ལ་གཟུང་དུ་མེད།
20-03 **若眾緣和合**	**是中有果者**	**和合中應有**	**而實不可得**
於因緣之和合中，	如果已有果存在，	於和合中當可取，	於和合中不可取。
།གལ་ཏེ་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་རྣམས་ཀྱི།	།ཚོགས་ལ་འབྲས་བུ་མེད་ན་ནི།	།རྒྱུ་རྣམས་དང་ནི་རྐྱེན་དག་ཀྱང་།	།རྒྱུ་རྐྱེན་མ་ཡིན་མཚུངས་པར་འགྱུར།
20-04 **若眾緣和合**	**是中無果者**	**是則眾因緣**	**與非因緣同**
於因緣之和合中，	如果無有果存在，	是則諸因與諸緣，	與非因緣相等同。
།གལ་ཏེ་རྒྱུས་ནི་འབྲས་བུ་ལ།	།རྒྱུ་བྱིན་ནས་ནི་འགག་འགྱུར་ན།	།གང་བྱིན་པ་དང་གང་འགགས་པའི།	།རྒྱུ་ཡི་བདག་ཉིད་གཉིས་སུ་འགྱུར།
20-05 **若因與果因**	**作因已而滅**	**是因有二體**	**一與一則滅**
將因給與果之後，	如果因此當滅去，	此所給與及所滅，	是則因成有二體。

།གལ་ཏེ་རྒྱུས་ནི་འབྲས་བུ་ལ།
20-06 **若因不與果**
若未將因給與果，

། རྒྱུ་མ་བྱིན་པར་འགག་འགྱུར་ན།
作因已而滅
此因即當成滅去，

།རྒྱུ་འགགས་ནས་ནི་སྐྱེས་པ་ཡི།
因滅而果生
於因滅後有果生，

།འབྲས་བུ་དེ་དག་རྒྱུ་མེད་འགྱུར།
是果則無因
此果即成無因者。

།གལ་ཏེ་ཚོགས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ།
20-07 **若眾緣和時**
又若(因緣之)和合，

།འབྲས་བུ་ཡང་ནི་སྐྱེ་འགྱུར་ན།
而有果生者
和果俱時現起者，

།སྐྱེད་པར་བྱེད་དང་བསྐྱེད་བྱ་གང་།
生者及可生
則能生者與所生，

།དུས་གཅིག་པར་ནི་ཐལ་བར་འགྱུར།
則為一時俱
一時而有成過失。

།གལ་ཏེ་ཚོགས་པའི་སྔ་རོལ་དུ།
20-08 **若先有果生**
如若果即出現於，

།འབྲས་བུ་སྐྱེས་པར་གྱུར་ན་ནི།
而後眾緣合
(因緣)和合之先前，

།རྒྱུ་དང་རྐྱེན་རྣམས་མེད་པ་ཡི།
此即離因緣
此果即是無因緣，

།འབྲས་བུ་རྒྱུ་མེད་འབྱུང་བར་འགྱུར།
名為無因果
將成無因(而生)者。

།གལ་ཏེ་རྒྱུ་འགགས་འབྲས་བུ་ན།
20-09 **若因變為果**
如果於因壞滅時，

།རྒྱུ་ནི་ཀུན་ཏུ་འཕོ་བར་འགྱུར།
因即至於果
果即為因之渡越，

།སྔོན་སྐྱེས་པ་ཡི་རྒྱུ་ཡང་ནི།
是則前生因
先前已生起之因，

།ཡང་སྐྱེ་བར་ནི་ཐལ་བར་འགྱུར།
生已而復生
再次生起成過失。

།འགགས་པ་ནུབ་པར་གྱུར་པ་ཡིས།
20-10 **云何因滅失**
滅而消失之因者，

། འབྲས་བུ་སྐྱེས་པ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད།
而能生於果
如何能生已生果？

།འབྲས་བུ་དང་ནི་འབྲེལ་བའི་རྒྱུ།
又若因在果
若包含果而安住，

།གནས་པས་ཀྱང་ནི་ཇི་ལྟར་སྐྱེད།
云何因生果
此因如何能生果？

།ཅི་སྟེ་རྒྱུ་འབྲས་མ་འབྲེལ་ན།
20-11 **若因遍有果**
如果此因不含果，

།འབྲས་བུ་གང་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད།
更生何等果
則當生起何等果？

།རྒྱུས་ནི་མཐོང་དང་མ་མཐོང་བར།
因見不見果
無論是見是不見，

།འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དོ།
是二俱不生
此因皆不能生果。

།འབྲས་བུ་འདས་པ་རྒྱུ་འདས་དང་།
20-12 **若言過去因**
為無因有過去果，

།མ་སྐྱེས་པ་དང་སྐྱེས་པ་དང་།
而於過去果
與過去因之會合，

།ལྷན་ཅིག་ཕྲད་པར་འགྱུར་བ་ནི།
未來現在果
亦無(彼)與未生因，

།ནམ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
是則終不合
及已生因之會合。

།འབྲས་བུ་སྐྱེས་པ་རྒྱུ་མ་སྐྱེས།	།འདས་པ་དང་ནི་སྐྱེས་པ་དང་།	།ལྷན་ཅིག་ཕྲད་པར་འགྱུར་པ་ནི།	།ནམ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
20-13 **若言未來因**	**而於未來果**	**現在過去果**	**是則終不合**
因為無有未生果，	與未生因之會合，	亦無(彼)與過去因，	及已生因之會合。
།འབྲས་བུ་མ་སྐྱེས་རྒྱུ་སྐྱེས་དང་།	།མ་སྐྱེས་པ་དང་འདས་པ་དང་།	།ལྷན་ཅིག་ཕྲད་པར་འགྱུར་བ་ནི།	།ནམ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
20-14 **若言現在因**	**而於現在果**	**未來過去果**	**是則終不合**
因為無有已生果，	與已生因之會合，	亦無(彼)與未生因，	及已滅因之會合。
།ཕྲད་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན།	།རྒྱུས་ནི་འབྲས་བུ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད།	།ཕྲད་པ་ཡོད་པ་ཡིན་ན་ཡང་།	།རྒྱུས་ནི་འབྲས་བུ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད།
20-15 **若不和合者**	**因何能生果**	**若有和合者**	**因何能生果**
如果無有會合者，	則因如何能生果？	而或已經有會合，	則因如何能生果？
།གལ་ཏེ་འབྲས་བུས་སྟོང་པའི་རྒྱུས།	།ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་བྱེད།	།གལ་ཏེ་འབྲས་བུས་མི་སྟོང་རྒྱུས།	།ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་བྱེད།
20-16 **若因空無果**	**因何能生果**	**若因不空果**	**因何能生果**
如果因空無有果，	則因如何能生果？	如果因空果不空，	則因如何能生果？
།འབྲས་བུ་མི་སྟོང་སྐྱེ་མི་འགྱུར།	།མི་སྟོང་འགག་པར་མི་འགྱུར་རོ།	།མི་སྟོང་དེ་ནི་མི་འགགས་དང་།	།མ་སྐྱེས་པར་ཡང་འགྱུར་པ་ཡིན།
20-17 **果不空不生**	**果不空不滅**	**以果不空故**	**不生亦不滅**
不空之果不得生，	不空之果不得滅，	是則此(果)若不空，	即成不生亦不滅。
།སྟོང་པ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་འགྱུར་ཞིང་།	།སྟོང་པ་ཇི་ལྟར་འགག་པར་འགྱུར།	།སྟོང་པ་དེ་ཡང་མ་འགགས་དང་།	།མ་སྐྱེས་པར་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར།
20-18 **果空故不生**	**果空故不滅**	**以果是空故**	**不生亦不滅**
此若是空云何生？	此若是空云何滅？	即使是空亦導致，	不生不滅之過失。
།རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཅིག་ཉིད་དུ།	།ནམ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།	།རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཞན་ཉིད་དུ།	།ནམ་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།
20-19 **因果是一者**	**是事終不然**	**因果若異者**	**是事亦不然**
是則因者及果者，	絕無可能是一體。	是則因者及果者，	絕無可能是異體。

།རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཅིག་ཉིད་ན། །བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་གཅིག་ཏུ་འགྱུར། །རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཞན་ཉིད་ན། །རྒྱུ་དང་རྒྱུ་མིན་མཚུངས་པར་འགྱུར།

20-20 **若因果是一** **生及所生一** **若因果是異** **因則同非因**

因果若是一體者，能生所生則成一。因果若是相異者，因與非因則等同。

།འབྲས་བུ་ངོ་བོ་ཉིད་ཡོད་ན། །རྒྱུས་ནི་ཅི་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད། །འབྲས་བུ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ན། །རྒྱུས་ནི་ཅི་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད།

20-21 **若果定有性** **因為何所生** **若果定無性** **因為何所生**

果若實有自性者，如何能由因生起？果若無有自性者，如何能由因生起？

།སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ན། །རྒྱུ་ཉིད་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ། །རྒྱུ་ཉིད་འཐད་པ་ཡོད་མིན་ན། །འབྲས་བུ་གང་གི་ཡིན་པར་འགྱུར།

20-22 **因不生果者** **則無有因相** **若無有因相** **誰能有是果**

如果不能生起(果)，因性即是不容有，而若因性不可得，果將屬於誰所有？

།རྒྱུ་རྣམས་དང་ནི་རྐྱེན་དག་གི། །ཚོགས་པ་གང་ཡིན་དེ་ཡིན་ནི། །བདག་གིས་བདག་ཉིད་མི་སྐྱེད་ན། །འབྲས་བུ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད།

20-23 **若從眾因緣** **而有和合生** **和合自不生** **云何能生果**

而且因緣之和合，由此和合之自體，尚不能生其自體，如何能夠引生果？

།དེ་ཕྱིར་ཚོགས་པས་བྱས་པ་མེད། །ཚོགས་མིན་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་མེད། །འབྲས་བུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །རྐྱེན་གྱི་ཚོགས་པ་ག་ལ་ཡོད།

20-24 **是故果不從** **緣合不合生** **若無有果者** **何處有合法**

故無和合所生果，亦無無合而生果。是則若無有果者，何有眾緣之和合？

ཚོགས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་པའོ།།།། **觀因果品第二十**

།འཇིག་པ་འབྱུང་བ་མེད་པར་རམ། །ལྷན་ཅིག་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན། །འབྱུང་བ་འཇིག་པ་མེད་པར་རམ། །ལྷན་ཅིག་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན།

21-01 **離成及共成** **是中無有壞** **離壞及共壞** **是中亦無成**

離生成則無壞滅，共生成亦無壞滅。離壞滅則無生成，共壞滅亦無生成。

།འཇིག་པ་འབྱུང་བ་མེད་པར་ནི།	།ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་འགྱུར།	།སྐྱེ་བ་མེད་པར་འཆི་བར་འགྱུར།	།འཇིག་པ་འབྱུང་བ་མེད་པར་མེད།
21-02 **若離於成者**	**云何而有壞**	**如離生有死**	**是事則不然**
如果離於生成者，	如何可得有壞滅？	將成離生而有死，	離生起則無壞滅。
།འཇིག་པ་འབྱུང་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ།	།ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར།	།འཆི་བ་སྐྱེ་དང་དུས་གཅིག་ཏུ།	།ཡོད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ནོ།
21-03 **成壞共有者**	**云何有成壞**	**如世間生死**	**一時俱不然**
即此壞滅與生成，	如何可為共存有？	因為出生與死亡，	同時而有不可得。
།འབྱུང་བ་འཇིག་པ་མེད་པར་ནི།	།ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་འགྱུར།	།དངོས་པོ་རྣམས་ལ་མི་རྟག་ཉིད།	།ནམ་ཡང་མེད་པ་མ་ཡིན་ནོ།།
21-04 **若離於壞者**	**云何當有成**	**無常未曾有**	**不在諸法時**
如果離於壞滅者，	如何可得有生滅？	無常性於事物中，	任何時皆不可無。
།འབྱུང་བ་འཇིག་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ།	།ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར།	།སྐྱེ་བ་འཆི་དང་དུས་གཅིག་ཏུ།	།ཡོད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ནོ།
21-05			
即此生成與壞滅，	如何可為共存有？	因為出生與死亡，	同時而有不可得。
།གང་དག་ཕན་ཚུན་ལྷན་ཅིག་གམ།	།ཕན་ཚུན་ལྷན་ཅིག་མ་ཡིན་པར།	།གྲུབ་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ།	།དེ་དག་གྲུབ་པ་ཇི་ལྟར་ཡོད།
21-06 **成壞共無成**	**離亦無有成**	**是二俱不可**	**云何當有成**
無論相俱或相離，	此二者皆不成立。	然則(成壞)之二者，	又當如何得成立？
།ཟད་ལ་འབྱུང་བ་ཡོད་མ་ཡིན།	།མ་ཟད་པ་ལའང་འབྱུང་བ་མེད།	།ཟད་ལ་འཇིག་པ་ཡོད་མ་ཡིན།	།མ་ཟད་པ་ལའང་འཇིག་པ་མེད།
21-07 **盡則無有成**	**不盡亦無成**	**盡則無有壞**	**不盡亦不壞**
有滅即是無生成，	不滅亦是無生成。	有滅即是無壞滅，	不滅亦是無壞滅。
།དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར།	།འབྱུང་དང་འཇིག་པ་ཡོད་མ་ཡིན།	།འབྱུང་དང་འཇིག་པ་མེད་པར་ནི།	།དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
21-08 **若離於成壞**	**是亦無有法**	**若當離於法**	**亦無有成壞**
離開生成與壞滅，	事物即是不可得。	生成以及壞滅者，	離事物即不可得。

།སྟོང་ལ་འབྱུང་དང་འཇིག་པ་དག །འཐད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །མི་སྟོང་པ་ལའང་འབྱུང་འཇིག་དག །འཐད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ནོ།

21-09 **若法性空者 誰當有成壞 若性不空者 亦無有成壞**
是空則不可能有，生成以及壞滅者。不空則不可能有，生成以及壞滅者。

།འབྱུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག །གཅིག་པ་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ། །འབྱུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག །གཞན་ཉིད་དུ་ཡང་མི་འཐད་དོ།

21-10 **成壞若一者 是事則不然 成壞若異者 是事亦不然**
生成以及壞滅者，即不可能是同一。生成以及壞滅者，亦不可能是各異。

།འབྱུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག །མཐོང་ངོ་སྙམ་དུ་ཁྱོད་སེམས་ན། །འབྱུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག། །གཏི་མུག་ཉིད་ཀྱིས་མཐོང་བ་ཡིན།

21-11 **若謂以眼見 而有生滅者 則為是癡妄 而見有生滅**
生成以及壞滅者。若汝以為是可見，即是出於妄愚癡，而見生成與壞滅。

།དངོས་པོ་དངོས་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ། །དངོས་པོ་དངོས་མེད་ལས་མི་སྐྱེ། །དངོས་མེད་དངོས་མེད་མི་སྐྱེ་སྟེ། །དངོས་མེད་དངོས་ལས་མི་སྐྱེའོ།

21-12 **從法不生法 亦不生非法 從非法不生 法及於非法**
從有不能生起有，從有不能生起無。從無不能生起有，從無不能生起無。

།དངོས་པོ་བདག་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ། །གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་ཉིད་མ་ཡིན། །བདག་དང་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་མིན། །ཡོད་མིན་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

21-13 **法不從自生 亦不從他生 不從自他生 云何而有生**
事物不從自生起，亦不從他而生起，不從自他而生起，是則從何而生起？

།དངོས་པོ་ཡོད་པར་ཁས་བླངས་ན། །རྟག་དང་ཆད་པར་ལྟ་བར་ནི། །ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ་དངོས་དེ་ནི། །རྟག་དང་མི་རྟག་འགྱུར་ཕྱིར་རོ།

21-14 **若有所受法 即墮於斷常 當知所受法 為常為無常**
如果承認有事物，則致常斷見之過。因為若有彼事物，或為恆常或無常。

།དངོས་པོ་ཡོད་པར་ཁས་བླངས་ཀྱང་། །ཆད་པར་མི་འགྱུར་རྟག་མི་འགྱུར། །འབྲས་བུ་རྒྱུ་ཡི་འབྱུང་འཇིག་གི། །རྒྱུན་དེ་སྲིད་པ་ཡིན་ཕྱིར་རོ།

21-15 **所有受法者 不墮於斷常 因果相續故 不斷亦不常**
雖然承認有事物，而無斷滅無恆常，因為彼因與果之，生滅相續即有體。

།འབྲས་བུ་རྒྱུ་ཡི་འབྱུང་འཇིག་གི། ། རྒྱུན་དེ་སྲིད་པ་ཡིན་འགྱུར་ན། ། འཇིག་ལ་ཡང་སྐྱེ་མེད་པའི་ཕྱིར། ། རྒྱུ་ནི་ཆད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

21-16 **若因果生滅　相續而不斷　滅更不生故　因即為斷滅**

如果彼因與果之，生滅相續即有體。滅而不復生起故，則有因斷之過失。

།དངོས་པོ་ངོ་བོ་ཉིད་ཡོད་ན། ། དངོས་མེད་འགྱུར་བར་མི་རིགས་སོ། ། མྱ་ངན་འདས་པའི་དུས་ན་ཆད། ། སྲིད་རྒྱུན་རབ་ཏུ་ཞི་ཕྱིར་རོ།

21-17 **法住於自性　不應有有無　涅槃滅相續　則墮於斷滅**

事物若以自性有，不應成為無所有。於涅槃時即成斷，有體相續止息故。

།ཐ་མ་འགགས་པར་གྱུར་པ་ན། ། སྲིད་པ་དང་པོ་རིགས་མི་འགྱུར། ། ཐ་མ་འགགས་པར་མ་གྱུར་ཚེ། ། སྲིད་པ་དང་པོ་རིགས་མི་འགྱུར།

21-18 **若初有滅者　則無有後有　初有若不滅　亦無有後有**

如果終有已滅去，是即不能結初有。如果終有未滅去，是亦不能結初有。

།གལ་ཏེ་ཐ་མ་འགག་བཞིན་ན། ། དང་པོ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ན་ནི། ། འགག་བཞིན་པ་ནི་གཅིག་འགྱུར་ཞིང་། ། སྐྱེ་བཞིན་པ་ཡང་གཞན་དུ་འགྱུར།

21-19 **若初有滅時　而後有生者　滅時是一有　生時是一有**

正值終有滅之時，如果初有當生起，是則有一正滅者，又有另一正生者。

།གལ་ཏེ་འགག་བཞིན་སྐྱེ་བཞིན་དག ། ལྷན་ཅིག་ཏུ་ཡང་རིགས་མིན་ན། ། ཕུང་པོ་གང་ལ་འཆི་འགྱུར་བ། ། དེ་ལ་སྐྱེ་བ་འབྱུང་འགྱུར་རམ།

21-20 **若言於生滅　而謂一時者　則於此陰死　即於此陰生**

若正滅與正生者，同時亦為不可得。則於何等諸蘊死，即於此等諸蘊生。

།དེ་ལྟར་དུས་གསུམ་དག་ཏུ་ཡང་། ། སྲིད་པའི་རྒྱུན་ནི་མི་རིགས་ན། ། དུས་གསུམ་དག་ཏུ་གང་མེད་པ། ། དེ་ནི་ཇི་ལྟར་སྲིད་པའི་རྒྱུན།

21-21 **三世中求有　相續不可得　若三世中無　何有有相續**

如是即於三時中，有體相續不應理。即於三時中無有，有體相續當何有？

འབྱུང་བ་དང་འཇིག་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་གཅིག་པའོ།། ། **觀成壞品第二十一**

།ཕུང་མིན་ཕུང་པོ་ལས་གཞན་མིན།
22-01 **非陰不離陰**
如來非蘊非異蘊，

།དེ་ལ་ཕུང་མེད་དེ་དེར་མེད།
此彼不相在
彼中無蘊蘊無彼，

།དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཕུང་ལྡན་མིན།
如來不有陰
如來亦非有蘊者，

།དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གང་ཞིག་ཡིན།
何處有如來
是則何者為如來？

།གལ་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཕུང་པོ་ལ།
22-02 **陰合有如來**
若佛依取蘊而有，

།བརྟེན་ནས་རང་བཞིན་ལས་ཡོད་མིན།
則無有自性
是則非以自性有。

།རང་བཞིན་ལས་ནི་གང་མེད་པ།
若無有自性
若彼非以自性有，

།དེ་གཞན་དངོས་ལས་ག་ལ་ཡོད།
云何因他有
何來彼以他性有？

།གང་ཞིག་གཞན་གྱི་དངོས་བརྟེན་ནས།
22-03 **法若因他生**
若緣他性而有者，

།དེ་བདག་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ།
是即為非我
彼即不可稱為我，

།གང་ཞིག་བདག་ཉིད་མེད་པ་དེ།
若法非我者
若彼即是無有我，

།ཇི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པར་འགྱུར།
云何是如來
彼又如何是如來？

།གལ་ཏེ་རང་བཞིན་ཡོད་མིན་ན།
22-04 **若無有自性**
如果自性不存在，

།གཞན་དངོས་ཡོད་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར།
云何有他性
如何還會有他性？

།རང་བཞིན་དང་ནི་གཞན་དངོས་དག
離自性他性
若無自性與他性，

།མ་གཏོགས་དེ་བཞིན་གཤེགས་དེ་གང་།
何名為如來
是則誰是彼如來？

།གལ་ཏེ་ཕུང་པོ་མ་བརྟེན་པར།
22-05 **若不因五陰**
若不依取於諸蘊，

། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འགའ་ཡོད་ན།
先有如來者
而有某個如來者，

།དེ་ནི་ད་གདོང་བརྟེན་འགྱུར་ཞིང་།
以今受陰故
則彼現時當有取，

།བརྟེན་ནས་དེ་ནས་འགྱུར་ལ་རག
則說為如來
取已由此有(如來)。

།ཕུང་པོ་རྣམས་ལ་མ་བརྟེན་པར།
22-06 **今實不受陰**
而若不依取諸蘊，

།དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འགའ་ཡང་མེད།
更無如來法
無有任何之如來。

།གང་ཞིག་མ་བརྟེན་ཡོད་མིན་ན།
若以不受無
不取諸蘊即無彼，

།དེས་ནི་ཇི་ལྟར་ཉེར་ལེན་འགྱུར།
今當云何受
彼又如何取諸蘊？

།ཉེ་བར་བླངས་པ་མ་ཡིན་པ།
22-07 **若其未有受**
如果不是所依取，

།ཉེ་བར་ལེན་པར་ཅིས་མི་འགྱུར།
所受不名受
任何取(蘊)皆無有。

།ཉེ་བར་ལེན་པ་མེད་པ་ཡི།
無有無受法
而無取(蘊)之如來，

།དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཅི་ཡང་མེད།
而名為如來
無論如何不存在。

།རྣམ་པ་ལྔས་ནི་བཙལ་བྱས་ན།
22-08 **若於一異中**
彼由一性及異性，

།གང་ཞིག་དེ་ཉིད་གཞན་ཉིད་དུ།
如來不可得
五種推求皆無有，

།མེད་པའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་དེ།
五種求亦無
是則如何以取(蘊)，

།ཉེ་བར་ལེན་པས་ཇི་ལྟར་གདགས།
云何受中有
而施設彼如來者？

།གང་ཞིག་ཉེ་བར་བླང་བ་དེ།
22-09 **又所受五陰**
又若彼者是取(蘊)，

།དེ་ནི་རང་བཞིན་ལས་ཡོད་མིན།
不從自性有
是則非以自性有。

།བདག་གི་དངོས་ལས་གང་མེད་པ།
若無自性者
若彼非以自性有，

།དེ་གཞན་དངོས་ལས་ཡོད་རེ་སྐན།
云何有他性
何來彼以他性有？

།དེ་ལྟར་ཉེར་བླང་ཉེར་ལེན་པོ།
22-10 **以如是義故**
如是一切之形式，

།རྣམ་པ་ཀུན་གྱིས་སྟོང་པ་ཡིན།
受空受者空
所取(蘊)空取者空，

།སྟོང་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་སྟོང་པ།
云何當以空
如何還以空(之蘊)，

།ཇི་ལྟ་བུར་ན་འདོགས་པར་འགྱུར།
而說空如來
施設是空之如來？

།སྟོང་ངོ་ཞེས་ཀྱང་མི་བརྗོད་དེ།
22-11 **空則不可說**
記不可以說是空，

།མི་སྟོང་ཞེས་ཀྱང་མི་བྱ་ཞིང་།
非空不可說
也不可說是非空，

།གཉིས་དང་གཉིས་མིན་མི་བྱ་སྟེ།
共不共叵說
合二非二亦不可，

།གདགས་པའི་དོན་དུ་བརྗོད་པར་བྱ།
但以假名說
但為施設故言說。

།རྟག་དང་མི་རྟག་ལ་སོགས་བཞི།
22-12 **寂滅相中無**
於此寂滅中何有，

།ཞི་བ་འདི་ལ་ག་ལ་ཡོད།
常無常等四
常與無常等四者？

།མཐའ་དང་མཐའ་མེད་ལ་སོགས་བཞི།
寂滅相中無
於此寂滅中何有，

།ཞི་བ་འདི་ལ་ག་ལ་ཡོད།
邊無邊等四
盡與無盡等四者？

།གང་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་ཡོད་ཅེས།
22-13 **邪見深厚者**
而彼執著深厚者，

། འཛིན་པ་སྟུག་པོ་བཟུང་གྱུར་པ།
則說無如來
於已涅槃(之如來)，

།དེ་ནི་མྱ་ངན་འདས་པ་ལ།
如來寂滅相
則執如此妄分別，

།མེད་ཅེས་རྣམ་རྟོག་རྟོག་པར་བྱེད།
分別有亦非
說如來是有或無。

།རང་བཞིན་གྱིས་ནི་སྟོང་དེ་ལ།
22-14 **如是性空中**
彼(如來)既自性空，

།སངས་རྒྱས་མྱ་ངན་འདས་ནས་ནི།
思惟亦不可
於彼不容有是思，

།ཡོད་དོ་ཞེའམ་མེད་དོ་ཞེས།
如來滅度後
謂於入滅度之後，

།བསམ་པ་འཐད་པ་ཉིད་མི་འགྱུར།
分別於有無
佛陀是有或是無。

།གང་དག་སངས་རྒྱས་སྤྲོས་འདས་ཤིང་། །ཟད་པ་མེད་ལ་སྤྲོས་བྱེད་པ། །སྤྲོས་པས་ཉམས་པ་དེ་ཀུན་གྱིས། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཐོང་མི་འགྱུར།

22-15 **如來過戲論　而人生戲論　戲論破慧眼　是皆不見佛**

佛本不滅超戲論，有人於佛作戲論，彼等皆為戲論害，而不觀見於如來。

།དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རང་བཞིན་གང་། །དེ་ནི་འགྲོ་འདིའི་རང་བཞིན་ཡིན། །དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རང་བཞིན་མེད། །འགྲོ་བ་འདི་ཡི་རང་བཞིན་མེད།

22-16 **如來所有性　即是世間性　如來無有性　世間亦無性**

彼如來之自性者，即此世間之自性，如來既是無自性，此世間亦無自性。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་གཉིས་པའོ།། ।།　觀如來品第二十二

།འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་གཏི་མུག་རྣམས། །ཀུན་ཏུ་རྟོག་ལས་འབྱུང་བར་གསུངས། །སྡུག་དང་མི་སྡུག་ཕྱིན་ཅི་ལོག །བརྟེན་པ་ཉིད་ལས་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་།

23-01 **從憶想分別　生於貪恚癡　淨不淨顛倒　皆從眾緣生**

(佛)說從思維生起，貪著嗔恨與愚癡，以淨不淨之顛倒，為緣而得生成故。

།གང་དག་སྡུག་དང་མི་སྡུག་དང་། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལས་བརྟེན་འབྱུང་བ། ། དེ་དག་རང་བཞིན་ལས་མེད་དེ། །དེ་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་ཡང་དག་མེད།

23-02 **若因淨不淨　顛倒生三毒　三毒即無性　故煩惱無實**

若緣淨不淨顛倒，彼等方得以生成，彼等即是無自性，因此煩惱非真實。

།བདག་གི་ཡོད་ཉིད་མེད་ཉིད་ནི། །ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་གྲུབ་པ་མེད། །དེ་མེད་ཉོན་མོངས་རྣམས་ཀྱི་ནི། །ཡོད་ཉིད་མེད་ཉིད་ཇི་ལྟར་འགྲུབ།

23-03 **我法有以無　是事終不成　無我諸煩惱　有無亦不成**

我之有性與無性，無論如何不成立。若無我則煩惱之，有性無性怎成立？

།ཉོན་མོངས་དེ་དག་གང་གི་ཡིན། །དེ་ཡང་གྲུབ་པ་ཡོད་མ་ཡིན། །འགའ་མེད་པར་ནི་གང་གི་ཡང་། །ཉོན་མོངས་པ་དག་ཡོད་མ་ཡིན།

23-04 **誰有此煩惱　是即為不成　若離是而有　煩惱則無屬**

若諸煩惱屬某者，而此某者不成立，是則若無此某者，即無某者之煩惱。

།རང་ལུས་ལྟ་བཞིན་ཉོན་མོངས་རྣམས།
23-05 **如身見五種**
所染汙中求煩惱，

།ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་རྣམ་ལྔར་མེད།
求之不可得
五求皆無如身見。

།རང་ལུས་ལྟ་བཞིན་ཉོན་མོངས་ཅན།
煩惱於垢心
煩惱中求所染污，

།ཉོན་མོངས་པ་ལ་རྣམ་ལྔར་མེད།
五求亦不得
五求皆無如身見。

།སྡུག་དང་མི་སྡུག་ཕྱིན་ཅི་ལོག
23-06 **淨不淨顛倒**
緣淨不淨之顛倒，

།རང་བཞིན་ལས་ནི་ཡོད་མིན་ན།
是則無自性
非以自性而可得，

།སྡུག་དང་མི་སྡུག་ཕྱིན་ཅི་ལོག།
云何因此二
緣何淨不淨顛倒，

།བརྟེན་ནས་ཉོན་མོངས་གང་དག་ཡིན།
而生諸煩惱
而有(彼等)諸煩惱？

།གཟུགས་སྒྲ་རོ་དང་རེག་པ་དང་།
23-07 **色聲香味觸**
色聲以及香味觸，

།དྲི་དང་ཆོས་དག་རྣམ་དྲུག་ནི།
及法為六種
連同法者為六種，

།གཞི་སྟེ་འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་དང་།
如是之六種
(彼等)即被分別為，

།གཏི་མུག་གི་ནི་ཡིན་པར་བརྟགས།
是三毒根本
貪嗔癡之(所依)實。

།གཟུགས་སྒྲ་རོ་དང་རེག་པ་དང་།
23-08 **色聲香味觸**
色與聲及香與味，

།དྲི་དང་ཆོས་དག་འབའ་ཞིག་སྟེ།
及法體六種
觸與法等唯只是，

།དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་བུ་དང་།
皆空如焰夢
相如乾達婆之城，

།སྨིག་རྒྱུ་རྨི་ལམ་འདྲ་བ་ཡིན།
如乾闥婆城
如同蜃景與夢境。

།སྒྱུ་མའི་སྐྱེས་བུ་ལྟ་བུ་དང་།
23-09 **如是六種中**
淨妙以及不淨妙，

།གཟུགས་བརྙན་འདྲ་བ་དེ་དག་ལ།
何有淨不淨
何得於彼等中起？

།སྡུག་པ་དང་ནི་མི་སྡུག་པ།
猶如幻化人
彼等即如幻化人，

།འབྱུང་བར་ཡང་ནི་ག་ལ་འགྱུར།
亦如鏡中像
亦即等同於映像。

།གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྡུག་པ་ཞེས།
23-10 **不因於淨相**
(如果)不觀待於淨，

།གདགས་པར་བྱ་བ་མི་སྡུག་པ།
則無有不淨
不淨即是不存在，

།སྡུག་ ལ་མི་ལྟོས་ཡོད་མིན་པས།
因淨有不淨
須依彼來施設淨，

།དེ་ཕྱིར་སྡུག་པ་འཐད་མ་ཡིན།
是故無不淨
因此淨即不容有。

།གང་ལ་བརྟེན་ནས་མི་སྡུག་པར།
23-11 **不因於不淨**
(如果)不觀待不淨，

།གདགས་པར་བྱ་བ་སྡུག་པ་ནི།
則亦無有淨
則淨即是不存在，

།མི་སྡུག་མི་སྟོས་ཡོད་མིན་པས།
因不淨有淨
須依彼來設不淨，

།དེ་ཕྱིར་མི་སྡུག་འཐད་མ་ཡིན།
是故無有淨
因此不淨不可得。

།སྡུག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར། །མི་སྡུག་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །ཞེ་སྡང་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

23-12 **若無有淨者 何由而有貪 若無有不淨 何由而有恚**

而若淨妙不可得，則應由何起貪著？若不淨亦不可得，則應由何起嗔恨？

།གལ་ཏེ་མི་རྟག་རྟག་པ་ཞེས། །དེ་ལྟར་འཛིན་པ་ལོག་ཡིན་ན། །སྟོང་ལ་མི་རྟག་ཡོད་མིན་པས། །འཛིན་པ་ཇི་ལྟར་ལོག་པ་ཡིན།

23-13 **於無常著常 是則名顛倒 空中無有常 何處有常倒**

若於無常說為常，如是執取即顛倒，而於空中無無常，從何而有顛倒執？

།གལ་ཏེ་མི་རྟག་རྟག་གོ་ཞེས། །དེ་ལྟར་འཛིན་པ་ལོག་ཡིན་ན། །སྟོང་ལ་མི་རྟག པའོ་ཞེས། །འཛིན་པའང་ཇི་ལྟར་ལོག་མ་ཡིན།

23-14 **若於無常中 著無常非倒 空中無無常 何有非顛倒**

若於無常說為常，如是執取即顛倒，而於空中說無常，此執何不名顛倒？

།གང་གིས་འཛིན་དང་འཛིན་གང་དང་། །འཛིན་པ་པོ་དང་གང་གཟུང་བ། །ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ཞི་བ་སྟེ། །དེ་ཕྱིར་འཛིན་པ་ཡོད་མ་ཡིན།

23-15 **可著著者著 及所用著法 是皆寂滅相 云何而有著**

彼能執取及執取，執取者及彼所取，此等一切皆寂滅，因此執取不可得。

།ལོག་པའམ་ཡང་དག་ཉིད་དུ་ནི། །འཛིན་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །གང་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཡོད་ཅིང་། །གང་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་ཡོད།

23-16 **若無有著法 言邪是顛倒 言正不顛倒 誰有如是事**

或正或邪之執取，如果即是不可得，是則誰能有顛倒？誰又能有非顛倒？

།ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལ། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་དག་མི་སྲིད་དེ། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མ་གྱུར་ལ། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་དག་མི་སྲིད་དེ།

23-17 **有倒不生倒 無倒不生倒 倒者不生倒 不倒亦不生**

已經成為顛倒者，即不可能有顛倒，還未成為顛倒者，亦不可能有顛倒。

།ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་བཞིན་ལ། །ཕྱིན་ཅི་ལོག་དག་མི་སྲིད་དེ། །གང་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་སྲིད་པ། །བདག་ཉིད་ཀྱིས་ནི་རྣམ་པར་དཔྱོད།

23-18 **若於顛倒時 亦不生顛倒 汝可自觀察 誰生於顛倒**

對於正在顛倒者，亦不可能有顛倒。是則汝當自審思，究竟誰者有顛倒？

།ཕྱིན་ཅི་ལོག་རྣམས་མ་སྐྱེས་ན། ། ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་འགྱུར། ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་རྣམས་སྐྱེ་མེད་ན། ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅན་ག་ལ་ཡོད།

23-19 **諸顛倒不生　云何有此義　無有顛倒故　何有顛倒者**

諸顛倒若無有生，如何會有諸顛倒？諸顛倒若不生起，何有具有顛倒者？

།དངོས་པོ་བདག་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ། ། གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་ཉིད་མ་ཡིན། ། བདག་དང་གཞན་ལས་ཀྱང་མིན་ན། ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅན་ག་ལ་ཡོད།

23-（索達）諸法不自生　亦不從他生　不從自他生　何有顛倒者？

།གལ་ཏེ་བདག་དང་གཙང་བ་དང་། ། རྟག་དང་བདེ་བ་ཡོད་ན་ནི། ། བདག་དང་གཙང་དང་རྟག་པ་དང་། ། བདེ་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ཡིན།

23-20 **若常我樂淨　而是實有者　是常我樂淨　則非是顛倒**

如果我淨常與樂，(四者)即是可尋得，是則我淨常與樂，(四者)即非是顛倒。

།གལ་ཏེ་བདག་དང་གཙང་བ་དང་། ། རྟག་དང་བདེ་བ་མེད་ན་ནི། ། བདག་མེད་མི་གཙང་མི་རྟག་དང་། ། སྡུག་བསྔལ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

23-21 **若常我樂淨　而實無有者　無常苦不淨　是則亦應無**

如果我淨常與樂，(四者)即是不可得，無我不淨無常苦，是則即是不可得。

།དེ་ལྟར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་འགགས་པས། ། མ་རིག་པ་ནི་འགག་པར་འགྱུར། ། མ་རིག་འགགས་པར་གྱུར་ན་ནི། ། འདུ་བྱེད་ལ་སོགས་འགག་པར་འགྱུར།

23-22 **如是顛倒滅　無明則亦滅　以無明滅故　諸行等亦滅**

由於顛倒滅除故，如是無明得滅除。如果無明得滅除，行等等即得滅除。

།གལ་ཏེ་ལ་ལའི་ཉོན་མོངས་པ། ། གང་དག་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན། ། ཇི་ལྟ་བུར་ན་སྤོང་བར་འགྱུར། ། ཡོད་པ་སུ་ཞིག་སྤོང་བར་བྱེད།

23-23 **若煩惱性實　而有所屬者　云何當可斷　誰能斷其性**

若某人之某煩惱，以自性而存有者，則彼如何可斷除？誰能斷除於自性？

།གལ་ཏེ་ལ་ལའི་ཉོན་མོངས་པ། ། གང་དག་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་ན། ། ཇི་ལྟ་བུར་ན་སྤོང་བར་འགྱུར། ། མེད་པ་སུ་ཞིག་སྤོང་བར་བྱེད།

23-24 **若煩惱虛妄　無性無屬者　云何當可斷　誰能斷無性**

若某人之某煩惱。以自性而不存有，則彼如何可斷除？誰能斷除不實有？

ཕྱིན་ཅི་ལོག་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་གསུམ་པའོ།།།　　**觀顛倒品第二十三**

།གལ་ཏེ་འདི་དག་ཀུན་སྟོང་ན།	།འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད།	།འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་པོ་རྣམས།	།ཁྱོད་ལ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།
24-01 **若一切皆空**	**無生亦無滅**	**如是則無有**	**四聖諦之法**
此一切皆是空，	是則無有生與滅，	是則與汝將導致，	無四聖諦之過失。
།འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་མེད་པས།	།ཡོངས་སུ་ཤེས་དང་སྤོང་བ་དང་།	།སྒོམ་དང་མངོན་དུ་བྱ་བ་དག	།འཐད་པར་འགྱུར་བ་མ་ཡིན་ནོ།
24-02 **以無四諦故**	**見苦與斷集**	**證滅及修道**	**如是事皆無**
了知(苦)與斷除(集)，	修習(道)與親證(滅)，	由四聖諦無有故，	(彼等)即是不容有。
།དེ་དག་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས།	།འབྲས་བུ་བཞི་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།	།འབྲས་བུ་མེད་ན་འབྲས་གནས་མེད།	།ཞུགས་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།
24-03 **以是事無故**	**則無四道果**	**無有四果故**	**得向者亦無**
由於彼等無有故，	四種果亦不可得，	無果則無住果者，	亦無有諸行向者。
།གལ་ཏེ་སྐྱེས་བུ་གང་ཟག་བརྒྱད།	།དེ་དག་མེད་ན་དགེ་འདུན་མེད།	།འཕགས་པའི་བདེན་རྣམས་མེད་པའི་ཕྱིར།	།དམ་པའི་ཆོས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།
24-04 **如無八賢聖**	**則無有僧寶**	**以無四諦故**	**亦無有法寶**
若無此等八類人，	是則僧伽亦無有，	由於聖諦無有故，	正法亦為不可得。
།ཆོས་དང་དགེ་འདུན་ཡོད་མིན་ན།	།སངས་རྒྱས་ཇི་ལྟར་ཡོད་པར་འགྱུར།	།དེ་སྐད་སྟོང་པ་ཉིད་སྨྲ་ན།	།དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་གནོད་པ་ནི།
24-05 **以無法僧寶**	**亦無有佛寶**	**如是說空者**	**是則破三寶**
如果無有法與僧，	如何還會有佛陀？	若說如是(之空性)，	汝即破斥於三寶。
།བྱེད་ཅིང་འབྲས་བུ་ཡོད་པ་དང་།	།ཆོས་མ་ཡིན་པ་ཆོས་ཉིད་དང་།	།འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་ཐ་སྙད་ནི།	།ཀུན་ལའང་གནོད་པ་བྱེད་པ་ཡིན།
24-06 **空法壞因果**	**亦壞於罪福**	**亦復悉毀壞**	**一切世俗法**
真實存有之果報，	以及法與非法者，	世間一切之言說，	汝(說)空性則盡破。

།དེ་ལ་བཤད་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་ནི། །སྟོང་ཉིད་དགོས་དང་སྟོང་ཉིད་དང་། །སྟོང་ཉིད་དོན་ནི་མ་རྟོགས་པས། །དེ་ཕྱིར་དེ་ལྟར་གནོད་པ་ཡིན།

24-07 **汝今實不能**
於此我等即當說，
知空空因緣
汝昧空性之用意，
及知於空義
以及空性空性義，
是故自生惱
故生如是之煩擾。

།སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་བསྟན་པ། །བདེན་པ་གཉིས་ལ་ཡང་དག་བརྟེན། །འཇིག་རྟེན་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་དང་། །དམ་པའི་དོན་གྱི་བདེན་པའོ།

24-08 **諸佛依二諦**
諸佛陀之所說法，
為眾生說法
乃依二諦而宣說，
一以世俗諦
即是世間俗成諦，
二第一義諦
以及最極勝義諦。

།གང་དག་བདེན་པ་དེ་གཉིས་ཀྱི། །རྣམ་དབྱེ་རྣམ་པར་མི་ཤེས་པ། །དེ་དག་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ནི། །ཟབ་མོའི་དེ་ཉིད་རྣམ་མི་ཤེས།

24-09 **若人不能知**
若人不能善了知，
分別於二諦
此等二諦之分別，
則於深佛法
是則彼等不了知，
不知真實義
甚深佛法之真實。

།ཐ་སྙད་ལ་ནི་མ་བརྟེན་པར། །དམ་པའི་དོན་ནི་བསྟན་མི་ནུས། །དམ་པའི་དོན་ནི་མ་རྟོགས་པར། །མྱ་ངན་འདས་པ་ཐོབ་མི་འགྱུར།

24-10 **若不依俗諦**
如果不依於言說，
不得第一義
不能解脫最勝義；
不得第一義
如果不悟入勝義，
則不得涅槃
不能證得於涅槃。

།སྟོང་པ་ཉིད་ལ་བལྟ་ཉེས་ན། །ཤེས་རབ་ཆུང་རྣམས་ཕུང་བར་འགྱུར། །ཇི་ལྟར་སྦྲུལ་ལ་གཟུང་ཉེས་དང་། །རིག་ སྔགས་ཉེས་པར་བསྒྲུབས་པ་བཞིན།

24-11 **不能正觀空**
空性若被謬觀見，
鈍根則自害
則能毀滅少智者，
如不善咒術
如同蛇被錯抓取，
不善捉毒蛇
亦如咒被誤持用。

།དེ་ཕྱིར་ཞན་པས་ཆོས་འདི་ཡི། །གཏིང་རྟོགས་དཀའ་བར་མཁྱེན་གྱུར་ནས། །ཐུབ་པའི་ཐུགས་ནི་ཆོས་བསྟན་ལས། །རབ་ཏུ་ལོག་པར་གྱུར་པ་ཡིན།

24-12 **世尊知是法**
因此牟尼於此法，
甚深微妙相
即有不願說之心，
非鈍根所及
想到諸等少智者，
是故不欲說
難以解悟於此法。

།སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་ནི། །སྟོང་ལ་འཐད་པ་མ་ཡིན་པས། །ཁྱོད་ནི་སྟོང་ཉིད་སྐྱོན་བྱེད་པ། །གང་དེ་ང་ལ་མི་འཐད་དོ།

24-13 **汝謂我著空**
汝則針對於空性，
而為我生過
作出反駁之質難，
汝今所說過
彼過失非我等有，
於空則無有
彼於空即不容有。

།གང་ལ་སྟོང་པ་ཉིད་རུང་བ།	།དེ་ལ་ཐམས་ཅད་རུང་བར་འགྱུར།	།གང་ལ་སྟོང་ཉིད་མི་རུང་བ།	།དེ་ལ་ཐམས་ཅད་རུང་མི་འགྱུར།
24-14 **以有空義故**	**一切法得成**	**若無空義者**	**一切則不成**
若以空性為合理，	於彼一切為合理。	若不以空為合理，	於彼一切不合理。
།ཁྱོད་ནི་རང་གི་སྐྱོན་རྣམས་ནི།	།ང་ལ་ཡོངས་སུ་སྒྱུར་བྱེད་པ།	།རྟ་ལ་མངོན་པར་ཞོན་བཞིན་དུ།	།རྟ་ཉིད་བརྗེད་པར་གྱུར་པ་བཞིན།
24-15 **汝今自有過**	**而以回向我**	**如人乘馬者**	**自忘於所乘**
過失本屬汝自有，	而汝拋歸於我等，	明明自騎於馬上，	而汝忘失於所乘。
།གལ་ཏེ་དངོས་རྣམས་རང་བཞིན་ལས།	།ཡོད་པར་རྗེས་སུ་ལྟ་བྱེད་ན།	།དེ་ལྟ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་རྣམས།	།རྒྱུ་རྐྱེན་མེད་པར་ཁྱོད་ལྟའོ།
24-16 **若汝見諸法**	**決定有性者**	**即為見諸法**	**無因亦無緣**
若汝觀見諸事物，	以自性而為實有，	如此汝即是觀見，	事物無因亦無緣。
།འབྲས་བུ་དང་ནི་རྒྱུ་ཉིད་དང་།	།བྱེད་པ་པོ་དང་བྱེད་དང་བྱ།	།སྐྱེ་བ་དང་ནི་འགག་པ་དང་།	།འབྲས་བུ་ལ་ཡང་གནོད་པ་བྱེད།
24-17 **即為破因果**	**作作者作法**	**亦復壞一切**	**萬物之生滅**
汝即是破果與因，	作者作具及事業，	亦即是破生與滅，	亦即破斥於果報。
།རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་གང་།	།དེ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་བཤད།	།དེ་ནི་བརྟེན་ནས་གདགས་པ་སྟེ།	།དེ་ཉིད་དབུ་མའི་ལམ་ཡིན་ནོ།
24-18 **眾因緣生法**	**我說即是空**	**亦為是假名**	**亦是中道義**
我們主張彼緣起，	(本身)即是此空性，	此即假托而施設，	此者亦即是中道。
།གང་ཕྱིར་རྟེན་འབྱུང་མ་ཡིན་པའི།	།ཆོས་འགའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ།	།དེ་ཕྱིར་སྟོང་པ་མ་ཡིན་པའི།	།ཆོས་འགའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
24-19 **未曾有一法**	**不從因緣生**	**是故一切法**	**無不是空者**
既然無有任何法，	是不依緣而生起，	因此亦即不可能，	有任何法是不空。
།གལ་ཏེ་འདི་ཀུན་མི་སྟོང་ན།	།འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད།	།འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་པོ་རྣམས།	།ཁྱོད་ལ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།
24-20 **若一切不空**	**則無有生滅**	**如是則無有**	**四聖諦之法**
此一切(法)若不空，	是則無有生與滅，	(是故)於汝則導致，	無四聖諦之過失。

།རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་མ་ཡིན་ན།
24-21 **若不從緣生**
不依緣而得生起，

།སྡུག་བསྔལ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།
云何當有苦
何處會有此種苦？

།མི་རྟག་སྡུག་བསྔལ་གསུངས་པ་དེ།
無常是苦義
由說無常即苦故，

།རང་བཞིན་ཉིད་ལ་ཡོད་མ་ཡིན།
定性無無常
有自性則無無常。

།རང་བཞིན་ལས་ནི་ཡོད་ཡིན་ན།
24-22 **若苦有定性**
若以自性而可得，

།ཅི་ཞིག་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བར་འགྱུར།
何故從集生
又有何者能集起？

།དེ་ཕྱིར་སྟོང་ཉིད་གནོད་བྱེད་ལ།
是故無有集
因此集起(亦)成無，

།ཀུན་འབྱུང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
以破空義故
由於破斥空性故。

།སྡུག་བསྔལ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན།
24-23 **苦若有定性**
如果苦以自性有，

།འགོག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
則不應有滅
則滅即是不可得，

།རང་བཞིན་གྱིས་ནི་ཡོངས་གནས་ཕྱིར།
汝著定性故
由固著於自性故，

།འགོག་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ཡིན།
即破於滅諦
汝即破斥於滅(諦)。

།ལམ་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་ན་ནི།
24-24 **苦若有定性**
如果道是有自性，

།སྒོམ་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།
則無有修道
是則不容有修習。

།ཅི་སྟེ་ལམ་དེ་བསྒོམ་བྱ་ན།
若道可修習
如果道是可修習，

།ཁྱོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡོད་མ་ཡིན༑།
即無有定性
則無汝(說)之自性。

།གང་ཚེ་སྡུག་བསྔལ་ཀུན་འབྱུང་དང་།
24-25 **若無有苦諦**
如果苦集以及滅，

།འགོག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན།
及無集滅諦
皆為不可得之時，

།ལམ་གྱིས་སྡུག་བསྔལ་འགོག་པ་ནི།
所可滅苦道
是則汝將由於道，

།གང་ཞིག་ཐོབ་པར་འགྱུར་བར་འདོད།
竟為何所至
獲至何等苦之滅。

།གལ་ཏེ་རང་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ནི།
24-26 **若苦定有性**
若此(苦)以自性有，

།ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་མ་ཡིན་ན།
先來所不見
而為無有了知者，

།དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ཡོངས་ཤེས་འགྱུར།
於今云何見
云何又能有了知？

། རང་བཞིན་གནས་པ་མ་ཡིན་ནམ།
其性不異故
自性豈非應安住？

།དེ་བཞིན་དུ་ནི་ཁྱོད་ཉིད་ཀྱི།
24-27 **如見苦不然**
是則斷(集)與證(滅)，

།སྤང་དང་མངོན་དུ་བྱ་བ་དང་།
斷集及證滅
修(道)以及四種果，

།བསྒོམ་དང་འབྲས་བུ་བཞི་དག་ཀྱང་།
修道及四果
亦即如同了知(苦)，

།ཡོངས་ཤེས་བཞིན་དུ་མི་རུང་ངོ།
是亦皆不然
於汝即是不合理。

།རང་བཞིན་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཡིས།
།འབྲས་བུ་རང་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ནི།
།ཐོབ་པ་མིན་པ་གང་ཡིན་དེ།
།ཇི་ལྟར་འཐོབ་པར་ནུས་པར་འགྱུར།

24-28 **是四道果性**
先來不可得
諸法性若定
今云何可得

對於執認自性者，
既然此果以自性，
而為未被證得者，
則又云何能證得？

།འབྲས་བུ་མེད་ན་འབྲས་གནས་མེད།
།ཞུགས་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།
།གལ་ཏེ་སྐྱེས་བུ་གང་ཟག་བརྒྱད།
།དེ་དག་མེད་ན་དགེ་འདུན་མེད།

24-29 **如無有四果**
則無得向者
以無八聖故
則無有僧寶

若無諸果則無有，
住果者及行向者，
若無有此八類人，
是則僧伽亦無有。

།འཕགས་པའི་བདེན་རྣམས་མེད་པའི་ཕྱིར།
།དམ་པའི་ཆོས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།
།ཆོས་དང་དགེ་འདུན་ཡོད་མིན་ན།
།སངས་རྒྱས་ཇི་ལྟར་ཡོད་པར་འགྱུར།

24-30 **無四聖諦故**
亦無有法寶
無法寶僧寶
云何有佛寶

由四聖諦無有故，
是則正法亦無有，
無有法亦無有僧，
如何還會有佛陀？

།ཁྱོད་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་ལ།
།མ་བརྟེན་པར་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར།
།ཁྱོད་ཀྱིས་བྱང་ཆུབ་སངས་རྒྱས་ལ།
།མ་བརྟེན་པར་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར།

24-31 **汝說則不因**
菩提而有佛
亦復不因佛
而有於菩提

不緣菩提亦有佛，
汝將導致此過失。
不緣佛亦有菩提，
汝將導致此過失。

།ཁྱོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ནི།
།སངས་རྒྱས་མིན་པ་གང་ཡིན་དེས།
།བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་ལ་བྱང་ཆུབ་ཕྱིར།
།བརྩལ་ཀྱང་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་མི་འགྱུར།

24-32 **雖復勤精進**
修行菩提道
若先非佛性
不應得成佛

依汝若自性非覺，
縱彼勤行求覺悟，
而於菩薩行之中，
終將不獲證菩提。

།འགའ་ཡང་ཆོས་དང་ཆོས་མིན་པ།
།ནམ་ཡང་བྱེད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ།
།མི་སྟོང་པ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ།
།རང་བཞིན་ལ་ནི་བྱ་བ་མེད།

24-33 **若諸法不空**
無作罪福者
不空何所作
以其性定故

而且將無任何人，
能造作法與非法，
於不空者何所造？
自性不可造作故。

།ཆོས་དང་ཆོས་མིན་མེད་པར་ཡང་།
།འབྲས་བུ་ཁྱོད་ལ་ཡོད་པར་འགྱུར།
།ཆོས་དང་ཆོས་མིན་རྒྱུ་བྱུང་བའི།
།འབྲས་བུ་ཁྱོད་ལ་ཡོད་མ་ཡིན།

24-34 **汝於罪福中**
不生果報者
是則離罪福
而有諸果報

離於法及與非法，
於汝果仍可得故，
以法非法為因由，
之果於汝則無有。

།ཆོས་དང་ཆོས་མིན་རྒྱུས་བྱུང་བའི།

24-35 **若謂從罪福**

以法非法為因由，

།འབྲས་བུ་གལ་ཏེ་ཁྱོད་ལ་ཡོད།

而生果報者

之果於汝若可得，

།ཆོས་དང་ཆོས་མིན་ལས་བྱུང་བའི།

果從罪福生

果報由法非法生，

།འབྲས་བུ་ཅི་ཕྱིར་སྟོང་མ་ཡིན།

云何言不空

於汝云何為不空？

།རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཡི།

24-36 **汝破一切法**

若汝破斥與空性，

།སྟོང་པ་ཉིད་ལ་གནོད་བྱེད་གང་།

諸因緣空義

是則破斥彼緣起。

།འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་ཐ་སྙད་ནི།

則破於世俗

是則汝即是破斥，

།ཀུན་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ཡིན།

諸餘所有法

世間一切之言說。

།སྟོང་པ་ཉིད་ལ་གནོད་བྱེད་ན།

24-37 **若破於空義**

將無任何之所作，

།བྱ་བ་ཅི་ཡང་མེད་འགྱུར་ཞིང་།

即應無所作

事業將成無發起，

།རྩོམ་པ་མེད་པ་བྱ་བར་འགྱུར།

無作而有作

無造作(亦)是作者，

།མི་བྱེད་པ་ཡང་བྱེད་པོར་འགྱུར།

不作名作者

由破斥於空性故。

།རང་བཞིན་ཡོད་ན་འགྲོ་བ་རྣམས།

24-38 **若有決定性**

世間如果有自性，

།མ་སྐྱེས་པ་དང་མ་འགགས་དང་།

世間種種相

將常無生亦無滅，

།ཐེར་ཟུག་ཏུ་ནི་གནས་འགྱུར་ཞིང་།

則不生不滅

將成恆常而定住，

།གནས་སྐབས་སྣ་ཚོགས་བྲལ་བར་འགྱུར།

常住而不壞

離於種種之分位。

།གལ་ཏེ་སྟོང་པ་ཡོད་མིན་ན།

24-39 **若無有空者**

若不空則未得者，

།མ་ཐོབ་ཐོབ་པར་བྱ་བ་དང་།

未得不應得

(永遠)不能有獲得，

།སྡུག་བསྔལ་མཐར་བྱེད་ལས་དང་ནི།

亦無斷煩惱

無有令苦盡之業，

།ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་སྤོང་བའང་མེད།

亦無苦盡事

一切煩惱亦無斷。

།གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་།

24-40 **是故經中說**

若人觀見於緣起，

།མཐོང་བ་དེ་ནི་སྡུག་བསྔལ་དང་།

若見因緣法

彼者(亦)即是觀見，

།ཀུན་འབྱུང་དང་ནི་འགོག་པ་དང་།

則為能見佛

此等苦(諦)與集(諦)，

།ལམ་ཉིད་དེ་དག་མཐོང་བ་ཡིན།

見苦集滅道

以及滅(諦)與道(諦)。

འཕགས་པའི་བདེན་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་བཞི་པའོ།།

觀四諦品第二十四

།གལ་ཏེ་འདི་དག་ཀུན་སྟོང་ན། །འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད། །གང་ཞིག་སྤོང་དང་འགགས་པ་ལས། །མྱ་ངན་འདའ་བར་འགྱུར་བར་འདོད།

25-01 **若一切法空　無生無滅者　何斷何所滅　而稱為涅槃**

若此一切皆是空，　是則無有生與滅，　由何之斷何之滅，　而可許為是涅槃。

།གལ་ཏེ་འདི་ཀུན་མི་སྟོང་ན། །འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད། །གང་ཞིག་སྤོང་དང་འགགས་པ་ལས། །མྱ་ངན་འདའ་བར་འགྱུར་བར་འདོད།

25-02 **若諸法不空　則無生無滅　何斷何所滅　而稱為涅槃**

若此一切皆不空，　是則無有生與滅，　由何之斷何之滅，　而可許為是涅槃。

།སྤངས་པ་མེད་པ་ཐོབ་མེད་པ། །ཆད་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ། །འགགས་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ། །དེ་ནི་མྱ་ངན་འདས་པར་བརྗོད།

25-03 **無得亦無至　不斷亦不常　不生亦不滅　是說名涅槃**

無所斷離無所得，　無有斷亦無有常，　無有滅亦無有生，　此即說為是涅槃。

།རེ་ཞིག་མྱ་ངན་འདས་དངོས་མིན། །རྒ་ཤི་འི་མཚན་ཉིད་ཐལ་བར་འགྱུར། །རྒ་དང་འཆི་བ་མེད་པ་ཡི། །དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

25-04 **涅槃不名有　有則老死相　終無有有法　離於老死相**

涅槃且非有事物，　(若是)則有老死相，　因為若離於老死，　事物即是不存在。

།གལ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་དངོས་ན། །མྱ་ངན་འདས་པ་འདུས་བྱས་འགྱུར། །དངོས་པོ་འདུས་བྱས་མ་ཡིན་པ། །འགའ་ཡང་གང་ན་ཡོད་མ་ཡིན།

25-05 **若涅槃是有　涅槃即有為　終無有一法　而是無為者**

如果涅槃是事物，　涅槃則成有為法。　無為之物無有故，　無論何者於何處。

།གལ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་དངོས་ན། །ཇི་ལྟར་མྱང་འདས་དེ་བརྟེན་མིན། །དངོས་པོ་བརྟེན་ནས་མ་ཡིན་པ། །འགའ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

25-06 **若涅槃是有　云何名無受　無有不從受　而名為有法**

如果涅槃是事物，　云何涅槃無依取？　因為若無有依取，　任何事物不可得。

།གལ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་དངོས་མིན། །དངོས་མེད་ཇི་ལྟར་རུང་བར་འགྱུར། །གང་ལ་མྱ་ངན་འདས་དངོས་མིན། །དེ་ལ་དངོས་མེད་ཡོད་མ་ཡིན།

25-07 **有尚非涅槃　何況於無耶　涅槃無有有　何處當有無**

若涅槃非有事物，如何能為無事物？若無涅槃之有物，是處無物不可得。

།གལ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་དངོས་མེད། །ཇི་ལྟར་མྱང་འདས་དེ་བརྟེན་མིན། ། གང་ཞིག་བརྟེན་ནས་མ་ཡིན་པའི། །དངོས་མེད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

25-08 **若無是涅槃　云何名不受　未曾有不受　而名為無法**

若涅槃是無事物，云何涅槃無依取？因為若無有依取，彼無即是不可得。

།འོང་བ་དང་ནི་འགྲོ་བའི་དངོས། །བརྟེན་ཏམ་རྒྱུར་བྱས་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་བརྟེན་མིན་རྒྱུར་བྱས་མིན། །མྱ་ངན་འདས་པ་ཡིན་པར་བསྟན།

25-09 **受諸因緣故　輪轉生死中　不受諸因緣　是名為涅槃**

彼或依取或依緣，而為生死往來者，彼(實)無取且無緣，是即說之為涅槃。

།འབྱུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག ། སྤང་བར་སྟོན་པས་བཀའ་སྩལ་ཏོ། །དེ་ཕྱིར་མྱ་ངན་འདས་པར་ནི། །དངོས་མིན་དངོས་མེད་མིན་པར་རིགས།

25-10 **如佛經中說　斷有斷非有　是故知涅槃　非有亦非無**

對於有體及無體，大師曾說俱斷除。是故此說合道理，涅槃非是有或無。

།གལ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་པ་ནི། །དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡིན་ན། །དངོས་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དག །ཐར་པར་འགྱུར་ན་དེ་མི་རིགས།

25-11 **若謂於有無　合為涅槃者　有無及解脫　是事則不然**

如果涅槃即成為，亦有亦無二者俱。解脫即成有亦無，是則不合於道理。

།གལ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་པ་ནི། །དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡིན་ན། །མྱ་ངན་འདས་པ་མ་བརྟེན་མིན། །དེ་གཉིས་བརྟེན་ནས་ཡིན་ཕྱིར་རོ།

25-12 **若謂於有無　合為涅槃者　涅槃非無受　是二從受生**

如果涅槃即成為，亦有亦無二者俱。涅槃即非無依取，由彼依於二者故。

།ཇི་ལྟར་མྱ་ངན་འདས་པ་ནི། །དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡིན་ཏེ། །མྱ་ངན་འདས་པ་འདུས་མ་བྱས། ། དངོས་དང་དངོས་མེད་འདུས་བྱས་ཡིན།

25-13 **有無共合成　云何名涅槃　涅槃名無為　有無是有為**

涅槃如何可成為，亦有亦無二者俱？由涅槃是無為故，有與無則是有為。

།ཇི་ལྟར་མྱ་ངན་འདས་པ་ལ། །དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡོད་དེ། །དེ་གཉིས་གཅིག་ལ་ཡོད་མིན་ཏེ། །སྣང་བ་དང་ནི་མུན་པ་བཞིན།

25-14 **有無二事共** **云何是涅槃** **是二不同處** **如明暗不俱**

涅槃之中如何有，亦有亦無二者俱？二者不於一處有，猶如光明與黑暗。

།དངོས་མིན་དངོས་པོ་མེད་མིན་པ། །མྱ་ངན་འདས་པར་གང་སྟོན་པ། ། དངོས་པོ་མེད་དང་དངོས་པོ་དག །གྲུབ་ན་དེ་ནི་གྲུབ་པར་འགྱུར།

25-15 **分別非有無** **如是名涅槃** **若有無成者** **非有非無成**

涅槃非有亦非無，所謂此種之表達，亦有亦無若成立，此說方可得成立。

།གལ་ཏེ་མྱ་ངན་འདས་པ་ནི། །དངོས་མིན་དངོས་པོ་མེད་མིན་ན། །དངོས་མིན་དངོས་པོ་མེད་མིན་ཞེས། །གང་ཞིག་གིས་ནི་དེ་མངོན་བྱེད།

25-16 **若非有非無** **名之為涅槃** **此非有非無** **以何而分別**

無之涅槃不可得，有之涅槃不可得，是則依何而成此，非有亦非無之說？

།བཅོམ་ལྡན་མྱ་ངན་འདས་གྱུར་ནས། །ཡོད་པར་མི་མངོན་དེ་བཞིན་དུ། །མེད་དོ་ཞེའམ་གཉིས་ཀ་དང་། །གཉིས་མིན་ཞེས་ཀྱང་མི་མངོན་ནོ།

25-17 **如來滅度後** **不言有與無** **亦不言有無** **非有及非無**

若於世尊滅度後，即不可說世尊有，不說無及有亦無，不說非有亦非無。

།བཅོམ་ལྡན་བཞུགས་པར་གྱུར་ན་ཡང་། །ཡོད་པར་མི་མངོན་དེ་བཞིན་དུ། །མེད་དོ་ཞེའམ་གཉིས་ཀ་དང་། །གཉིས་མིན་ཞེས་ཀྱང་མི་མངོན་ནོ།

5-18 **如來現在時** **不言有與無** **亦不言有無** **非有及非無**

若於世尊正住世，亦不可說世尊有，不說無及有亦無，不說非有亦非無。

།འཁོར་བ་མྱ་ངན་འདས་པ་ལས། །ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིན། །མྱ་ངན་འདས་པ་འཁོར་བ་ལས། །ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིན།

25-19 **涅槃與世間** **無有少分別** **世間與涅槃** **亦無少分別**

輪迴較之於涅槃，無有任何之差別。涅槃較之於輪迴，無有任何之差別。

།མྱ་ངན་འདས་མཐའ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་འཁོར་བའི་མཐའ་ཡིན་ཏེ། །དེ་གཉིས་ཁྱད་པར་ཅུང་ཟད་ནི། །ཤིན་ཏུ་ཕྲ་བའང་ཡོད་མ་ཡིན།

25-20 **涅槃之實際** **及與世間際** **如是二際者** **無毫釐差別**

彼涅槃之終際者，亦即輪迴之終際，二者之間不可得，最極微細之差別。

|གང་འདས་ཕན་ཆད་མཐའ་སོགས་དང་| |རྟག་ལ་སོགས་པར་ལྟ་བ་དག |མྱ་ངན་འདས་དང་ཕྱི་མཐའ་དང་| |སྔོན་གྱི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན|

25-21 **滅後有無等 有邊等常等 諸見依涅槃 未來過去世**

(如來)滅後(是有無)，盡等常等諸見解，悉皆依屬於涅槃，以及後際與前際。

|དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ལ| |མཐའ་ཡོད་ཅི་ཞིག་མཐའ་མེད་ཅི| |མཐའ་དང་མཐའ་མེད་ཅི་ཞིག་ཡིན| |མཐའ་དང་མཐའ་མེད་མིན་པ་ཅི|

25-22 **一切法空故 何有邊無邊 亦邊亦無邊 非有非無邊**

若一切法皆是空，何者無盡何有盡？何者無盡亦有盡？何者非無非有盡？

|དེ་ཉིད་ཅི་ཞིག་གཞན་ཅི་ཡིན| |རྟག་པ་ཅི་ཞིག་མི་རྟག་ཅི| |རྟག་དང་མི་རྟག་གཉིས་ཀ་ཅི| |གཉིས་ཀ་མིན་པ་ཅི་ཞིག་ཡིན|

25-23 **何者為一異 何有常無常 亦常亦無常 非常非無常**

何者即彼何者異？何者為常何無常？何者為常亦無常？何者又是二俱非？

|དམིགས་པ་ཐམས་ཅད་ཉེར་ཞི་ཞིང་| |སྤྲོས་པ་ཉེར་ཞི་ཞི་བ་སྟེ| |སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ནི་གང་དུ་ཡང་| |སུ་ལ་འང་ཆོས་འགའ་མ་བསྟན་ཏོ|

25-24 **諸法不可得 滅一切戲論 無人亦無處 佛亦無所說**

一切所得皆息滅，戲論息滅而妙善，無論何處於何者，無任何法佛可說。

མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་ལྔ་པའོ||||

觀涅槃品第二十五

|མ་རིག་བསྒྲིབས་པས་ཡང་སྲིད་ཕྱིར| |འདུ་བྱེད་རྣམ་པ་གསུམ་པོ་དག |མངོན་པར་འདུ་བྱེད་གང་ཡིན་པའི| |ལས་དེ་དག་གིས་འགྲོ་བར་འགྲོ|

26-01 **眾生癡所覆 為後起三行 以起是行故 隨行墮六趣**

由無明所障覆者，為後有造三種行，即由此等諸業故，而馳往於諸生趣。

|འདུ་བྱེད་རྐྱེན་ཅན་རྣམ་པར་ཤེས| |འགྲོ་བ་རྣམས་སུ་འཇུག་པར་འགྱུར| |རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཞུགས་གྱུར་ན| |མིང་དང་གཟུགས་ནི་ཆགས་པར་འགྱུར|

26-02 **以諸行因緣 識受六道身 以有識著故 增長於名色**

以行為緣之識者，投入於某生趣中，若識入於某生趣，名以及色則受生。

།མིང་དང་གཟུགས་ནི་ཆགས་གྱུར་ན། །སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ནི་འབྱུང་བར་འགྱུར། །སྐྱེ་མཆེད་དྲུག་ལ་བརྟེན་ནས་ནི། །རེག་པ་ཡང་དག་འབྱུང་བར་འགྱུར།

26-03 **名色增長故** **因而生六入** **情塵識和合** **而生於六觸**

若名與色得受生， 則有六處得生起， 若六處得生起已， 是則有觸得轉起。

།མིང་དང་གཟུགས་དང་དྲན་བྱེད་ལ། །བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བ་ཁོ་ན་སྟེ། །དེ་ལྟར་མིང་དང་གཟུགས་བརྟེན་ནས། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

26-04

以眼及色為依緣， 及以意念為依緣， 如是緣於名與色， 是則有識得轉起。

།མིག་དང་གཟུགས་དང་རྣམ་པར་ཤེས། །གསུམ་པོ་འདུས་པ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་རེག་པའོ་རེག་དེ་ལས། །ཚོར་བ་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བར་འགྱུར།

26-05 **因於六觸故** **即生於三受**

色以及識以及眼， 諸三者之共聚合， 此即是觸從此觸， 而又有受得轉起。

།ཚོར་བའི་རྐྱེན་གྱིས་སྲེད་པ་སྟེ། །ཚོར་བའི་དོན་དུ་སྲེད་པར་འགྱུར། །སྲེད་པར་གྱུར་ན་ཉེ་བར་ལེན། །རྣམ་པ་བཞི་པོ་ཉེར་ལེན་འགྱུར།

26-06 **以因三受故** **而生於渴愛** **因愛有四取**

以受為緣而有愛， 於受而生渴愛故。 執於渴愛生起時， 是則執取四種取。

།ཉེར་ལེན་ཡོད་ན་ལེན་པ་པོའི། །སྲིད་པ་རབ་ཏུ་འབྱུང་བར་འགྱུར། །གལ་ཏེ་ཉེ་བར་ལེན་མེད་ན། །གྲོལ་བར་འགྱུར་ཏེ་སྲིད་མི་འགྱུར།

26-07 **因取故有有** **若取者不取** **則解脫無有**

如果有取是則會， 轉起取者之有體。 因為如果無有取， 即當解脫無有體。

།སྲིད་པ་དེ་ཡང་ཕུང་པོ་ལྔ། །སྲིད་པ་ལས་ནི་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །རྒ་ཤི་དང་ནི་མྱ་ངན་དང་། །སྨྲེ་སྔགས་འདོན་བཅས་སྡུག་བསྔལ་དང་།

26-08 **從有而有生** **從生有老死** **從老死故有** **憂悲諸苦惱**

此有體亦即五蘊， 從有體而轉起生。 轉起老死苦等者， 以及憂慮與悲傷，

།ཡིད་མི་བདེ་དང་འཁྲུག་པ་རྣམས། །དེ་དག་སྐྱེ་ལས་རབ་ཏུ་འབྱུང་། །དེ་ལྟར་སྡུག་བསྔལ་ཕུང་པོ་ནི། །འབའ་ཞིག་པ་འདི་འབྱུང་བར་འགྱུར།

26-09 **如是等諸事** **皆從生而有** **但以是因緣** **而集大苦陰**

以及愁怨與苦惱， 此皆從生而轉起。 此即唯是苦蘊聚， 即如是而得生起。

།འཁོར་བའི་རྩ་བ་འདུ་བྱེད་དེ། །དེ་ཕྱིར་མཁས་རྣམས་འདུ་མི་བྱེད། །དེ་ཕྱིར་མི་མཁས་བྱེད་པོ་ཡིན། །མཁས་མིན་དེ་ཉིད་མཐོང་ཕྱིར་རོ།

26-10 **是謂為生死** **諸行之根本** **無明者所造** **智者所不為**

行乃輪迴之根本， 是故無明者造作， 故無明者是作者， 智者見真實故非。

།མ་རིག་འགགས་པར་གྱུར་ན་ནི། །འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་འབྱུང་མི་འགྱུར། །མ་རིག་འགག་པར་འགྱུར་བ་ནི། །ཤེས་པས་དེ་ཉིད་བསྒོམས་པས་སོ།

26-11 **以是事滅故** **是事則不生**

若於無明滅盡時， 諸行是即不生起， 即由此智之修習， 無明是即得滅盡。

།དེ་དང་དེ་ནི་འགགས་གྱུར་པས། །དེ་དང་དེ་ནི་མངོན་མི་འབྱུང་། །སྡུག་བསྔལ་ཕུང་པོ་འབའ་ཞིག་པ། །དེ་ནི་དེ་ལྟར་ཡང་དག་འགག།

26-12 **但是苦陰聚** **如是而正滅**

由彼彼之滅盡故， 彼彼即不得現起。 即此唯有之苦蘊， 如是而得正滅盡。

སྲིད་པའི་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་དྲུག་པའོ།།།།

觀十二因緣品第二十六

།འདས་དུས་བྱུང་མ་བྱུང་ཞེས་དང་། །འཇིག་རྟེན་རྟག་པ་ལ་སོགས་པར། །ལྟ་བ་གང་ཡིན་དེ་དག་ནི། །མངོན་གྱི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན།

27-01 **我於過去世** **為有為是無** **世間常等見** **皆依過去世**

所謂即於過去世， 我曾有及我非有， 以及世間常等等， 此等諸見依前際。

།མ་འོངས་དུས་གཞན་འབྱུང་འགྱུར་དང་། །མི་འབྱུང་འཇིག་རྟེན་མཐའ་སོགས་པར། །ལྟ་བ་གང་ཡིན་དེ་དག་ནི། །ཕྱི་མའི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན།

27-02 **我於未來世** **為作為不作** **有邊等諸見** **皆依未來世**

所謂另於未來世， 我曾有及我非有， 以及有盡等諸見， 悉皆依屬於後際。

།འདས་པའི་དུས་ན་བྱུང་གྱུར་ཞེས། །བྱ་བ་དེ་ནི་མི་འཐད་དོ། །སྔོན་ཚེ་རྣམས་སུ་གང་བྱུང་བ། །དེ་ཉིད་འདི་ནི་མ་ཡིན་ནོ།

27-03 **過去世有我** **是事不可得** **過去世中我** **不作今世我**

謂過去世我曾有，此說即是不容有，彼者於諸前生有，非是(現在之)此者。

།དེ་ཉིད་བདག་ཏུ་འགྱུར་སྙམ་ན། །ཉེ་བར་ལེན་པ་ཐ་དད་འགྱུར། །ཉེ་བར་ལེན་པ་མ་གཏོགས་པར། །ཁྱོད་ཀྱི་བདག་ནི་གང་ཞིག་ཡིན།

27-04 **若謂我即是** **而身有異相** **若當離於身** **何處別有我**

若謂此者即是我，(而)取(蘊)是有區別，是則若離於取(蘊)，何為汝所謂之我？

།ཉེ་བར་ལེན་པ་མ་གཏོགས་པའི། །བདག་ཡོད་མ་ཡིན་གྲུབ་པའི་ཚེ། །ཉེ་བར་ལེན་ཉིད་བདག་ཡིན་ན། །ཁྱོད་ཀྱི་བདག་ནི་མེད་པ་ཡིན།

27-05 **離有無身我** **是事為已成** **若謂身即我** **若都無有我**

如果認為(此)我者，非是離取(蘊)而有，是則取(蘊)即是我，而無汝之所謂我？

།ཉེ་བར་ལེན་ཉིད་བདག་མ་ཡིན། །དེ་འབྱུང་བ་དང་འཇིག་པ་ཡིན། །ཉེ་བར་བླང་བ་ཇི་ལྟ་བུར། །ཉེ་བར་ལེན་པོ་ཡིན་པར་འགྱུར།

27-06 **但身不為我** **身相生滅故** **云何當以受** **而作於受者**

取(蘊)不能即是我，彼有生起壞滅故。(而且)既然是取(蘊)，又如何能成取者？

།བདག་ནི་ཉེ་བར་ལེན་པ་ལས། །གཞན་དུ་འཐད་པ་ཉིད་མ་ཡིན། །གལ་ཏེ་གཞན་ན་ལེན་མེད་པར། །གཟུང་ཡོད་རིགས་ན་གཟུང་དུ་མེད།

27-07 **若離身有我** **是事則不然** **無受而有我** **而實不可得**

又若異取(蘊)有我，此說即是不容有，若異無取應得(我)，而實則為不可得。

།དེ་ལྟར་ལེན་ལས་གཞན་མ་ཡིན། །དེ་ནི་ཉེར་ལེན་ཉིད་ཀྱང་མིན། །བདག་ནི་ཉེ་བར་ལེན་མེད་མིན། །མེད་པ་ཉིད་དུའང་དེ་མ་ངེས།

27-08 **今我不離受** **亦不即是受** **非無受非無** **此即決定義**

如是我非異取(蘊)，我者亦非即取(蘊)，亦非無有取(蘊)者，亦非此者決定無。

།འདས་པའི་དུས་ན་མ་བྱུང་ཞེས། །བྱ་བ་དེ་ཡང་མི་འཐད་དོ། །སྔོན་ཚེ་རྣམས་སུ་གང་བྱུང་བ། །དེ་ལས་འདི་གཞན་མ་ཡིན་ནོ།

27-09 **過去我不作** **是事則不然** **過去世中我** **異今亦不然**

謂過去世我非有，此說即是不容有，非異前生之有者，而有(現在)此者故。

།གལ་ཏེ་འདི་ནི་གཞན་གྱུར་ན། །དེ་མེད་པར་ཡང་འབྱུང་བར་འགྱུར། །དེ་བཞིན་དེ་ནི་གནས་འགྱུར་ཞིང་། །དེར་མ་ཤི་བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

27-10 **若謂有異者　離彼應有今　我住過去世　而今我自生**

若此今者為別異，無彼前者亦應有。前者亦應如是住，於彼不死亦有生。

།ཆད་དང་ལས་རྣམས་ཆུད་ཟ་དང་། །གཞན་གྱིས་བྱས་པའི་ལས་རྣམས་ནི། །གཞན་གྱིས་སོ་སོར་མྱོང་བ་དང་། །དེ་ལ་སོགས་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

27-11 **如是則斷滅　失於業果報　彼作而此受　有如是等過**

則致斷滅業失壞，以及業有此者造，而有他者受(果報)，如是等等之過失。

།མ་བྱུང་བ་ལས་འབྱུང་མིན་ཏེ། །འདི་ལ་སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར། །བདག་ནི་བྱས་པར་འགྱུར་བ་དང་། །འབྱུང་བའམ་རྒྱུ་མེད་ཅན་དུ་འགྱུར།

27-12 **先無而今有　此中亦有過　我則是作法　亦為是無因**

亦非先無而後起，此中導致過失故。我即成為所造作，亦即成為無因生。

།དེ་ལྟར་བདག་བྱུང་བདག་མ་བྱུང་། །གཉིས་ཀ་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པར། །འདས་ལ་ལྟ་བ་གང་ཡིན་པ། །དེ་དག་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

27-13 **如過去世中　有我無我見　若共若不共　是事皆不然**

所謂即於過去時，我曾有及我非有，合二以及二俱非，如是見解不容有。

།མ་འོངས་དུས་གཞན་འབྱུང་འགྱུར་དང་། །འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་ཞེས་བྱ་བར། །ལྟ་བ་གང་ཡིན་དེ་དག་ནི། །འདས་པའི་དུས་དང་མཚུངས་པ་ཡིན།

27-14 **我於未來世　為作為不作　如是之見者　皆同過去世**

所謂即於未來世，我將有或我非有，如是此等之見解，皆等同於過去世。

།གལ་ཏེ་ལྷ་དེ་མི་དེ་ན། །དེ་ལྟ་ན་ནི་རྟག་པར་འགྱུར། །ལྷ་ནི་མ་སྐྱེས་ཉིད་འགྱུར་ཏེ། །རྟག་ལ་སྐྱེ་བ་མེད་ཕྱིར་རོ།

27-15 **若天即是人　則墮於常邊　天則為無生　常法不生故**

若此天人即是人，如是則成為恆常，天人亦成未生起，由恆常則不生故。

།གལ་ཏེ་ལྷ་ལས་མི་གཞན་ན། །དེ་ལྟ་ན་ནི་མི་རྟག་འགྱུར། །གལ་ཏེ་ལྷ་མི་གཞན་ཡིན་ན། །རྒྱུད་ནི་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

27-16 **若天異於人　是則為無常　若天異人者　是則無相續**

若人異於彼天人，是故則成為無常，若人異於彼天人，是則相續不容有。

།གལ་ཏེ་ཕྱོགས་གཅིག་ལྷ་ཡིན་ལ། །ཕྱོགས་གཅིག་མི་ནི་ཡིན་གྱུར་ན། །རྟག་དང་མི་རྟག་འགྱུར་བ་ཡིན། །དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ།

27-17 **若半天半人** **則墮於二邊** **常及於無常** **是事則不然**

如果一分為天人，而另一分即是人，是則亦常亦無常，然而此說不合理。

།གལ་ཏེ་རྟག་དང་མི་རྟག་པ། །གཉིས་ག་གྲུབ་པར་གྱུར་ན་ནི། །རྟག་པ་མ་ཡིན་མི་རྟག་མིན། །འགྲུབ་པར་འགྱུར་བར་འདོད་ལ་རག།

27-18 **若常及無常** **是二俱成者** **如是則應成** **非常非無常**

如果亦常亦無常，二者之合可成立，所謂非常非無常，是則方可得成立。

།གལ་ཏེ་གང་ཞིག་གང་ནས་གར། །འོང་ཞིང་གོང་དུའང་འགྲོ་འགྱུར་ན། །དེ་ཕྱིར་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་པར། །འགྱུར་ན་དེ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

27-19 **法若定有來** **及定有去者** **生死則無始** **而實無此事**

若某者從某處來，又以某體去某處，因此輪迴無有始，然而此者不存在。

།གལ་ཏེ་རྟག་པ་འགའ་མེད་ན། །མི་རྟག་གང་ཞིག་ཡིན་པར་འགྱུར། །རྟག་པ་དང་ནི་མི་རྟག་དང་། །དེ་གཉིས་བསལ་བར་གྱུར་པའོ།

27-20 **今若無有常** **云何有無常** **亦常亦無常** **非常非無常**

若無任何者為常，誰者當成為無常？誰者亦常亦無常？誰與此二俱相離？

།གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་མཐའ་ཡོད་ན། །འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ཇི་ལྟར་འགྱུར། །གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་མཐའ་མེད་ན། །འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ཇི་ལྟར་འགྱུར།

27-21 **若世間有邊** **云何有後世** **若世間無邊** **云何有後世**

如果世間為有盡，其他世間則何有？又若世間為無盡，其他世間則何有？

།གང་ཕྱིར་ཕུང་པོ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུན། །འདི་ནི་མར་མེའི་འོད་དང་མཚུངས། །དེ་ཕྱིར་མཐའ་ཡོད་ཉིད་དང་ནི། ། མཐའ་མེད་ཉིད་ཀྱང་མི་རིགས་སོ།

27-22 **五陰常相續** **猶如燈火炎** **以是故世間** **不應邊無邊**

此即諸蘊之相續，如同燈火之光焰，無盡性及有盡性，是故皆為不合理。

།གལ་ཏེ་སྔ་མ་འཇིག་འགྱུར་ཞིང་། །ཕུང་པོ་འདི་ལ་བརྟེན་བྱས་ནས། །ཕུང་པོ་དེ་ནི་མི་འབྱུང་ན། །དེས་ན་འཇིག་རྟེན་མཐའ་ཡོད་འགྱུར།

27-23 **若先五陰壞** **不因是五陰** **更生後五陰** **世間則有邊**

若先前者成壞滅，以此諸蘊為緣之，他(世)諸蘊亦不生，是則世間成有盡。

།གལ་ཏེ་སྔ་མ་མི་འཇིག་ཅིང་།	།ཕུང་པོ་འདི་ལ་བརྟེན་བྱས་ནས།	།ཕུང་པོ་དེ་ནི་མི་འབྱུང་ན།	། དེས་ན་འཇིག་རྟེན་མཐའ་མེད་འགྱུར།
27-24 **若先陰不壞** **真法及說者**	**亦不因是陰** **聽者難得故**	**而生後五陰** **如是則生死**	**世間則無邊** **非有邊無邊**
若先前者不壞滅，	以此諸蘊為緣之，	他(世)諸蘊亦不生，	是則世間成無盡。
།གལ་ཏེ་ཕྱོགས་གཅིག་མཐའ་ཡོད་ལ།	།ཕྱོགས་གཅིག་མཐའ་ནི་མེད་འགྱུར་ན།	།འཇིག་རྟེན་མཐའ་ཡོད་མཐའ་མེད་འགྱུར།	།དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ།
27-25 **若世半有邊**	**世間半無邊**	**是則亦有邊**	**亦無邊不然**
若世一分為有盡，	而另一分為無盡，	是則亦有亦無盡，	然而此說不合理。
།ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཉེར་ལེན་པོའི།	།ཕྱོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཇིག་ འགྱུར་ལ།	།ཕྱོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཇིག་མི་འགྱུར།	།དེ་ལྟར་དེ་ནི་མི་རིགས་སོ།
27-26 **彼受五陰者**	**云何一分破**	**一分而不破**	**是事則不然**
且說云何於取者，	唯有一分成壞滅，	而另一分不壞滅？	如是此說不合理。
།ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཉེར་བླང་བ།	།ཕྱོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཇིག་འགྱུར་ལ།	།ཕྱོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཇིག་མི་འགྱུར།	།དེ་ལྟར་དེ་ཡང་མི་རིགས་སོ།
27-27 **受亦復如是**	**云何一分破**	**一分而不破**	**是事亦不然**
又復云何於取(蘊)，	唯有一分成壞滅，	而另一分不壞滅？	此說亦是不容有。
།གལ་ཏེ་མཐའ་ཡོད་མཐའ་མེད་པ།	།གཉིས་ཀ་གྲུབ་པར་གྱུར་ན་ནི།	།མཐའ་ཡོད་མ་ཡིན་མཐའ་མེད་མིན།	།འགྲུབ་པར་འགྱུར་བར་འདོད་ལ་རག།
27-2**8 若亦有無邊**	**是二得成者**	**非有非無邊**	**是則亦應成**
如果亦有亦無盡，	二者之合可成立，	所謂非無非有盡，	是則方可得成立。
།ཡང་ན་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དག	།སྟོང་ཕྱིར་རྟག་ལ་སོགས་ལྟ་བ།	།གང་དག་གང་དུ་གང་ལ་ནི།	། ཅི་ལས་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་བར་འགྱུར།
27-29 **一切法空故**	**世間常等見**	**何處於何時**	**誰起是諸見**
而今一切事物空，	是故何處屬何者，	復由何故有何等，	常等諸見得生起？

ལྟ་བ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་བདུན་པའོ།།།།　　觀邪見品第二十七

།གང་གིས་ཐུགས་བརྩེ་ཉེར་བཟུང་ནས།	།ལྟ་བ་ཐམས་ཅད་སྤང་བའི་ཕྱིར།	།དམ་པའི་ཆོས་ནི་སྟོན་མཛད་པ།	།གཽ་ཏམ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།
瞿曇大聖主	**憐愍說是法**	**悉斷一切見**	**我今稽首禮**
為了斷離一切見，	彼喬達摩說正法，	皆依悲愍(而宣說)，	於彼我致恭敬禮。

དབུ་མ་རྩ་བའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་མངོན་པ་རྣམ་པར་གཞག་པ།། དོན་དམ་པའི་དེ་ཁོ་ན་ཡང་དག་པར་སྟོན་པ། ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ཚུལ་གསལ་བར་བྱེད་པ།
སློབ་དཔོན་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་མི་འཕྲོགས་པའི་མཁྱེན་རབ་དང་ཐུགས་རྗེར་ལྡན་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཐེག་པ་བླ་ན་མེད་པའི་ཚུལ་གསལ་བར་བྱེད་པ། རབ་ཏུ་དགའ་བའི་ས་བརྙེས་ནས།
བདེ་བ་ཅན་གྱི་ཞིང་དུ་གཤེགས་པ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དང་བའི་འོད་ཅེས་བྱ་བར། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡེ་ཤེས་འབྱུང་གནས་འོད་ཅེས་བྱ་བར་འགྱུར་བས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ།།
དཔལ་ཕྱུག་དམ་པའི་མངའ་བདག་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དཔལ་ལྷ་བཙན་པོའི་བཀའ་ལུང་གིས། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཆེན་པོ་དབུ་མ་པ། ཛྙ་ན་གག་དང་།
ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་དགེ་སློང་ཅོག་རོ་ཀླུའི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པ། འདི་ལ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན།། ཤླཽ་ཀ་བཞི་བརྒྱ་བཞི་བཅུ་རྩ་དགུ་ཡོད། བམ་པོ་ནི་ཕྱེད་དང་གཉིས་སུ་བྱས་སོ།།
ཕྱིས་ཁ་ཆེའི་གྲོང་ཁྱེར་དཔེ་མེད་ཀྱི་དབུས། གཙུག་ལག་ཁང་རིན་ཆེན་སྦས་པའི་དབུས་སུ། ཁ་ཆེའི་མཁན་པོ་ཧ་སུ་མ་ཏི་དང་།
བོད་ཀྱི་སྒྲ་བསྒྱུར་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་པ་ཚབ་ཉི་མ་གྲགས་ཀྱིས་མིའི་བདག་པོ་འཕགས་པ་ལྷའི་སྐུ་རིང་ལ་འགྲེལ་པ་ཚིག་གསལ་བ་དང་བསྟུན་ནས་བཅོས་པའོ།།
ཕྱིས་ར་ས་འཕྲུལ་སྣང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཀ་ན་ཀ་དང་། ལོ་ཙཱ་བ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཞུ་ཆེན་བགྱིས་པའོ།།